

PORTFÓLIÓ

Máténé Mikola Éva

Gyógytestnevelés az óvodában, iskolában szakterületen
pedagógus szakvizsgára felkészítő szakvizsga

Kaposvár

2023.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

**Gyógytestnevelés az óvodában, iskolában szakterületen
pedagógus szakvizsgára felkészítő szak**

Pedagógiai szemléletváltások különböző tanári szerepekben

Belső konzulens: Vönöczky Áron Gábor

testnevelő tanár

Készítette: Máténé Mikola Éva

SXFHCR

levelező

Intézet/Tanszék: Neveléstudomány Intézet,
Szakdidaktikai Tanszék

Kaposvár

2023

Tartalomjegyzék

I.	Szakmai háttér.....	4
I.1.	Szakmai életút bemutatása.....	4
I.2.	Pályamódosítás iránti belső igényem.....	12
I.3.	Motivációm a pedagógus szakvizsga megszerzésére.....	13
II.	A képzés során legnagyobb mértékben fejlődő tanári kompetenciáim	15
II.1.	A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.	15
II.2.	Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.	21
II.3.	Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.	25
II. 4.	A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.....	31
III.	Tanári pályám további tervei, céljai.....	37
	Felhasznált irodalom	38
	Internetes hivatkozások.....	39
	Mellékletek.....	40
	Nyilatkozatok	83

I. Szakmai háttér

A portfólió szó számos különböző jelentéstartalommal rendelkezik, attól függően, hogy milyen területen használjuk. Egy művész számára a legjobb munkáinak a bemutatását, míg a fotósok és modellek világában a képek gyűjteményét jelenti, amin a modell mutatkozik be. Közgazdászok és pénzügyi szakemberek a szó hallatán részvények, kötvények összességét jelenti, amibe az ügyfelek pénzüket fektetik jövedelemszerzés céljából. A tanári portfólió célja a pedagógus munkásságának bemutatása. A tanári képzés keretében készített portfólióval kell bemutatni, hogy bemutassuk a kétéves gyógytestnevelő – egészségfejlesztő milyen nehézségekkel, kihívásokkal szembesültünk, és milyen területen, milyen tanári kompetenciákban fejlődtünk.

Most az én portfóliómban szeretném bemutatni, szakmai életutamat, és a pedagógus szakvizsgára felkészítő képzés során szerzett tudásnak és tapasztaltnak köszönhetően mely kompetenciáim fejlődtek a legnagyobb mértékben.

I.1. Szakmai életút bemutatása

Szakmai életútam bemutatása

Testnevelő tanári egyetemi okleveletem 2005-ben szereztem a Pécsi Tudományegyetemen.

Az első munkaszerződéselem a *Kökönyösi Szakközépiskola Nagy László Szakiskolájában*, mint mentor tanár volt. A munkaügyi központ által vezetett program keretében kaptam a lehetőséget, hogy az iskolában dolgozó tanárok munkáját segítsem, illetve a tanulók különböző problémáinak megoldásában közreműködjek. A munka egy több hetes képzéssel indult a pedagógiai szakszolgálatnál, ami segített a feladatkörünk pontosabb

definiálásában, illetve segítette a mentorok közti kapcsolatépítést. A tevékenységem nagyon szerteágazó volt. A szociális problémákban, tanulási nehézségek esetén, konfliktuskezelésben, szülőkkel való együttműködésben, és a hiányzások csökkentésében segítettem kollégáim munkáját.

Azt gondolom sokan, de legalábbis én a pályám elején abból indultam ki, hogy én milyen voltam diákként, hogy az én tanáraim, hogy viszonyultak hozzám és az osztálytársaimhoz, mit vártak el tőlem. Ők viszont más szociális és kulturális környezetből származtak, és ha nem is generációs különbség volt köztünk, de mindenképp más korosztály volt. A tanulók jelentős része hátrányos helyzetű volt, nehéz körülmények közt éltek. Úgy gondolom, hogy sikereket és kudarcokat egybevetve is nagyon szerencsés voltam, hogy lehetőségem nyílt a pályám elején először megismerni azt a diákságot, akit később nevelni, tanítani kezdtem. Szoros kapcsolatot alakítottam ki a különböző szociális szervezetekkel mint, a helyi családsegítő szolgálat, vagy a nevelési tanácsadó. Későbbi munkám során is nagyon hasznos volt számomra, hogy beleláttam az ő tevékenységükbe is. Tevékenységem nagyon szerteágazó volt. Gyakran kerestem a szülőt a tanuló hiányzása miatt, de volt, hogy abban segítettem, hogy legyen szemüvege a tanulónak, vagy éppen nőgyógyászati vizsgálatra kísértem a tanulót, kollégiumot intéztem, szakszolgálati vizsgálatokra vittem tanulókat, korrepetáltam. Sokszor nagyon megterhelő volt lelkileg ez a munka, ugyanakkor talán jobban ismertem a tanulók problémáit, mint a kollégáim.

A mentori szerződéselem 18 hónap után lejárt, a program nagyon sikeres volt, meg is hosszabbították és kiterjesztették a szomszédos két megyére is, ezzel egyidőben viszont az intézményben megüresedett egy kereskedő szaktanári állás, amit a gazdasági és kereskedelmi végzettségeim miatt az intézmény akkori vezetője felajánlott nekem. Utólag visszanézve, nagyon bátor lépés volt a részéről, hogy ilyen komoly munkát ajánlott nekem, mint kezdő tanárnak, így nagyon fontos volt számomra, hogy ne okozzak csalódást, és meg tudjak felelni az elvárásoknak.

Ezért szereztem meg a Kereskedő vállalkozó végzettséget, hogy megfeleljek a kihívásnak és 2007 szeptemberében már kereskedő szaktanárként kezdtem a tanévet. A 11., 12. évfolyamos Élelmiszer és vegyiáru eladók tanítása volt a feladatom. Nagy felelősség és kihívás hárult rám! Ebben az időben a szakiskolákban bevezették a moduláris rendszert. Amikor a középiskola 9, 10. évfolyamán a közismereti tárgyakat tantárgyakat tanulták a tanulók, majd 10. évfolyam után választottak szakmát és a következő két

tanévben már csak a szakmai képzés folyt. Az intézményben én voltam az egyetlen kereskedő szaktanár, így nem tudtam senkitől igazán szakmai segítséget kérni, az idegen nyelven kívül mindent én tanítottam a diákoknak az élelmiszer és vegyiáruismeretet, jogszabályi ismereteket, kereskedelmi ismereteket, gyakorlati foglalkozásokat vezettem és a pénztárgéphasználatot tanítottam, és gyakorlati foglalkozásokat vezettem. Ebben a tanévben zajlott az intézményben az első ilyen rendszerű szakmunkásvizsga.

Akkor is úgy gondoltam, mint most, hogy a tanulónak a jövője, megélhetése múlik a sikeres vizsgaeredményen. Mindig azt képviseltem tanárként, hogy mindenképp szükségük van legalább egy szakmunkás bizonyítványra, hogy az életben megálljanak a „saját lábukon” és hogy soha ne legyenek senkinek kiszolgáltatva, ne legyenek másra rászorulva. Főként a lány tanulóknak hangsúlyoztam, hogy ez számukra mennyire fontos. Minden tanulót bizonyítványhoz akartam „juttatni”. A tanórákra készülés során nagy hangsúlyt fektettem rá, hogy a tananyag tartalom aktuális, legyen, tartalmazza a legújabb ismereteket, az érvényes jogszabályi előírásokon alapuljon, valamint mivel jól felszerelt tanteremben dolgozhattam IKT eszközök használatával színesítettem az óráimat. A tanórákon fontos volt számomra a házirend betartatása, viszont szerettem, ha az óráim a diákok aktívabbak voltak, sok volt az építő jellegű hozzászólás vagy, ha a tanulók gondolkodtak, példákkal, saját tapasztalatokkal egészítették ki az óra anyagát. A követelményszint teljesítését nagyon komolyan vettem, néhány egyedi esetben talán kicsit túlságosan is. Akkor ez összességében sikert hozott! Az alapvetően motiválatlan és korábban gyenge eredményű tanulók „rákényszerültek” a tanulásra, ennek eredménye a jó jegyek szerzése volt. Kisebbségi sikerek motiválták őket a további tanulásra. Az első csoportom jeles eredményekkel zárta a szakmunkásvizsgát. Nagyon büszke voltam a csapatra!

Szaktanári feladataim közé tartozott a gyakorlati helyekkel való kapcsolattartást, a tanulók szerződés-kötésének segítése, az információgyűjtés a munkájukról, problémák esetén együttműködés az üzletvezetőkkel. Itt tanultam meg, hogy mennyire fontos a munkáltatókkal, külső cégekkel való kapcsolattartás. Ennek volt köszönhető, hogy minden diákot gyakorlati helyhez tudtam juttatni, valamint meg tudtam oldani, hogy a munkáltatók is olyan tanulókat kapjanak, akik meg tudnak felelni az elvárásaiknak. Az oktatás magas színvonalon folyt jól felszerelt pénztárgépteremben, szakmai kabinetben és szaktanteremben. A demonstrációs eszközöket, anyagokat folyamatosan bővítettük. A tanulókkal folyamatosan színesítettük a szaktantermeket.

A következő tanévben osztályfőnöki feladatott is bíztak rám, aminek nagy lelkesedéssel kezdtem neki. Sokat foglalkoztam a tanulóimmal. Közvetlen nyitott légkör alakult ki közöttünk. Szívesen beszélgettem velük bármiről főként osztályfőnöki órákon, de ha valami aktuális téma, történés volt, ami érezhetően felzaklatta őket mindig kerestem lehetőségét, hogy megbeszéljük, és nyugodt mederben folyjon a tanítás. Fiatal koromból fakadóan szinte kissé már baráti volt a kapcsolat a diákjaimmal, de a tiszteletlen magatartást, beszédet, a házirend megsértését semmilyen körülmények között nem tűrtem, valamint a velük szemben támasztott elvárásaimból nem engedtem. Utólag úgy gondolom nem mindig volt nekik könnyű, hogy közvetlen fiatal személyiségem mellett nagyon következetesen ragaszkodtam az elvárásaimhoz.

A kereskedő szaktanári évek során is kivettem a részem a tanításon kívüli iskolai feladatokból is. Az élelmiszer és vegyiárú eladók részt vettek vezetésemmel a minden évben megrendezett egészségnapon. Én vontam be a csoportokat a munkába, mert úgy gondoltam, hogy az élelmiszerek feldolgozás során is bővül a tudásuk!

Feladataim közé tartozott még az iskola nyílt napjain az eladó szakma népszerűsítése. Rendszerint kvízzel, fűszernövények, élelmiszerek felismerésével tettük próbára leendő diákjainkat. Valamint kipróbálhatták milyen lehet pénztárgépet használni. Úgy tapasztaltam, hogy még a kísérő szülők és tanárok is jól érezték magukat a tanteremben. Ezen kívül 2008-ban részt vettem egy iskolánk történetét bemutató kiállítás létrehozásában. Segítséget kaptam hozzá, a velünk együtt működő üzletektől, hogy az eladó szakma oktatásának fejlődését a kezdetektől be tudjuk mutatni.

Szaktanárként azonban úgy éreztem, hogy szeretnék magasabb szakmai ismeretekre szert tenni, ezért a Kaposvári Egyetemen 2 éves kereskedelmi szakmenedzser képzésére iratkoztam be, amit 2011-ben fejeztem be. Sokat bővültek ismereteim a képzés során.

2012-ben életem a gyermekvállalás szakaszába lépett, így minden addigi munkámat befejeztem. Nem ez volt az egyetlen változás az életemben. Elköltöztem szülővárosomból Győrbe.

2015-ben kislányom óvodába ment én pedig ismét visszakérültem a munka világába. A Csornai Kossuth Lajos Szakiskolában kezdtem el dolgozni egyetemi végzettségemnek megfelelően testnevelő tanárként. Diplomám megszerzésétől 10 év telt el, testnevelés oktatásban nem volt gyakorlatom, így kihívás volt számomra a testnevelés órák

megtartása, főleg, hogy az iskola nem rendelkezett testnevelés teremmel erre a célra egy korábban varró tanműhelyként használt helyiség volt berendezve az intézményben, ami kicsi volt, alacsony, és két hatalmas oszlop volt a közepén. Szinte minden sportmozgásra alkalmatlan volt a helyiség, főként 20 fő feletti osztálylétszámok esetén. Jó időben tudtuk használni az iskola területén lévő sportpályát, de rossz időben sok találékonyásra és kreativitásra volt szükségem, hogy ebben a helyiségben kivitelezni tudjam, valamilyen szinten a tanmenet követését. Más nehézségekkel is küzdöttem. Más régió volt, mint amiben korábban életem és dolgoztam, sok dologban máshogy gondolkodtak, mind a kollégák, mind a diákok. Nem volt zökkenőmentes sem a beilleszkedésem, sem a tanítás a kezdetekben. Viszont sokat változtatott rajtam. Mindig el tudtam fogadni diákjaim személyiségét, egyediségét, de a véleményükkel látásmódjukkal sokszor nem tudtam azonosulni. Itt ebben sokat fejlődtem. A diákok teljesen máshogy viszonyultak az iskolához, és bizonyítványszerzéshez, életcéljukhoz, mint korábbi diákjaim. Ezt el kellett fogadnom, alkalmazkodnom kellett ehhez az új mentalitáshoz.

Két tanévet töltöttem az intézményben, melynek során a tanításon kívül iskolai sportnapokat szerveztem, ami az egész iskolát megmozgató játékokat, kihívásokat találtam ki a diákoknak, egészségtani kvizekkel, valamint fellépőkkel, bemutatókkal színesítettem a programot. Így lépet fel az iskolában a 4 For Dance tánccsoport, karate és önvédelmi bemutató volt az iskolában. A sportnap legnagyobb sikere az volt számomra, hogy az iskola minden diákja részt vett valamilyen versenyszámban, valamint a kollégák is lelkesen segítettek a feladatok lebonyolításában. Kivettem a részem az iskolai ünnepek megszervezésében is. Kis létszámú tantestület lévén minden tanárnak részt kellett színe mindenkiben vennie.

2017-ben ez a szakasz is lezárult az életemben, ismét munkahelyet váltottam, mert Nyíregyházára költöztem. Ezzel egy időben elkezdtem tanulmányaimat a Testnevelési Egyetem Gyógytestnevelő- egészségfejlesztő tanári szakon. A gyógytestnevelés szak elvégzése régi vágyam volt, illetve nagyon érdekelnek az erre épülő mozgásterápiák, mozgásfejlesztés.

Közben 2018-ban kezdtem el dolgozni a jelenlegi munkahelyemen, a Mátészalkai Szakképzési Centrum Kállay Rudolf Szakiskolájában. Ismét egy új környezetbe kellett beilleszkednem. Azt gondoltam nekem ez már nem okozhat gondot, de az első tanév nem volt könnyű! Meg kellett ismerni itt is a diákokat, megszokni egy új környezetet, közben

pedig még készültem a vizsgáimra, záró tanításaimra, diploma dolgozatot készítettem és államvizsgára készültem. 2019-ben megszereztem a diplomámat. A kétéves képzés oktatás módszertanilag megújulást jelentett számomra, felelevenítettem anatómiai ismereteimet, valamint a legújabb edzésmódszertani ismereteket is elsajátítottam. Sokat segített tanári munkám során. A diploma befejezése után több feladatot tudtam vállalni az iskolában is. Részt vettem a „Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola” cím elnyerésére kiírt pályázat lebonyolításában, melyet sikerrel megnyertünk.

2020-ban osztályfőnök lettem. Egy végzős osztályt kaptam meg a tanév közepén. A diákokat alig ismertem, szerencsére a járványügyi helyzet nehézségeihez képest sikerült jó kapcsolatot kialakítanom a diákokkal. Nagyon fontos volt számomra, hogy az osztály sikeresen zárja iskolai éveit. Mindenki szakmunkás bizonyítvánnyal zárta a tanévet. Szeptemberben pedig már a jelenlegi végzős osztállyal kezdtem a közös munkát. Élénk, cserfes, és okos társaság. Rengeteget foglalkozok velük. Próbálom kitartásra, szorgalomra, és a munkához való felelősségteljes hozzáállásra nevelni őket. Eddig többségében sikerrel. Osztályfőnöki munkám részét képezte, hogy segítsek nekik külső gyakorlati helyet találni. Fontos volt számomra, hogy a legtöbben étteremben töltsék a gyakorlati napokat, így több céggel személyesen vettem fel a kapcsolatot, és segítettem a tanulók elhelyezését. Korábbi szaktanári tapasztalataim segítettek ebben. Az éttermekkel osztályfőnökként a mai napig szoros kapcsolatot tartok. Együttműködünk a tanulók problémáinak, illetve az esetleges konfliktusok megoldásában, adminisztratív teendőkben. Úgy gondolom ez a szoros együttműködés mindenki számára előnyös. Én tudok mindent a diákjaim gyakorlati munkájáról és próbálom segíteni a gyakorlati oktatók munkáját.

Osztályfőnöki munkám mellett három éve részt veszek az iskolában működő Diákönkormányzat munkájában. Második éve vezető tanárként. Korábban elég szűk tevékenységi köre volt, kevés programot szervezett, de kolléganőmmel együttműködve évről évre aktívabbá tettük ezt az iskolai diákszervezetet és egyre több programot szervezünk, több feladatot látunk el. A lelkes Diákönkormányzati tagok száma is folyamatosan nő. Az online időszak alatt sem voltunk teljesen tétlenek. Dekorációkat készítettünk az iskolába egy-két tanuló segítségével, valamint üdvözlő feliratot festettünk az iskola aulájába. Ez elmúlt tanévben minden korábban tervezett programunkat, ami az online oktatás miatt elmaradt meg tudtuk tartani. A tanév elején Verébnapot szervezünk. Mely nem a hagyományos, a diákokat kellemetlen helyzetbe hozó program, hanem együttműködésre készítő, közösségépítő feladatokat szervezünk a diákoknak, ahol az osztályfőnököknek is

fontos szerepük van. Az iskolát népszerűsítő nyílt napokon kísérő feladatot láttak el a tagjanink. Hogy az őszi szünet előtt jó hangulattal zárjuk az iskolát tökfaraó versenyt szervezünk a diákoknak, valamint a vendéglátásban dolgozó tanárok és az ott tanuló diákok segítségével palacsintával, muffinnal kedveskedünk a diákoknak.

Bár diákjaink már nem kisgyerekek, de most is szeretik, amikor télapó napra a diákönkormányzatos tanulókkal meglepjük őket. Az „ördöglányok” a télapóval körbejárják az iskolát, és szaloncukrot osztanak. Karácsonyra teremdisztítő versenyt, hirdettünk a diákoknak, valamint igyekszünk a karácsonyi dekorációval ünnepi hangulatot teremteni az iskolában.

Valentin napon zenei válogatással és szív formájú édességek osztogatásával lepjük meg a diákokat. A februári hónap végén szoktuk szervezi egy kis Farsangi vetélkedőt! Ilyenkor szintén a vendéglátósok segítségével farsangi fánkkal kedveskedünk a diákoknak. A programot a hagyományosan a diákokkal készített kiszabáb tüzes nyílveesszővel való felgyújtása zárja az iskolaudvaron. Sajnos diákjaink ritkán gondolnak oktatóikra pedagógusnap alkalmából, hogy felhívjuk erre a figyelmüket minden évben a diákönkormányzatos tanulók kis versel, műsorral és apró figyelmességgel lepik meg a tantestületet.

A tanév végén fontos, hogy jó hangulatban zárjuk az évet, ezért egész napos az a teljes diákságot lefoglaló diák és sportnapot szervezünk. Ez kiemelt program a diákönkormányzat életében. Sokat készülünk rá a tagokkal együttműködve. Leginkább azt szeretem a diákönkormányzati munkában, hogy kiélhetem kreativitásom, és szervezőképességem. Céлом, hogy kiemelt szerep legyen az osztályokban diákönkormányzati tagnak lenni. Legyen a feladatnak egyfajta presztízse a többiek szemében. Ezért az aktív tagokat, illetve a diákönkormányzati vezetőt igyekszünk bevonni a fontosabb kérdések eldöntésébe is. Élmény számomra a diákokkal való együttműködés, ők pedig élvezik, hogy számít az Ő véleményük is. Ugyan akkor remek partnereink tudnak lenni egyszerűbb díszítési, pakolási feladatokban még iskola idő után is. A különböző programok levezénylésében, lebonyolításában is sokat segítenek. Figyelembe vesszük ötleteiket, tanácsaikat. Évről évre többet szeretnének, újabb programötletekkel állnak elő. Fontos számunkra, hogy a diákok jól érezzék magukat az iskolában, hogy igazodjunk a diákság igényeihez. Ezért 2 éve „selfi-falat” készítettünk a diákoknak, amelyet rendszeresen időszakos dekorációval teszünk változatossá. Szívesen használják a diákok!

Fontos számunkra a diákok környezettudatos nevelése is. Ezért kupakgyűjtőt és fém doboz gyűjtőt is helyeztünk el az intézményben, melynek használatára a diákönkormányzat tagjainak segítségével próbáljuk rászoktatni a diákságot. Az ebből befolyt összeget a diákönkormányzati programokra költjük el.

Mindezzel párhuzamosan harmadik tanéve dolgozom a Nagykállói Pedagógiai Szakszolgálatnál, mint gyógytestnevelő. Teljesen más hozzáállást kíván meg a munka! Kis létszámú csoportokkal kell dolgozni. Sok odafigyelést kíván a munka és magas szintű szakmai ismeretek rutinos alkalmazását. Tanítványaim különböző gerincproblémákkal kerülnek gyógytestnevelés órára. Az órákat differenciáltan kell vezetni, mindenkinek az egyéni problémájára odafigyelve. Jelenleg már nem csak a centrum nagykállói iskolában, de a Nagykállói Általános Iskolában is tartok gyógytestnevelés órákat.

Tanárként fontosnak tartom, hogy folyamatosan meg tudjak újulni, ne fásuljak el a napi rutin munkában. Önmagam számára is építő jellegű, ha mindig új feladatokban tesszük próbára tanári, emberi képességeinket. Ezért is vállaltam el az elmúlt tanévben a március 15. i ünnepség megszervezését matematika szakos kolléganőmmel, ami mindkettőnk számára kihívást okozott, valamint igyekszem folyamatosan képezni magam. A Nagykállóban töltött évek alatt számos továbbképzésen vettem részt A digitális tábla kreatív, élményközpontú használata a mindennapi oktatásban, Konfliktushelyzetek és kezelése a pedagógiai gyakorlatban, A digitális pedagógia alkalmazása a gyakorlatban, Karate az iskolai testnevelés keretein belül, valamint egy három napos továbbképzésen az Út a szabadsághoz címmel, melynek témája az állampolgári kompetenciafejlesztés volt a rendszerváltás tükrében.

Nem csak testnevelő, de gyógytestnevelő tanárként is fontosnak tartom a folyamatos továbbképzést ezért az elmúlt évben részt vettem a SZTM tréning, avagy modern szemléletű testtartás- és mozgásminta javítás kisiskolás korban egy napos képzésben, valamint szeptemberben elkezdtem a Kaposvári Egyetem gyógytestnevelés az óvodában, iskolában szakterületen pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzést. Ennek elvégzése után szeretném ismereteimet a mozgásterápiák irányába tovább bővíteni, mert úgy látom, hogy ez mind testnevelő, mind gyógytestnevelő munkám során tudnám hasznosítani.

I.2. Pályamódosítás iránti belső igényem

Első tanári diplomám megszerzése után fél évvel kezdtem el a mentori munkát az első munkahelyemen, szakmunkásképző intézetben. Nagyon nagy sikerélményt adott, hogy az alapvetően nagyon gyenge sok esetben általános iskolában évfolyamot ismételt tanulókat sikerült annyira a tanulásra motiválnom, hogy jobbnál jobb jegyeket szereztek, és legtöbbször jeles szakmunkás bizonyítvánnyal zárták tanulmányaikat. A tanulókkal kialakított viszonyom is nagyon jó volt, a szülőkkel szoros együttműködésben oldottuk meg a problémákat. Számomra ez a munka nagyon nagy értékkel bírt. Pedagógus munkában elismerés, ha a tanulók a személyes, vagy családi problémáikat megosztják egy tanárral, főként, ha ilyen esetekben még a segítséget, vagy a tanácsot is elfogadják a tanártól. Mindig úgy gondoltam, hogy sokkal nagyobb eredmény, ha hátrányos helyzetű, alul motivált, gyenge tanulmányi eredményű tanulókat rá tudunk bírni a tanulásra, sikereket tudunk nálunk elérni, mint az, ha egy tanár „elit” gimnáziumban tanulmányi versenyt nyer a jó szülői háttérrel rendelkező a délutánjait külön tanárnál töltő diákkal.

A három gyermekneveléssel töltött év után azonban amikor visszatértem a pályára már éreztem, hogy nem ugyan azok a pedagógiai és szakmai elvek érvényesek a szakmunkás képzésben, mint korábban. Először azt gondoltam, hogy nem a megfelelő intézményben dolgozom. Vagy az a baj, hogy a korábbi szaktanári munka után nehezen fogadom el, hogy testnevelőként más a feladatköröm, más tantárgy jelentősége, tantestületi megítélése. Persze sok helyről hallottam, hogy hasonló viszonyok között folyik a munka. A jelenlegi munkahelyemen is sajnos hasonló feltételekkel szembesültem, mint a korábbi iskolában.

Két évvel ezelőtt, nagy változások történtek az intézményben. Átkerültünk az Innovációs és Technológia Minisztérium alá, és mi pedagógusok hirtelen a versenyszférában dolgozó oktatóvá váltunk. Akkor azt gondoltuk, hogy ez csak névmódosítás, de folyamatosan látjuk, hogy nagyon más világba csöppentünk, ahol olyan feladatokat bízunk ránk, és elvárásokat állítanak felénk, amik túllépnek a tanári kompetenciákon és feladatkörökön. Versenyszférára jellemzően az elvárások, a feladatok folyamatosan nőnek. Egyre jobban elrugaszkodva tanári feladatkörtől. A pedagógia elvek, mint ha itt már nem is számítanának. A diákok mögött már nem állnak szülők, az sem érdekli őket, hogy megbuknak vagy sem. Nehéz motiválni, vagy munkára bírni, ha nem sikerül akkor nekünk oktatóknak kell

felülbírálni saját elveinket és elvárásaink színvonalát. Már nincs szülő a diák mellett, akivel együtt lehetne működni a közös cél érdekében. Ha van is néha úgy érezzük mintha hatással nem is lenne a tanuló életére. Ebben a rendszerben egyre kevésbé érik az oktatókat sikerek, a tanítás szinte másodlagos, a határidők és az adminisztratív teendők mellett, a pedagógia elvek, mintha letörpülnének minden egyéb mellett. Egyre kevésbé találok itt a helyem!

1.3. Motivációm a pedagógus szakvizsga megszerzésére

Már a testnevelés tanulmányaim során is a gyógytestnevelés témaköre érdekelt a legjobban. Az testnevelő tanári diplomadolgozatomban is ebben a témában íródott. Egy évvel az első diplomám megszerzése után felvételt is nyertem az akkor még Testnevelési Főiskola gyógytestnevelő tanári szakára. Az akkori igazgatóm azonban nem volt hajlandó támogatni, hogy iskolába járjak, még csak azzal sem, hogy mentesítsen a munkavégzés alól a konzultációs napokra, arra hivatkozva, hogy semmi szükségem rá, hogy az akkori szaktanári feladataimat ellássam. Így nem végeztem el akkor. Gyermekvállalás után szembesültem azzal, hogy a szakmunkásképzés sokat változott, nem csak a tanulók, szülők hozzáállása, de a munkavégzés feltételei is, így felmerült bennem az igény, hogy kis irányváltatásba fogjak tanári pályámon. Ismét felvételt nyertem a már Testnevelési Egyetem gyógytestnevelő- egészségfejlesztő tanári szakára. A képzést el is kezdtem. Ezzel egy időben új, egyben jelenlegi lakhelyemre költöztem. Mindennek utána jártam, tudtam, hogy nagyon sok gyógytestnevelő álláshirdetés van minden nyáron, és hogy az országnak Szabolcs – Szatmár – Bereg megye a leginkább szakemberhiányos régiója. Bár közben elkezdtem dolgozni jelenlegi munkahelyemen biztos voltam benne, hogy a végzettség megszerzésével el fogok tudni gyógytestnevelőként helyezkedni. Ez iránt igényemet azonnal jeleztem is a gyakorlatvezetőmnél, aki nagy örömmel fogadta, és néhány hét múlva már állásinterjún voltam a Nyíregyházi Pedagógiai Szakszolgálat vezetőjénél. Jó hangulatú beszélgetés után felajánlotta, hogy szeptemberben várnak a gyógytestnevelők kis csapatába. A nyár közepén hívott fel, hogy a Nyíregyházi tankerület vezetője nem engedélyezi a felvételemet a pedagógus szakvizsga hiánya miatt. Nagyon nehéz volt elfogadnom ezt a helyzetet. Mivel a jelenlegi munkahelyemen felajánlották a munkám folytatását, így maradtam, sok tapasztaltot gyűjtöttem, sokat tanultam és fejlődtem, de mivel már egyre kevésbé találtam ebben az új rendszerben a helyem. Közben megkerestek, hogy

az óraadói feladatokat elláthatok már szakvizsga nélkül is, így elkezdtem a dolgozni a Nagykállói Pedagógia Szakszolgálatnál. Közben jutott tudomásomra, hogy Kaposváron megnyílt a lehetőség, hogy 1 év alatt szakvizsgát szerezzek. Mivel a munkakörváltás iránti igény folyamatosan nő bennem így minden kezdeti nehézség és probléma ellenére belevágtam. Ezzel párhuzamosan terveim szerint a pedagógus II minősítő vizsgát is leteszem és szeptembertől teljes állású gyógytestnevelőként folytatom a pályámat. Már kaptam állásajánlatot is.

Ezen a területen sem szeretném itt befejezni a tanulmányaimat. A mozgásterápiák irányába szeretnék továbbtanulni egy – két év gyógytestnevelő gyakorlat után. A SCHROTT terápia nagyon érdekel, valamint az INPP és a TSMT terápiás képzést szeretném elvégezni. Ezeket mind a mindennapi munkában is tudnám hasznosítani, mind esetleg délutáni magánfoglalkozások keretében.

II. A képzés során legnagyobb mértékben fejlődő tanári kompetenciáim

II.1. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.

Ez a tanári kompetenciám a pályám elején tudtam leginkább használni, és fejleszteni, első munkahelyemen, Komlón. Mentor tanári feladatnak pontosan az volt a célja, hogy egyénileg fordítsunk figyelmet egyes tanulókra. Természetesen azok a tanulók kerültek „mentorálás” alá, akikkel, sok probléma volt az iskolában, és úgy érezték osztályfőnökeik, hogy igénylik a személyesebb odafigyelést, és több egyéni foglalkozásra van szükségük, amit esetleg már ők sem tudtak biztosítani a számukra. Először, persze megismerkedtem a diákokkal, akikkel foglalkoznom kellett és próbáltuk feltárni, hogy mi okozza iskolai problémáikat, hiányzás, késések, vagy tanulmányi sikertelenség és igyekeztem abban segíteni, amiben az adott diáknak szüksége volt rá. Úgy gondolom, hogy mint mindenki, én is saját magam tapasztalataiból indultam ki a pályám elején, valamint tanárként a diákokhoz való viszonyulásomat az határozta meg jelentős részben, hogy amikor én voltam diák, akkor, hogy viszonyultak hozzám az én tanáraim. Ebből kifolyólag számtalanszor hibáztam így utólag visszanézve önmagamra. Egyrészt mert, ahogy a világ, úgy a diákság is folyamatosan változik. Ezt ott tanultam meg, másrészt ezek a tanulók nem olyan családi és szociokulturális környezetben nőttek fel, mint én. Mentorként az első időkben biztos voltam benne, hogy ha egy tanulónak nincs füzet, vagy testnevelés felszerelése, akkor annak az az oka, hogy trehány, figyelmetlen, nem akar dolgozni az iskolában. Ott szembesültem vele, hogy sok tanulónak azért hiányoztak a szükséges iskolai felszerelései, mert a szülők nem tudták nekik biztosítani anyagi okokból. Kezdetben gyakran előfordult, hogy lehordtam a tanulókat, mert nem tanulnak. Sokszor tévedtem. Előfordult, hogy az egyik tanulónk azért nem tudott tanulni, mert rossz volt a látása, és a szülők nem tudtak neki szemüveget vásárolni, így órán nem tudta a táblát elolvasni. Természetesen a találtam erre is megoldást. A szerencse az volt, hogy rendszerint volt a

tanulóknak annyi bizalmuk felém, hogy bevallották, ha nem volt valamiük. Kezdetekben, lelkiileg nagyon megterhelő volt számomra ez a munka. Akkor szembesültem vele, hogy ezek a tanulók olyan nehézségekkel küzdenek, amikről én szinte csak hallomásból tudtam, hogy létezik.

Ebből a másfél éves időszakból két eset vagyok nagyon büszke. Volt egy „mentorált” tanulóm, aki, harmadszor járta az intézményben a szakiskola 9. évfolyamát 17 évesen, és most is több tárgyból bukásra ált. Jól nevelt lány volt, és nem a tanuláshoz való hozzáállása volt a probléma. Több kolléga is látta, hogy a képességeinek hiányossága okozza a sikertelenséget, nem tettek semmit. Szülői beleegyezéssel elvittem a tanulót a nevelési tanácsadóba, ahol vizsgálták. Több területen elmaradást mutattak ki. Ezután felkerestem a problémával a város speciális szakiskoláját, és ott folytatta sikeresen tanulmányait. A mai napig tartom vele a kapcsolatot és már két szakmával rendelkező feleség és édesanya.

Szaktanári éveim alatt is érzékeny voltam a tanulók problémáira, de vizsgafelkészítés volt a feladatom, ott a cél és az eredmény volt a legfontosabb, nem fogadhattam el kifogásokat, és a tanulók csak heti két napot töltöttek az iskolában gyakorlati képzésük miatt, így a személyes odafigyelésre kevesebb lehetőségem volt. Osztályfőnökként még ha nem is sokat találkoztam a diákjaimmal, folyamatosan kapcsolatot tartottam a szülőkkel és a gyakorlati képző helyekkel is, de ritkán volt alkalmam leülni beszélgetni a diákjaimmal. Kevésbé tudtam fejlődni ezen a téren.

Következő munkahelyemen, Csornán nem voltam osztályfőnök, testnevelőként szintén nagy létszámú osztályokat tanítva a személyes odafigyelés háttérbe szorult a pályámon, ugyanakkor mivel más régióban kezdtem el dolgozni meg kellett ismernem egy más fajta gondolkodásmódot, kultúrát, és ahhoz, hogy nevelni tanítani tudjam a diákokat meg kellett értenem, hogy mi motiválja őket, hogy gondolkodnak, milyen hatások érik őket. Ott tapasztaltam meg, hogy egy adott régió sajátossága, mennyire hatnak egy diák viselkedésére, iskolai tanulmányokhoz való hozzáállására. Itt is sokszor álltam hozzá tévesen a tanulókhoz, vagy a tanórai munka megtagadásához. Azt gondoltam a diákok és az iskolai élet mindenhol ugyan olyan, vagy legalábbis hasonló elvek alapján működik. Mindig úgy gondoltam, hogy a megélhetéshez szükség van egy szakmára mindenkinek. Viszont ezek a tanulók tisztában voltak vele, hogy néhány kilométerre az otthonuktól a Ausztriában vagy Szlovákiában szakma nélkül is a magyarországi szakmunkásbér többszörösét kereshetik meg már 16 évesen. Nem beszélve az olyan jövedelemszerzési lehetőségekről mind az autók behozatala és eladása, vagy a „lomizás”! Hát ebben a régióban a szakma nélkül nem fogsz tudni megélni mondat koránt sem állja meg a helyét. Sok

tanuló csak a tankötelezettsége miatt járt be az iskolába, nem tanult, és amint ez elmúlt többet nem is láttuk őket. Itt megtanultam, hogy ezt el kell fogadnom, nem lehet mindenkit megmenteni, inkább próbáltam békében eltölteni velük azt az időt amíg az iskola tanulói voltak. Mindig próbáltam győzködni őket a szakmaszerzés fontosságáról, de előfordult, hogy kifogytam az érvekből. Itt leginkább az elfogadást tanultam meg ami úgy gondolom szintén fejleszti a személyes odafigyelést és az egyéni bánásmódot kompetenciáját.

Jelenlegi munkahelyemen, öt éve dolgozom! Szintén más régióban, Szabolcs megyében. Előző tapasztalataim alapján teljes nyitottsággal érkeztem ide, hagytam időt magamnak, hogy megismerkedjek a diákokkal és az iskola működésével. Tanulóink jelentős része hátrányos helyzetű, komoly problémákkal küzdenek. Az fő erőssége, családi légköre és a tanulók támogatásáért folytatott kötelezettségeket meghaladó erőfeszítés. Itt a személyes odafigyelést az osztályfőnöki munka legnagyobb részét jelenti, valamint, hogy motiváljuk őket az iskolai rendszerben maradásra, illetve a rendszeres iskolába járásra. Ezen a téren sajátos kulturális jelenségekkel találkoztam főként a roma tanulók esetében. Sajnos sok tanulónk olyan családból, olyan falusi környezetből származik, hogy szinte nincs dolgozó családtagja és szűk lakókörnyezetébe sem lát maga előtt dolgozó, társadalom hasznos tagjaként élő személyt, példát. A lányok így fő célként tekintik, hogy munkahellyel rendelkező fiút találjanak, akinek, ha kisbabát szülnék kikerülnek a nyomorból, valamint az iskolába járás és a tanulás kihívásaitól is megszabadulni, ami amúgy is nehézséget okoz a számára és eddig is sok kudarc érte őket. Egyébként is nincs más célja mint, hogy párt találjon és gyerekeket szüljön, a szülő számára is ez a legfontosabb. A kitörési lehetőséget ebben látják, nem a tanulásban. A másik jelenség, hogy szinte csak napról napra tudnak tanulóink gondolkodni, nem nézik előre a jövőjüket. Ha a szükség úgy hozza az életükbe napokra, hetekre eltűnnek dolgozni, majd, amikor visszatérnek néhány mondatnyi magyarázattal részükről „igazoltnak tekintik” a hiányzásukat. Nem értik igazán a tankötelezettség fogalmát, és sajnos a szülőt is hiába keressük, ő ugyan úgy nem érti az osztályfőnök problémáját. Statisztikai adatok szerint ebben a régióban a legalacsonyabb a részképességzavarokkal, vagy egyéb tanulási magatartási problémákkal küzdő tanulók száma, nem viszik el a szülők vizsgálatokra, szégyen lenne számukra, így a szakmunkás képző intézményekben számos hátránnyal, lemaradással és viselkedési problémával küzdőt tanuló kerül. Diagnózisok és fejlesztés hiányában, csak nagyon nagy megértéssel és az egyéni bánásmód maximális előtérbe helyezésével tudjuk végezni a munkánkat.

Pályázatok révén anyagilag is segítjük tanulóinkat. Útravaló és Apáczay ösztöndíjakkal támogatjuk tanulóinkat, valamint az iskolának nagy mennyiségben tartunk használt cipőt és ruhát, hogy ha valakinek ilyen jellegű problémái is lennének tudjunk nekik segíteni. A pedagógiai ismereteim elméleti ismeretekkel való bővítéséhez a Testnevelési Egyetem Gyógytestnevelő tanári szakon végzett tanulmányaim is hozzájárultak. A gyógypedagógiai alapismeretek tantárgy, amelyen elsajátítottuk a sajátos nevelési igényű gyerekek felismerését, valamint, hogy mit jelent valójában az ADHD, mit jelentenek a különböző részképesség zavarok, és hogy mit jelent az értelmi fogyatékos. Én korábbi képzéseim során ilyen átfogó és alapos ismeretekkel nem rendelkeztam a témában. Utólag visszagondolva, több diákom is küzdött, ilyen jellegű nehézségekkel diagnosztizálatlanul, és ezen ismeretekkel most már tudom, hogy másképp, jobban is tudtam volna segíteni nekik. Azóta sokat segítenek ezek az ismeretek a pályámon, én magam is felismerem tanulóinkon a jeleket. A fogyatékossgal élők nevelése és sportja című tantárgy keretében elsajátítottuk, hogy kell segíteni tanulóinkban a részképességzavarokkal vagy akár autizmussal küzdő tanulókat tanulóinkban és iskolai beilleszkedésükben. Jelenlegi munkahelyemen egyre több olyan tanulóval találkozom, akinek viselkedésében órai munkájában vagy akár mozgásában fellelhetőek különböző problémák jelei, és kezdem ezeket a tanulókat rutinosabban kezelni, elkezdtem saját módszereket kifejleszteni az ő segítségükre a testnevelés tantárgy oktatása keretében is. Sajnos a legtöbb tanár gyakran a figyelemzavarral, vagy ADHD-val küzdő tanulókat pusztán rendetlennek tiszteletlennek könyveli el, pedig csak a megfelelő módszerrel kell megközelíteni ezen tanulókat.

Ezen kompetenciám fejlődéséhez a jelenlegi szakvizsgás képzésem során két kurzus is hozzájárult. A speciális nevelési feladatok I kurzuson átfogó ismeretek kaptunk a részképességzavarokról. Ami számomra új tudást jelentett, hogy a tanárnővel átbeszéltük azokat az apró jeleket, amelyekből fel lehet ismerni a részképességzavarokat. Többen között ezek a kisebb problémák a tanulók mozgásában is megmutatkoznak. Megtanultam, hogy én testnevelőként vagy gyógytestnevelőként, hogyan tudom a tanulók mozgásából. Tapasztalatom szerint nálunk a szakképzésben sokszor még a magyar, vagy matematika szakos kollégák sem ismerik fel tanulóinkon ezen problémákat, vagy azt tapasztalom, hogy inkább nem is akarnak vele foglalkozni. Gyakran ennek az is az oka, hogy az adott részképességzavar miatt a tanuló szakmára való alkalmassága kerül veszélybe. Olyan eset is volt a pályánkon, hogy ha a diagnózisait benyújtáná nem vizsgálhatna le. Így viszont ezek a tanulók nem kapják meg a szükséges fejlesztést. Szintén áttekintést kaptunk a kurzuson a fejlesztés fontosságáról. Az iskolánkban tanárként sokszor találkozunk a tanulók

sikertelenségével főként matematika órán tapasztalnak a tanárok szinte behozhatatlan hiányosságokat. A kompetencia méréseket a tanulók 50%-a teljesít a szint alatt. De a szövegértés terén is a tanulók 25 %-a alul teljesít, mégis alig van néhány tanulónk, aki bármilyen diagnózissal, felmentéssel rendelkezik. Kiderült a kurzuson, hogy a részképességzavarokkal küzdő diagnosztizált tanulók száma Szabolcs – Szatmár – Bereg vármegyében a legalacsonyabb, harmada, mint Győr – Moson – Sopron vármegyében. Ennek nyilván az az oka, hogy itt a szülők nem viszik el vizsgálatokra a gyermekeiket, inkább elfogadják, hogy nehézségeik vannak, így küzdik át magukat az iskolarendszer nehézségein. Ezt mi is tapasztaljuk iskolánkban, hogy diagnosztizálatlan problémákkal kerülnek iskolánkba a tanulók. Szintén megismerkedtünk az autizmus és az Asperger szindrómával küzdő tanulók jellemző tulajdonságaival, illetve, hogy tanárként, hogy tudjuk kezelni ezeket a tanulókat. Az én osztályomba is jár Asperger szindrómával küzdő tanuló. Sok gyakorlati, munkánk során alkalmazható tudást kaptunk a kurzus során.

A speciális nevelési feladatok tantárgy során esettanulmányt kellett készítenünk. A dolgozatom témájaként a BrainX fejlesztő programot választottam (1. melléklet). Hasznos volt számomra, hogy ismeretek szerezttem a terápiás módszerről. Egy ismeretségi körömbe tartozó kislány és az édesanyja történetét dolgoztam fel. A kislánynak tanulási, beilleszkedési nehézségei vannak, Asperger szindrómára utaló jelekkel. Az édesanyja program segítségével zárkóztatta fel a kislányt, hogy fel tudja venni a versenyt társaival. Véleményem szerint az édesanya ebben az esetben sem néz szembe azzal, hogy a kislánynak valójában milyen problémái vannak, ami miatt nem tud jól teljesíteni. Az egyetlen, amit a program megkezdése előtt diagnosztizáltak a kislánynál a figyelemzavar volt. Az egyik, ami számomra nagyon tanulságos volt a dolgozat készítése során, hogy most gondoltam bele, hogy milyen nehéz lehet egy szülőnek elfogadni azt, ha gyermeke bármilyen nehézséggel küzd, vagy nem tud sikeresen teljesíteni az iskolában vagy akár majd az életben. Ebben a történetben is megjelenik, hogy a szülő nem áll elő valódi diagnózissal. Már kis óvodás korától folyamatosan fejlesztő foglalkozásokra hordta a kislányt gyógypedagógusokhoz. Hét évesen vitte iskolába, mert érezte, hogy korábban még iskoláéretlen volt. Ez sem volt véletlen, mégsem vizsgálhatta ki. Itt is megjelenik, hogy a szülő inkább nem kéri, hogy diagnosztizálva legyen a kislány problémája. Mivel személyes kapcsolat is fűz hozzájuk, átéreztem a küzdelmét, hogy mennyire nehéz számára szülőként ezt elfogadni. A dolgozat megírásával én is jobban bele tudtam érezni magam a helyzetbe. Tanárként sokszor nem értettem, hogy a szülők miért ragaszkodnak hozzá, hogy gyermekük olyan irányba igyekezzon, amelyen nem tud megfelelni nehézségei miatt.

Persze a kurzuson tanultak kapcsán azon is elgondolkodtam, hogy vajon ezek a gyereke akkor is itt tartanának és küzdenének-e a megfeleléssel, ha gyermekként megállapítják a nehézségeiket és ennek megfelelően szakemberek segítik kiskortól fogva a problémáik, nehézségeik leküzdését. Persze középiskolában már ezt nem tudjuk visszafordítani, csak megértéssel igyekszünk, mind a szülőt, mind a tanulót a megfelelő irányba terelni.

A szegregáció, integráció kurzus során szintén a téma a hátrányokkal, nehézségekkel küzdő tanulók beilleszkedésének segítése volt. A kurzuson arról is beszélgettünk, hogy mennyi minden miatt közösíthetnek ki tanulókat. Akár a legapróbb külső „egyediségük” miatt is. Ennek a beszélgetésnek során sok pályám során megismert tanuló esetében most értettem meg igazán, miért voltak beilleszkedési problémáik. Hogy gyakran kis dolog miatt is kirekesztenek tanulókat. Hasznos volt ez a kötetlenebb beszélgetés, tapasztalatcsere. Szintén megbeszéltük, hogy tanárként milyen eszközökkel tudjuk segíteni a tanulók beilleszkedését, mások általi elfogadását. A kurzusnak szintén témája volt a SNI, ADHD-val vagy BTMN-nel küzdő tanulók beilleszkedésének segítése. Szintén előkerült az a téma, hogy ezen tanulók esetében sem mindig diagnosztizálják a problémát, ami megnehezíti a diák életét és a tanár dolgát is. Hasznos ismereteket kaptunk ebben az esetben is arról, hogy tudjuk diákjainkon észlelni ezen betegségek tüneteit, ha nem kapunk erről diagnózist, hogy tudjuk kezelni a diákokat, milyen módszerekkel tudjuk könnyebé és hatékonyabbá tenni az oktatást a diákok számára. Számos pedagógiai és módszertani ismeretet sajátítottunk el a témában.

A szegregáció, integráció kurzusra az osztályomba járó Asperger-szindrómával, BTMN-nel agressziókezelési problémákkal küzdő tanulóm esetét dolgoztam fel (2. melléklet). Három évvel ezelőtt, amikor az osztályomba került még én magam is meg voltam rettenve a kihívástól. Tanulóm még kommunikálni is nehezen tudott osztálytársaival megfelelő stílusban, mert a teljes felső tagozatot magántanulóként töltötte. Sok volt a feszültség és a konfliktus miatta az osztályba. Folyamatosan dolgoztam rajta, hogy az osztály befogadja, elfogadja őt, valamint, hogy az iskola közösségébe is be tudjon illeszkedni. Mostanra az iskolaközösség része lett és ha szüksége van rá osztálytársai a védelmére kelnek segítik, támogatják őt. Az Ő támogatásához szükségem volt elméleti ismereteim és tanári tapasztalatom felhasználására. A dolgozat megírása közben jöttem rá igazán én is, hogy valójában mennyi munkát fektettem a tanuló közösségbe való integrálásába, támogatásába a most már közel három év alatt. Bár az iskolaközösségben jól érzi magát, de sajnos attól tartok, hogy nem fog tudni sikeresen levizsgázni. Jelen pillanatban nem tudom, hogy nem követtem-e azzal hibát, hogy nem irányítottam el segédszakmára,

mert úgy éreztem, hogy velem olyan bizalmas viszonyt alakított és annyira hallgatott rám az elejétől kezdve, ami mással nem alakult volna ki. Pedagógiai szempontból talán helyesen jártam el, de szakmailag, most úgy érzem hibáztam. Olyan irányba tereltem a tanulót, ami nem volt számára a legmegfelelőbb, olyan kihívás elé állítottuk, amit nem tud teljesíteni. A kollégák jelezték, hogy túl magas lesz neki a követelmény, de mivel nagyon sokat fejlődött, bízunk benne, hogy képes lesz felzárkózni. Nagyon sok energiát és odafigyelést fordítottam a tanulóra, próbáltam neki segíteni, de talán rossz irányba tereltem, másfelől lehet, hogy mást tanár mellett más közösségbe nem tudott volna beilleszkedni és elkallódik. A kurzuson elsajátított ismeretekkel gazdagodva, úgy gondolom legközelebb, ha hasonló tanulóval kell foglalkoznom máshogy fogom kezelni a helyzetet, jobban fogom tudni segíteni az ő útját, és nem fogok a végsőkig ragaszkodni hozzá, hogy olyan kihívás elő állítsam, amit az elejétől kezdve látok, hogy nem fog tudni neki megfelelni.

Most azt gondolom, hogy a legnagyobb segítség az odafigyelés. Kezdő tanárként legtöbbször felállnak a katedrára és elkezdenek tanítani, motiválni, nevelni és a személyiségét formálni diákoknak, akiket nem ismernek igazán. Nekem ez sokat segített további pályám során, hogy megismertem azokat, akiket tanítottam, és minidig próbáltam segíteni a problémáikon, mert ez megtérült az órai viselkedés és tanulmányi eredmény javulásában.

Persze heti 26 tanítási óra, a rengeteg papírmunka és tanórán kívüli tevékenység mellett mikor üljenek le a tanárok négyszemközt beszélgetni a diákjaikkal?

II.2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.

Mivel tanári pályám során több különböző kimenettel, és követelményrendszerrel bíró tárgyat tanítottam, sikerült megtapasztalnom megkora különbség van a pedagógiai folyamatok és tevékenységek, vagy akár a tanórák megszervezése terén.

Szaktanárként szakmunkásvizsgára készítettem fel a diákjaimat. A képzés végén vizsgabizottság előtt szóban kellett beszámolniuk a szaktudásukról, ahol százalékban volt meghatározva, hogy mennyit kell tudnia az anyagból a tanulóknak a különböző osztályzatokhoz. A tanmenetben minimális volt a tanári szabadságom, hiszen a vizsga letételéhez szükséges ismeretek meg voltak konkrétan határozva. Előírt tételekből kellett felelnie a diákoknak az órák és az oktatás terén fontos volt, hogy nem időzhettünk el többet

egy tananyagnál, mint amennyit a tanmenet előírt, még akkor sem, ha a diákokat érdekelte. Minden szükséges tudást át kellett adni és számon kellett kérni a sikeres vizsgához, és a tananyag végére kellett érni. Értékelésnél nem tehettem meg, hogy figyelembe veszem azt is, hogy esetleg a tanuló gyengébb képességekkel rendelkezik, hiszen meg volt határozva a követelményszint. Ha nem ennek megfelelően értékeltem volna őket, akkor csak becsapom diákjaimat, és a vizsgán érték volna el gyengébb teljesítményt. Pedagógiai szempontból arra próbáltam figyelni, hogy ha valamelyik diákom jobb dolgozatot írt igyekeztem megdicsérni és felhívni a figyelmét rá, hogy ha ezt az anyagot ilyen jól megtudta tanulni, akkor erre máskor is képes lenne. Fontos volt, hogy ne csak jegyekkel motiváljam diákjaimat, hanem igyekezzünk rávilágítani az erősségeikre, és megmutatni nekik, hogy mire képesek. A jövőjük szempontjából mindennél fontosabb volt, hogy legalább szakmunkás bizonyítványt szerezzenek, de nyilván az oda vezető úton tizenévesként nem mindig álltak kellő felelősséggel a feladatokhoz, én viszont érett felnőtt emberként kellett, hogy viseljem ezt a felelőséget, hogy mindenképp bizonyítványt szerezzenek a képzés végén.

Testnevelőként azt tanultam az egyetemem, hogy mivel ez készségtárgy mindenkinek a teljesítményét önmagához mérten kell értékelni. Teljes szemléletváltás kellett hozzá. Testnevelés tantárgy keretében is megvannak a tanmenet kötelezően előírt részei, de ezt nagyobb tanári szabadsággal lehet kezelni főként szakképző iskolában. Megtehetem, hogy többet foglalkozom azokkal a sportágakkal, amik közelebb állnak a diákokhoz, és a tananyag színvonalának meghatározásánál is nagyobb a tanári szabadság, jobban igazíthatom a tanulók képességeihez, valamint az értékelésnél is figyelembe vehetem a diák adottságait, előképzettségét, vagy a feladatokhoz való hozzáállását. Nincs vizsgakövetelmény, se kimeneti követelmény, így a tanítási órák szervezésénél a legfontosabb, hogy a tanulók egészséges testi fejlődését támogassam az órán, mozgásélményt nyújtsak a diákoknak. Mivel gyakorlati képzésben vesznek részt a testnevelés tanmenetet, illetve az órai anyagokat igazítani kell a szakma fizikális elvárásaihoz, hogy akár a testnevelés órai feladatok tapasztalatok is beépülhessenek a tanulók záró portfóliójába. A szakmát tanulóknál kiemelet szerepe van a foglalkozási megbetegedések megelőzésének, és az egészségfejlesztésnek.

Értékelésnél igyekszem mindenkinek a megérdemelt jegyet adni, figyelembe véve a képességeiket, testi adottságaikat, hozzáállásukat úgy, hogy ne érezzék azt a diákok, hogy nem egyenlő mércével vannak értékelve.

Gyógytestnevelés óráim tervezésekor figyelembe kell venni, hogy a diákok nehézségekkel küzdenek, gyengébb izomzattal rendelkeznek társaiknál, főként gerinc és lúdtalp problémákkal rendelkeznek, ami a középiskolásoknál már fájdalmakat is okoz rendszerint. Pedagógiai szempontból sokkal nagyobb empátiát igényelnek ezek a tanulók, sokkal jobban oda kell figyelni a saját problémáikra, egyéni feladatvariációkkal kell támogatni a tanulók egyéni fejlődését egészségi állapotának javulását. A gyógytestnevelés óra utalt tanulók sokkal érzékenyebbek, gyakran pont az miatt a probléma miatt csúfolják, bántják osztálytársai, ami miatt gyógytestnevelés foglalkozásra lett utalva. Óvatosan kell fogalmazni a feladatok vezetésénél, fontos, hogy közvetlen kapcsolatot alakítsuk ki a tanulókkal, bizalommal tudjanak fordulni hozzánk. Fontos, hogy visszajelzéseket adjanak a gyakorlatok elvégzése közben, de nekünk is oda kell figyelni az ő reakciókra, ki nem mondott reakcióikra is. Velem is előfordult, amikor elkezdtem a gyógytestnevelést oktatni, hogy túlzásba vittem a nyújtó gyakorlatokat, mert a diákok csendben túrték és májnap jelezték, hogy kicsit túl lettek erőltetve a gyakorlatok és fájdalmaik voltak, persze nem történt semmilyen sérülés, csak túlnyújtottuk az izmokat.

Szerencsés vagyok, mert lassan, de mind a három „szerepben”, szaktanár, testnevelő és gyógytestnevelés tanár megtaláltam a helyem, bár egyik sem volt elsőre könnyű. Valamint nagyon nehéznek éltem meg a szaktanárból testnevelő tanárnak való váltásomat.

Ezt dolgoztam fel a szakvizsgás képzés során a pedagógusi belső szerepkonfliktust. A pedagógus szerepei és munkatevékenysége tantárgy során (3 melléklet). A kurzus során megismertük egymás életútját, hogy ki hol tart szakmailag a pályáján. Legtöbben megosztottuk, hogy milyen intézménytípusban tevékenykedünk, valamint, hogy kinél, milyen sajátos nehézségek és problémák adódnak akár a diákokkal, akár a szülőkkel. Kinek milyen változatos szerepekben kell helyt állnia a munkája során. Én ebben az esetben is én egy kicsit „kilógtam a sorból”. Egyrészt mert nem vagyok pedagógus, én már teljesen más rendszerben dolgozom, másrészt egy elég speciális tanulói réteggel és régióban. Jó volt egymás munkakörülményeiről, helyzetéről képet kapni. Sokat erősödtem belőle. A tanárnő is hasznosinformációkkal, és tanácsokkal erősített meg minket a munka és a különböző iskolatípusokban jelentkező nehézségek kezelése szempontjából. Különböző élethelyzetek kezelésére kaptunk hasznos módszereket, vagy adott esetben csak igyekezett más megvilágításba helyezni ugyan azt a problémát. De az is elhangzott, hogy vannak helyzetek, problémák, amiket nem fogunk tudni megoldani, egyszerűen el kell őket fogadni, de nem szabad megpróbálni mindig mindent tökéletessé tenni, mert olyan nincs. Ez nekem nagyon hasznos és felszabadító gondolat volt.

Beadandó dolgozatomban én egy saját belső szerepkonfliktusomat dolgoztam fel. Törésként éltem meg, hogy kereskedő szaktanárból, akinek azzal a felelősséggel kellett végeznie a munkáját, hogy a diákok bizonyítványszerzése, kis túlzással a jövője múlik rajta. Majd ebből a tanári szerepből váltottam testnevelő tanári munkára szintén szakiskolába, ahol nyíltan felvállalták a kollégák, hogy feleslegesnek tartják a testnevelés tárgyat az intézményben, főleg ilyen magas óraszámban. Mi tagadás kellemetlen volt, és negatívan hatott az önértékelésemre, mert én magam is nehezen találtam a helyem az új testnevelő tanári munkakörömben. Szakmailag is nagyon sokat kellett fejlődöm és tanulnom, hiszen több mint tíz éve szereztem meg testnevelő tanári végzettségemet, de nem tanítottam a testnevelés tárgyat. Ezek a visszajelzések nyilván hatással voltak rám, mint pedagógusra, a személyiségre és a tárgyhoz a munkához az órák szervezéséhez, vagy a követelmények felállításra vonatkozó viszonyulásomra. Nehéz volt megtalálni benne így a helyem, de igazából arra jutottam, hogy el kell végezni a munkánkat, hogy a saját magunk felé támasztott követelményeknek, elvárásoknak kell első sorban megfelelni. Folyamatosan törekedni kell a munkánk színvonalának növelésére, persze figyelembe véve az iskola vezetésének elvárásait. Mindenkinek a saját maga erősségeire építve kell kivennie részét a munkából és alakítani a pedagógiai folyamatokat. Idő volt mire ezt én eljuttottam idáig, hogy kizárjam a kollégák véleményét a saját tárgyamról, követelményeimről, vagy oktatási módszereimből. Felállítottam a saját módszereimet a felszerelési hiányok kezelésére, az órák szervezésében, a tanmenet készítésében. Természetesen együttműködve az intézmény vezetésével és a kollégákkal.

Nem volt könnyű számomra kiállni mások elé és felvállalni, hogy ez nekem mekkora törést okozott, főként, hogy más testnevelő kollégák is vannak a csoportban. Sajátos helyzet ez, nem gondolom, hogy sokan éltek meg a pályájuk során ekkora váltást. Elméleti oktatásban használt módszereimet nyilván testnevelőként nem tudtam alkalmazni. Pedagógiai szempontból is teljesen más a két munka. Az egyikben a kimenetnek való megfelelés a cél a másik készségtárgy. Kollégáimtól kaptam ezzel kapcsolatban jó szándékú hozzászólásokat, megértő mondatokat. Megerősítést jelentett nekem, hogy a kurzus keretében beszéltünk ezekről a problémákról, mások tapasztalatait és véleményét is meghallgattam. A tanárnőtől is kaptam olyan jellegű tanácsokat, hozzászólásokat, amiktől megerősítést nyertem. Témám kapcsán más belső szerepkonfliktus is felmerült a kurzuson, amiket megbeszéltünk. A szakmai megújulásra mindig is szükség van, a módszertani fejlődésre és a pedagógiai folyamataink újragondolására, nem csak akkor, amikor esetleg más tanári szerepbe sodor minket az élet. A kurzus során erről is sok szó esett, hogy

mennyire fontos a megújulás, mert akkor a kiégést is el tudjuk kerülni. Ez fontos üzenet volt azok számára is, akik esetleg jó ideje ugyan abban az állásban dolgoznak.

Ami jelenlegi munkahelyemen mind a pedagógiai folyamatokra, mind az órai tevékenységek szervezésére hatással a munkámban, hogy egyre inkább elvárás a szakképző intézményekben, hogy a közismereti tárgyak a lehető legnagyobb mértékben segítsék, támogassák a szakmai tárgyak oktatását. Ez a testnevelés tárgy oktatása esetében nem könnyű. Amiben főként megnyilvánul, hogy kiemelten figyelni kell a balesetmentes óraszervezésre, mert egy testnevelés órai sérülésből fakadó hosszabb gyakorlati hiányzás kötelező évismétléssel járhat a tanuló számára. Ezt nagyon komolyan kell venni például egy szekrényugrás oktatásánál, hogy milyen elemeket várjunk el a diákoktól. Valamint, hogy a testnevelés tárgy is szolgálja a szakmai készségeket, melynek érdekében gyakran finomkoordinációt fejlesztő gyakorlatokat is be kell építeni a testnevelés órák anyagába, kiemeleten oda kell figyelni a foglalkozási megbetegedések megelőzésére. Ennek érdekében rengeteg törzsizomerősítő gyakorlatot, hasizom erősítő gyakorlatot építünk be az órákba. Külön foglalkozom a helyes tartás kialakításával, valamint a nehezebb tárgyak megemelésének, hordásának gerincet kímélő módjával. Osztályfőnöki feladataim túlnyúlnak a munkaköri leírásomban szereplő feladataimon. Kréta adminisztrátori feladatokat látok el, valamint rengeteg munkám van a duális képzőpartnerekkel folytatott kapcsolattartásban, a munkahelyi diák-oktató konfliktusok megoldásában, és tanári kompetenciákat messze túlhaladó adminisztrációs és jelentési kötelezettségem van a munkáltatók felé. Ezeket a helyzeteket sokszor felháborodással, élem meg, nem gondolom, hogy ez mind az én feladatom és felelősségem kellene, hogy legyen, de az órán hallott ismeretek és csoporttársak által elmondott tapasztalatokból tudok ilyenkor meríteni, illetve az ott tanult konfliktuskezelő technikákat tanácsokat alkalmazni.

II.3. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.

Mentori munkám során nagyon sokat kellett beszélni a kollégákkal, ha lehet mind-egyikkel, hogy feltárjam a tanulókkal kapcsolatos problémákat. Ennek kapcsán együtt kellett működni több szervezettel is, mint a családsegítő munkatársa, akkor még a Nevelési Tanácsadó intézményével, és az önkormányzati jegyzővel igazolatlan hiányzások esetén. Nehéz volt ennyi szervezet munkáját összekötni, de igyekeztem minden oldalról minden információt begyűjteni és felhasználnia problémamegoldáshoz.

Az együttműködés szervezetek között nem mindig egyszerű, és mint fiatal kezdő tanár kicsit néha én is túl vehemensen álltam egy-egy feladat megoldásához. Sokszor az együttműködés csak a tanuló részéről nem volt meg, így nem sikerült a célt megvalósítani, hogy az iskolarendszerben tartsuk a tanulót. Néha én is hibáztam úgy érzem. Nem mindig próbáltam a gyerek problémái mögé látni, inkább csak elvártam, hogy az általam helyesnek vélt úton haladjon tovább. A legnehezebb helyzet ezen munkám során az volt, amikor az egyik tanulónknak nem volt hol aludnia hétvégén. A hajléktalan szálló vezetőjével vettem fel a kapcsolatot és ott szereztem neki helyet. Sajnos azt is megtapasztaltam, amikor a tanárok nem beszélnek egymással, és ha látják is a problémát nem akarnak együttműködni a megoldásába. Az egyik mentorált tanulóm harmadik alkalommal járta a 9. osztályt. Elkezdtem a kollégákat kérdezgetni, hogy mi lehet az oka, és mindenki azt mondta, hogy ez a kislány képtelen itt megfelelni, és már szerették volna a speciális tagozatra áthelyezni, de nem lehet, és ennyiben is hagyták! Majd nem 18 éves volt, amikor szülői beleegyezéssel a családsegítő megvizsgálta és a kapott eredmény alapján speciális iskolába javasolták. A kollégákkal együttműködve, jóindulatuknak köszönhetően a 9. évfolyamot elvégezte, és a 10. évfolyamot már másik intézményben kezdte. A tanári pályán nagyon fontos lenne a kollégákkal való folyamatos kommunikáció és együttműködés, hogy ne „vessenek” el így tanulók a rendszerben.

Kereskedő szaktanárként kicsit izolált helyzetben voltam, nem csak az összes szakmai tárgyat tanítottam a diákjaimnak és még az osztályfőnökük is voltam rendszerint. Ebben az időszakban nagyon minimális volt a kollégákkal való együttműködés. Viszont ekkor kellett megtanulnom együttműködni a gyakorlati képző helyekkel a tanulófoglalkoztatásban. Személyesen ellátogattam a gyakorlati képző helyekre, hogy megismerjem a munkáltatókat, és hogy felmérjem melyik üzletbe milyen habitusú, hozzáállású tanulót tudok küldeni. Ennek segítségével hatékonyabban és gyorsabban tudták a tanulók megtalálni a megfelelő gyakorlati helyet, kevesebb volt a gyakorlatihely váltás a tanulók körében. A munkáltatókkal való folyamatos kapcsolattartás segítette a szakmai munkát és a tanulók megfelelő vizsgára és a munka világára való felkészítését. Ebben az időszakban még az iskola vezetésével kellett együtt dolgoznom főként az vizsgáztatás során. Ebben az időszakban csak a vizsgáztatókkal való együttműködésben szereztem új tapasztalatokat, illetve a vizsgák során az elnökökkel való közös munkában. Ebben azt kellett megtanulnom, hogy bármennyire igyekszünk felkészülni egy vizsgára, mind szervezés, és dokumentumok előkészítése terén, vagy hogy a vizsgaelnökökkel bármennyire próbáltam már

előzetesen felvenni a kapcsolatot, és együttműködni velük, minden vizsgán volt tudtak olyan dokumentumot kérni vagy eszközt, stb, amivel nem készültünk előre. Ezekben a helyzetekben én mindig kicsit kétségbe estem, majd volt bennem egy kis önostorozás, hogy miért nem készültünk fel kellőképpen. Sokat beszéltem erről az iskola vezetésével, illetve az adminisztratív feladatokat ellátó kollégákkal is, hiszen ez csapatmunka, és tulajdonképpen megtanultam, hogy ezek apró dolgok, amiket nem kell túlmisztifikálni, és hogy minden vizsgán vannak ilyen kis apró, akkor megoldandó helyzetek, és megtanultam ezeket rugalmasabban kezelni nyugodtabban lereagálni.

Jelenlegi munka helyemen éltem meg a szakképzési rendszerek felállítását, melynek velejárója lett, hogy pedagógusból oktató lettem. Lassan megtapasztaltuk, hogy ez nem csupán az elnevezés változott. Bővült a feladatok köre, valamint nem csak kollégákkal, az iskolavezetéssel és osztályfőnökként a duális képzőpartnerekkel kell szoros együttműködni, de a szakképzési centrum vezetésével is. Az centrum meghatározza a főbb célkitűzéseket és ezeket nyilván nekünk kell megvalósítani. Az intézményben a versenyszférára jellemző munkamorál és hozzáállás az elvárt. A kitűzött célokat, feladatokat teljesíteni kell minden körülmények között. Nem igazán számít, hogy diákokkal dolgozunk és az ő tetteikre cselekedeteikre nem mindig tudunk hatással lenni. Néha nyomasztó tud ez lenni, de megtanultuk kezelni. A mi munkánk már most folyamatos minősítési eljárás alatt áll, teljesítményünket évek óta pontokkal értékelik, ami hatással van a jövedelemszerzésünkre is. Kevésbé követhetjük saját elveinket. A testnevelés terén vannak olyan centrum szintű rendezvények, amelyeken kötelesek vagyunk megjelenni a diákokkal. A közismereti tárgyak oktatását alá kell rendelni a szakmai követelményeknek és a centrum és az iskola céljainak. A tanulók sikeres kimeneti vizsgáinak érdekében szorosan együtt kell működni a szakmatanároknak és a közismeretet oktató tanároknak. A közismereti órák alapozzák meg a szakmai tárgyakat. A saját osztályomban a pincér tanulók esetében a matek tárgy oktatása során fontos szerepet kap a százalékszámítás a tanmenetben hiszen, ha nem tanulnak meg százalékot számolni, nem fognak tudni áfát sem számítani. Közismeretet oktató tanárként szoros kapcsolatot kell tartanom és szakmailag konzultálnom kell a különböző szakmákat oktató tanárokkal, hogy az én munkám is a szakmai oktatást segítse. Ezért a kollégák jelzései alapján a különböző szakmacsoportok testnevelés órába más területeken van nagyobb óraszám és más készségek fejlesztésén van a hangsúly. A pincér tanulók esetében az egyensúlygyakorlatokra helyezük a hangsúlyt. Sok feladatot végzünk pad hátulján vagy kijelölt vonalon. Számos lépés, séta és

egyensúlyt is igénylő statikus feladatot végeznek, valamint számos játékos versenyfeladatban kell pincértartásban pohárral feladatot végezni. Fejlesztve a szakmához szükséges koordinációs feladatokat.

Heggesztő tanulók esetében a szakmai tanárok kérése a finomkoordináció fejlesztésének prioritásba vétele volt a testnevelés órákon, így ennek megfelelő gyakorlatokat végeznek, szintén főként váltóverseny feladatokban szoktunk kézzel kisebb vagy nagyobb labdát vezetni kijelölt akadályok között, vagy korongok célba juttatását. Kőműves tanulók esetén a hordás, cipelés, emelés mozgásszervrendszerileg helyes módját kell megtanítani testnevelés órán. Ezzel mind elméletben foglalkozni szoktuk, digitális tanulmányok segítségével, mind pedig órán végezteték velük ilyen jellegű szintén főként váltóverseny feladatokat, vagy akadálypályát.

Amivel minden tanár egyetért, hogy a szakiskolai testnevelésben kiemelt szerepet kell kapnia a törzsizom erősítő feladatoknak, a gerinc megóvása érdekében, mert tanulóink fizikai munkából fognak megélni.

Ha a munkámban velem szemben támasztott elvárásoknak meg akarok felelni, akkor a figyelembe kell vennem a centrum stratégiai céljait, az intézmény vezetőinek elvárásait, és hogy munkám segítse a diákok egészségének megőrzését és a szakmához szükséges készségek és képességek fejlesztését. Nagyon szoros együttműködésben kell lenni a kollégákkal, szakmai ismereteket kellett elsajátítani, hogy a szakmák oktatását tudjam munkámmal támogatni. Az egész oktatás szervezését rendszer szinten kell vizsgálni és szervezni. Figyelembe kell venni a centrum vezetésének céljait, és az iskola vezetésének elvárásait, és a kollégákkal együttműködve, szakmailag folyamatosan értekezve a hatékony szakmai képzést és készségeket segítő oktatás megvalósításáért. Nem mindig könnyű ez, mert csak a saját szemszögemből látom a problémákat, nehézségeket. Ezt a folyamatot és rendszert segítette megismerni a köznevelési intézmény szervezete és a köznevelési intézmény hatékonysága című tantárgy. A kurzusok során sokat tanultunk az intézmények működését szabályozó törvényi háttérrel, a különböző szervezeti felépítésekről, és a vezetői stílusokról. Hasznos volt, hogy most már jobban átlátom, a különböző működési módokat. Át kellett tekinteni egy dolgozat keretében az intézményünk felépítését. Persze alapjaiban véve tudtam, de mégis más volt egy ilyen áttekintés keretében mélyebben átvizsgálni az egész rendszer felépítését. Olyan intézményi dokumentumokat kellett átolvasnom, amit egyébként nem tettem volna és segített átlátni az egész

rendszert, amiben dolgozom, illetve, hogy ebben a rendszerben én hol helyezkedem el, mi az én szerepem. A kurzus során számos vezetéssel, intézményszervezéssel kapcsolatos információt kaptunk. Sok esetben végezzük a dolgunkat, nem értjük, hogy miért azt és miért úgy kéri tőlünk sokszor bíráljuk is az elvárásokat. Ennek az az oka, hogy sok esetben, hogy nem látjuk a felettünk működő rendszert, persze az sem működne, ha elvárnánk, hogy minden kiadott feladathoz részletes magyarázatot kérnénk. A kurzus másik témája a hatékony kommunikáció volt. Hogy mennyire fontos, hogy egy információ átadása után legyen egy visszacsatolás, visszajelzés. Rá kellett jönnöm, hogy ez nekem sem az erősségem. Nekünk tanároknak is a vezetők felé kellene visszajelzéseket adni, hogy tudomásul vettük a feladatokat. A kommunikáció és a visszajelzés minősége, megfelelő visszajelzések adása is fontos a munkahelyi kommunikáció során. Azóta ezekre én is nagyobb figyelmet fordítok, igyekszem egyértelmű válaszokat adni a kérdésekre szóban és írásban egyaránt.

A köznevelési intézmény szervezetét bemutató munkámban (4. melléklet) elkészítéskor hosszabb kutatómunkát kellett végezni az intézmény pontos bemutatásához. Mivel nem régóta dolgozom az intézményben, és nem is életem a régióban, sok érdekes információt tudtam meg a Kállay Családról és az intézmény létrejöttéről. A régóta itt dolgozó kollégáim is sokat meséltek, amivel én is gazdagodtam. A kutatómunkában tőlük is segítséget kaptam, új ismereteket szereztem. Az intézmény jelenlegi szerkezetének, illetve a szakképzési centrumban elfoglalt helyünk bemutatásához vezetőimtől is kértem segítséget. Az intézményben folyó képzések, és oktatásunk felépítését eddig is ismertem, bár én magam is rácsodálkoztam, hogy valójában milyen sok szakmát tanítanak az intézményben, főként az esti és a nappali képzésekben összességében. A vezetői stílusok megismerésével jobban sikerült megértenem vezetőink adott helyzetben tanúsított reakcióit megnyilvánulási formáit. Kicsit az ő szemszögükből nézve kezdtem látni a munkánkat. Mi tanárok hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy sok mindent jobban tudunk és csinálnánk a vezetőinknél. Ennek most már úgy gondolom az az oka, hogy valójában sok dolognak csak egy szegletét látjuk, a mi saját szemszögünkből látjuk a feladatokat, nem rendszer szinten. Sokszor, én sem értettem bizonyos feladatok esetében, hogy miért kell ezt nekünk elvégezni, vagy adott esetben már korábban is kiszolgáltattuk ugyan azokat az adatokat. Úgy éreztük többször végeztettek el velem feladatokat. Azóta, hogy a dolgozatot elkészítettem, könnyebben veszem az ilyen helyzeteket, elfogadom, hogy én sem láthatok át, tudhatok minden. A vezetőimre jellemző vezetői típus megismerésével a

velük való munka is kicsit könnyebbé vált számomra, jobban tudok együttműködni a közös munkában, vagy egy kisebb konfliktus kezelése is könnyebbé vált a számomra. Sokkal inkább meggondolom milyen időszakban keressem a vezetőmet. Milyen formában keressem meg. Egyre gyakrabban email-t írok neki, mert tudom, hogy így nem zavarom meg a munkában, ha nincs éppen az intézményben ilyenkor gyakran előbb kapok választ mintha várnék rá.

A köznevelési intézmény hatékonyságát elemző dolgozatom (5. melléklet) inkább az intézmény működését kellett elemezni, illetve azokat a tényezőket vizsgáltam meg amik hatással vannak az intézmény hatékony működésére. A mi iskolánkban ez kiemelten fontos téma, főként a minőségi munka. Mind az intézmény vezetése, mind a tanárok folyamatos ellenőrzés értékelés és minősítés alatt állnak. Mindezzel együtt egy oktatási intézmény minőségét valójában a diákok tudásszintje eredményessége adja legfőképpen. Persze ehhez szükség van a tanárok minőségi munkájára is. A dolgozatban foglalkoztam különböző hatékonyságot mérő eszközökkel, mint a SWOT analízis. Korábban már tanultam róla, de most sikerült ezeket az ismereteimet feleleveníteni a dolgozat kapcsán. Szintén bele kellett mélyülnöm az intézmény minőségirányítási rendszerébe. Ha nem kellett volna ezt a dolgozatot elkészítenem biztos nem mélyülök így bele, de most szélesebb képet kaptam az intézményben zajló minőségirányítási rendszer elemeiről és ezzel sokat tettem önmagam jó minősítéséért, mert most már tudom milyen elvárásoknak kell megfelelnem, így én is jobb eredményt tudok elérni és jobban tudom mit várnak tőlem. A dolgozatnak azt a részét volt a legjobb megírni amikor számba vettem a szerintem az intézményben jól és rosszul működők folyamatokat, és javítási, megoldási javالاتokat kellett erre megfogalmazni. Azóta ezekből kisebb elemeket már a vezetőimnek is elmondtam, és volt olyan ötletem, amit nyitottan fogadtak. Több olyan dolgot javasoltam, amivel át lehetne hidalni számos intézményi kommunikációval kapcsolatos problémát, ami szerintem az egyik legnagyobb probléma a mi intézményünkben. Problémamegoldó gondolkodásra sarkalt a dolgozat, illetve önmagam és munkám folyamatos felülvizsgálatára, hogy jobban hatékonyabban és az elvárásoknak leginkább megfelelően tudjam munkám végezni.

II. 4. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység

A kulturális sokféleség elfogadását az egyetemi éveim alatt kellett megtanulnom. A testnevelési egyetem harmadik évfolyamán ERASUM ösztöndíj keretében 4 hónapot Portugáliában töltöttem. Huszonhárman laktunk együtt összesen 11 országból. Rá voltunk utalva egymás segítségére és barátságára egyaránt. Sokfélék voltunk, sok országból, eltérő gondolkodási móddal anyagi és családi háttérrel. Én ott kaptam az első igazi leckét az sokféleség elfogadásából. Persze nem csak egymással kellett jó viszonyt kialakítanunk, de egy másik ország intézményébe életébe is be kellett integrálódnunk. Kezdetben sehogy sem értettem miért jó, hogy a nap közepén 2 órát megáll az élet és mindenki sziesztázik. Míg én azt szoktam meg, hogy az előadásokra kötelező pontosan érkezni, ott a legkisebb problémát sem okozta, hogy az óra kezdete után 10 percen a tanár még a kávézó felé tartott. Ez a tapasztalat sokat segített, később tanári pályám során, mind abban, hogy el tudjam fogadni különböző diákjaim gondolkodásmódját, mind abban, hogy a különböző régiókban dolgozva könnyebben el tudjam fogadni a máshogy gondolkodó diákokat, kollégákat.

A pályám során mindig olyan intézményben dolgoztam, ahol jelentős részben hátrányos helyzetű tanulók jártak. Természetesen sok volt a roma tanuló közöttük. Tapasztalatim szerint a roma és nem roma tanulók viszonya, társadalmi integrálódása régióként eltérő, de bárhol dolgoztam mindig felmerült a kérdés, hogy ez milyen hátrányokat jelent számukra az életben. Baranyában jellemzőek voltak a vegyes párok, míg az ország keleti részén ez a keveredés egyáltalán nem jellemző, sőt a fiúk azt vallják, hogy csak egy „cigány lány tudja, hogy kell kiszolgálni és ellátni egy cigány fiút”, de az ilyen típusú iskolákban én nem tapasztaltam roma és nem roma tanulók között feszültséget. Komlói munkahelyemen mentor tanárként nem egy egységes közösség formálása volt a feladatom a tanulók egy csoportját próbáltam formálni, mindenkinek egyéni módon. Abban segítettem, amiben ők segítséget kértek. Ezzel a tevékenységgel viszont hatással tudtam rá lenni, hogy a tanórákat nyugodtabban tudják vezetni a kollégák. A rendbontó, tanórát zavaró tanulókat ki tudták hozzám küldeni, így más tanulók oktatáshoz való joga nem sérült. Legtöbbször meg tudtuk beszélni, hogy mi volt az órai konfliktus oka és gyakran vissza is csatlakozott a tanítási órára és utána zökkenőmentesen folyt az oktatás. Ebben az időszakban úgy gondolom pont a lemorzsolódással veszélyeztetett diákokért tettem a

legtöbbet, akik elvesztek volna a rendszerben. Remélem, hogy az általam nyújtott plusz odafigyelés növelte az esélyeiket.

Később kereskedelmi szaktanárként osztályfőnöki feladatokat ellátását kaptam. Fontos volt számomra, hogy meghallgassam diákjaim véleményét minden kérdésben. Főként osztályfőnöki órák keretében az éppen aktuális híreket is megbeszéltük velük. Szerettem volna, hogy tudjanak lássanak a világ dolgaiban. Szüleik jelentős részben alacsony iskolai végzettséggel rendelkeztek, gyakran munkanélküliek voltak. Fontosnak tartottam, hogy perspektívát tudjak mutatni nekik az életben. Arra bízgatni, hogy ha tanulnak jobb jövőjük lehet. Két osztályt ballagtattam el. Itt szereztem első osztályfőnöki tapasztalataimat. Fontos volt számomra, hogy az osztályközösségét is formáljam. Próbáltam jó, egymásnak segítő közösséget alakítani osztályomban. Ennek érdekében a szülőkkel is kapcsolatot tartottam. Az osztályokban osztályprogramokat szerveztem. Teadélután tartottunk, vagy csak pizzát rendeltünk. A tanórán kívüli program mindig összekovácsolja a közösséget. Ezeken a programokon a roma tanulók sokat meséltek a saját hagyományaikról, szokásaikról. Baranyában gyakran merült fel a téma, hogy mennyivel nehezebb romaként állást találni. Sokszor hangzott el az a mondat, hogy „úgy sem lesz állásom, mert cigány vagyok” Ilyenkor én elmondtam nekik, hogy tény az, hogy a romákkal szemben előítélet vannak a társadalomban, főként egy állásinterjú esetében. De választási lehetősége van mindenkinek. Aki tanul annak van esélye munkára jelentkezni, de megfelelő végzettség nélkül sokkal nehezebb. Két út lehetséges. Vagy ülünk, és sajnálatjuk magunkat, hogy úgysem lesz állásunk mert romák vagyunk, vagy úgy döntenek, hogy akkor is bebizonyítják hogy képesek állást szerezni, és vállalják, azt is hogy kétszer annyi állás-hirdetésre kell elmenniük és kétszer annyi elutasítást kell átélniük, mint a magyar embereknek, de akkor is vállalják, hogy megcsinálják és bebizonyítják, hogy legalább olyan sokat és jól tudnak dolgozni mint, mások ezzel kivívva a környezet és a társadalom elismerését. Valamint jövedelem szerzés esetén jobb életszínvonalat érhetnek el, amivel lesz, illetve lehet magasabb jövedelmük Mindenkinek van választási lehetősége.

Csornai munkahelyemen sajnos nem éreztem úgy, hogy sok lehetőségem lett volna a közösségformálásra, bár ott is mind a két tanévben szerveztem sportnapot, amelyek nagyon jó hangulatban teltek el. Sajnos osztályfőnöki feladatokat nem kaptam.

Jelenlegi munkahelyemen van lehetőségem kiteljesedni a közösségformálás terén, valamint az esélyteremtés terén. Iskolánk szerintem ezen a területen példát mutathatna más intézmények számára is. Osztályfőnöki feladataink között kiemelt szerepet kap a tanulók esélyteremtésének támogatása. Egyrészt erőnkön felül küzdünk, hogy diákjainkat

az intézmény keretein belül tartjuk, és mindenképp szakmához juttassuk őket. A tanulók motiválása, mind szociális mind tanulási hátrányosságaik leküzdésének segítése szintén kiemelt feladat az intézményben. Sajnos olyan mértékű hiányosságokkal érkeznek tudásukat tekintve, hogy az szinte leküzdhetetlen. A tananyagot és a tanítási módszereket a diákok képességeihez kell igazítani, és fokozatosan felépíteni, hogy mind szövegértés, mind matematikai képességek terén eljussanak arra a szintre, hogy sikeres szakmunkásvizsgát tegyenek. Sajnos az iskolába járás kötelező teljesítése sem egyértelmű számukra. Ők maguk nem nagyon érzik szükségét a szakmunkás bizonyítvány megszerzésének sem. Szüleik is jelentős részben tanulatlanok. Osztályfőnöki munka során rengeteg időt és energiát fordítunk arra, hogy bent tartsuk tanulóinkat a rendszerben. Fontosnak tartjuk, hogy ne kerüljenek ki az iskolából szakmunkás bizonyítvány nélkül, hogy esélyt adjunk nekik egy jobb, tartalmasabb életre. Az intézményben és a saját munkámban is kiemelt szerepe van a konfliktuskezelésnek. Sajnos a régióban a diákok egyetlen konfliktuskezelési módszere a fenyegetés és az erőszak, verekedés. Tanárként tudjuk, hogy ez az út akár a börtönbe is vezethet. A diákok közötti kommunikáció és konfliktuskezelés sok nehézséget okoz. Számunkra tanárok számára is terhelő tud ez a közeg lenni. Nehezen viseljük az iskolai verekedést, hogy a diákok egymást fenyegetik. A sok probléma néha a tanári-ban is érzeti a hatását.

A konfliktuskezelésről és a mentális egészségről a legtöbbet a Pedagógusok mentálhigiénéje kurzuson tanultam. Számos önismereti módszert ismertünk meg amiket az osztályfőnöki órákra is be tudtam vinni. Ezen kívül nekem tanárként az egyik legfőbb hibám az volt, hogy sosem tudtam meghúzni a határokat. Képes voltam akár este 11-kor is válaszolni a diákjaim üzeneteire, vagy Messenger hívásban „családterápiát” tartani. Sokszor hazahoztam a munkahelyi problémákat, nehézségeket! A pedagógus mentálhigiénéje kurzuson számos önismereti módszert sajátítottunk el. Nagyon régen foglalkoztam már ilyesmivel, így néhány feladatot, módszert sikerült felelevenítenem, de jó sikerült új feladatokkal és módszerekkel is megismerkednem. Az önismereti tesztek saját magam szempontjából is hasznosak voltak. Ezek a feladatok diákokkal is elvégezhetőek. Azóta többet be is vittem a saját osztályfőnöki óráimra is. Amit még megtapasztaltam a kurzus során, hogy nekem nehezemre esett sok feladatban megnyílni, még ilyen szinten sem szerettem magamról beszélni, vagy bármilyen lelki vagy magánéleti információt megosztani.

A kurzus hatására elkezdtem önismereti könyveket olvasni, folyamatosan tanulok és épülök belőlük. Ezek a munkában is segítenek nekem saját magam személyiségét és nehézségeit jobban megismerve sok helyzetet könnyebben kezelek. Sokszor kaptam meg

kollégáimtól, főnökeimtől a maximalista jelzőt. A kurzus során erről is szó volt, hogy a „világot nem lehet megváltani” vannak dolgok, helyzetek, amiket el kell fogadni, hogy egy bizonyos szintnél jobban nem tudunk egy adott problémát megoldani. Nem tudunk minden tanulónkon segíteni és nem tudunk minden alkalommal a vezetőink elvárásainak sem maximálisan megfelelni, hiszen mindannyian emberek vagyunk, nem lehetünk tökéletesek.

Az önismereten kívül konfliktuskezelés témáról is beszélgettünk a kurzuson. Átbeszéltünk munkahelyi konfliktusokat is. Valamint, hogy egymás szemszögét, gondolkodásmódját, hogy tudjuk megismerni és elfogadni. Én rendszerint jó kedvel megyek be a munkahelyemre mosolyogva és sokszor azt várom, hogy velem együtt mindenki jókedvű legyen. Itt tanultam meg, hogy el kell fogadnom, hogy nincs mindig mindenkinek velem együtt jó kedve és ne várjam el másoktól, hogy jobban érezzék magukat.

Itt tanultam meg azt is, hogy meg kell húzni a határokat a saját mentális egészségünk védelme érdekében. Részben a kollégákkal is, de a diákokkal is. Szó esett róla, hogy nem tudunk mindenkinek megfelelni és bárhogya igyekszünk egy feladatot jól elvégezni nem lesz egy tantestületen belül mindenki egyformán megelégedve velünk. A tanárnő arra tanított, hogy azokat a konfliktusokat, amiket nem tudunk megoldani azokat helyezzük magunkon kívül zárjuk ki magunkat a helyzetből. Itt is fontos az elengedés, és hogy inkább koncentráljuk a minket elfogadó pozitív emberekre, azokra, akikből mi magunk is töltődni tudunk és épülni.

Úgy gondolom, hogy a tanulók felzárkóztatásának, és szociális integrálásának fontos része a közösségi programok szervezése. A pályám során ennek fontosságát jelenlegi munkahelyemen tanultam meg leginkább. A tanulók szocializációs szintje nagyon alacsony, így kiemelt feladata az intézménynek a közösségi programok szervezése. Osztályfőnökként a saját osztályomba is igyekeztem 9. évfolyamba osztályprogramokat szervezni. Volt, hogy csak pizzát rendeltünk az osztályba, de tartottunk osztály keretek között Halloween programot is. Sajnos a COVID járvány, miatt sajnos nem tudtunk elég ilyen programot megvalósítani. Nem minden ilyen program volt sikeres. Meg kellett ismernem a diákokat jobban, illetve az ő kultúrájukat. Az egyik legtévesebb lépésem az volt, hogy el szerettem volna vinni az osztályomat Tiszalökre börtönlátogatásra. A diákok reakciója döbbenetes volt. Többen elsírták magukat. Elmondták, hogy az édesapjuk vagy ott ül, vagy ült börtönbüntetésben. Ebből kifolyólag nem akarnak elmenni megnézni, hogy ott milyen körülmények között éltek a szeretteik.

Ebben nagyon sokat segített a speciális nevelési feladatok 2. kurzus, amelyen pontosan ez volt a téma, hogy hogyan tudjuk megismerni diákjainkat, és hogy mennyire fontos, hogy tanárként pedagógiánkat, módszereinket a diákok képességeihez és igényeihez igazítjuk. Ennek keretében készítettem egy dolgozatot, amelyben három romák sorsáról szóló filmet (6. melléklet). A filmek révén és a dolgozat elkészítése során sokkal jobban meg tudtam érteni, azt is miért nem akartak diákjaim elmenni a börtönlátogatásra. Megértettem mennyire máshogy gondolkodnak hátrányos helyzetben nevelkedő roma tanulóink. Mennyire nehéz sors húzódhat egy-egy felszerelés hiány, vagy viselkedési problémának „tűnő” a dolog mögött. Régen folyton számonkértem, és követeltem a diákoktól, most mindig megkérdezem a diákoktól, hogy mi a problémájuk, ha rossz a kedvük, vagy valami nem megy nekik, nem csinálják a dolgokat, vagy nem hoznak felszerelést. Mindig próbálom megérteni őket, hogy találjak megoldást a problémájukra és ne vesszenek el a szakképzés rendszerében.

A kurzus fontos témája volt még a szegregáció, integráció, és az inklúzió, valamint, hogy más kultúrából származó tanulókat, hogy tudjuk jól befogadni egy közösségbe. Hogyan lehet a különböző kultúrából származó tanulókat közelebb hozni egymáshoz. Megtanultam az is, hogy lehet tőlük ugyan azt kérni, csak máshogy kell őket megközelíteni elvárásainkkal, esetleg kicsit több teret adni nekik arra, hogy megfeleljenek az követelményeknek, hagyni, hogy más úton jussanak el a számukra elérhető eredményhez és fogadjuk el, hogy ők nem biztos, hogy mindig maximális szinten fognak tudni teljesíteni, de egy közepes eredményű bizonyítvánnyal is lehetnek sikeresek az életben, ha a sikerült megfelelő perspektívát mutatunk nekik, valamint segítünk leküzdeni a hátrányait, és el tudjuk fogadtatni velük a társadalom által elvárt normákat legalább kellő szinten.

A közösség formálása intézményi szinten is kiemelt feladat a jelenlegi munkahelyemen. A közösségi programok segítik, hogy a diákok még jobban megismerjék egymást és nagy hatással vannak az iskola közösségének formálásra. Diákönkormányzat vezető tanárként ez is az elsődleges feladatom az intézményben, a diákprogramok szervezése. Korábban ez nem volt kiemelt feladat az intézményben. Ebben a szerepkörömben is fontos, hogy olyan programot szervezzek diákjaimnak, hogy szívesen vegyenek részt benne. Minden évben én szervezem a „verébnapi” programot, a Halloween programot télűző kislebélű égető programunkat és az éves diáknapot. A képzés során tanult önismereti és konfliktuskezelő módszereket már beépítettem a tanév során szervezett programja, igyekeztem, hogy olyan elemek is megjelenjenek a programokban, amelyek közelebb állna a

roma kultúrához, illetve a diákjaink életviteléhez. A kurzuson tanult új személet jegyében szerveztem meg iskolánkban a sport és egészségnapot. Apróságokban jelent ez meg. Például a reformétel kóstolón olyan szendvicskrémeket készítettünk, amelyek közel állnak a diákok ízlésvilágához, nem kényszerítettük őket saláta fogyasztására, amit úgysem fogadtak volna el, pedig ez volt az elődleges ötletem. Ezeket viszont szívesen fogyasztották. Sajnos iskolánkban gyakoriak a tettelegességig fajuló konfliktusok. Ennek megelőzésére rendőrségi előadást szerveztünk, hogy tisztában legyenek ezek következményeivel. Ezzel segítve társadalmi beilleszkedésüket. Valamint az egyik sportfeladat roma tánc bemutatása volt. Ilyet még sosem építettem be a programba. Nagyon nagy sikere volt, élvezték a tanulók és a nem romák is lekezdték a táncokat megtanulni. Az kurzusokon elsajátított ismeretek és a romákról szóló filmek feldolgozása során elsajátított szemléletmód hatással lett a mindennapi munkámra is. Testnevelés órák színesítésére is használom a roma zenéket, és volt, hogy rövid roma táncoktatással tettem a diákok számára egyedivé az órát.

III. Tanári pályám további tervei, céljai

A testnevelő tanári diploma megszerzése óta célom volt a gyógytestnevelő tanári feladatok ellátása. Jelen pillanatban ennek a munkának a betöltéséhez szükséges a pedagógus szakvizsga megszerzése. Ezért tartottam fontosnak, hogy elvégezzem. Jelenleg is ellátok óraadó feladatokat gyógytestnevelőként. Tervem volt a pályamódosítás és kaptam is állásajánlatot. Jelenlegi munkahelyemen szakiskolában nagy légszámú osztályokkal dolgozom Várnak a szakszolgálathoz gyógytestnevelő munkára. Sajnos a jelenlegi, tervezett pedagógusokra vonatkozó változások olyan nehéz helyzetbe sodorják a pedagógus szférában dolgozókat, hogy ha ez így alakul maradok a szakképzési centrum kötelékében, viszont óraadói feladatokat továbbra is mindenképp szeretnék ellátni, ha módom lesz rá. Remélem a szakvizsgával biztosítva leszek, hogy óradóként folyamatosan kamatoztatni tudjam ezt a tudásomat is.

A jövőben szeretnék a munkámban tovább fejlődni. A gyógytestnevelőként szeretném tudásomat a terápiák irányába tovább fejleszteni.

Felhasznált irodalom

1. Új pedagógia szemle 44. évf. 11sz (1994)
2. N. kollár Katalin- Szabó Éva: Pedagógusok pszichológia kézikönyve Bp.:Osiris.
2017. p. 412.

Internetes hivatkozások

1. <http://fr.u-szeged.hu/portfolio-keszites/> (2023. 01.17)
2. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/97/a_portfli_fo-galma_tpusai.html (2022. 11. 27.)
3. http://tmt-archive.omikk.bme.hu/show_news.html?id=6003&issue_id=567 (2022. 11. 23.)
4. http://www.nyf.hu/bgytk/sites/www.nyf.hu.bgytk/files/docs/06_tanari_portfo-lio.pdf (2022. 11. 26.)
5. <https://geniustudaskozpont.hu/brainrx/> (2022. 11. 26.)
6. (<http://tanulas-fejleszt.es.hu/>) (2022. 11. 26.)
7. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/03_david_04_15/321szegregci_in-tegrci_inklzi.html) (2022. 12. 12.)
8. https://www.tani-tani.info/szegregacio_vagy_integracio (2022. 12. 12.)
9. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Inkl%C3%BAzi%C3%B3#Fogalma> (2022. 12. 12.)
10. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Pedag%C3%B3gus> (2022. 10. 13.)
11. www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Plyakezd_vodapedagogusok_tllkszteV3/22_az_idelis_pedagogus_a_trsadalom_pedagguskpe.html (2022. 10. 14.)
12. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mester-seg/623_a_pedagogusok_megvltozott_szerepe.html (2022. 11. 16.)
13. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Plyakezd_vodapedagogusok_tllkszteV3/22_az_idelis_pedagogus_a_trsadalom_pedagguskpe.html (2022. 11. 16.)
14. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00014/1998-03-ta-Ferenczi-Pedagogussze-rep.htm> (2022. 11. 18.)

Mellékletek

1. Melléklet – Esettanulmány 1.

Kislányom jelenleg 4 osztályos tanuló. Pici gyerek kora óta rajon a lovakért, ebben a rajongásában egy kislány osztálytársa első osztályos kor óta osztozik vele. Ezért szeretnek sokat játszani együtt, többször lovagolni is voltak közösen, lovastáborba mentek együtt. Ebből kiindulva jobban megismerkedem én is az édesanyjával, és a szerencsés véletlen azt hozta, hogy nagyon jó barátságba kerültünk egymással. Az édesanya lakóhelyünk egyik legnívósabb középiskolájában elismert nyelvtanár. Nyilván gyermeke iskoláztatása, tanulmányi eredménye nagyon fontos az ő számára. A kislány azonban az első osztály elejétől kezdve küszködött. Nem tudta az órákon tartani a lépést gyengén sikerültek a dolgozatai, kudarcok érték, főként matematikából. Ez nyilván erősen elkezdte a szülőt aggasztani. Természetesen rengeteget tanult a kislánnyal, matematikából külön tanárhoz kezdte el hordani, majd több alkalommal beszélt a tanító tanárokkal, túlzónak tartotta a tanárok követelményeit, a dolgozatírás körülményeit, az arra utaló jelek viszont egyre inkább sokasodtak, hogy valami miatt nehézségekkel küzd a kislány tanulás terén. Persze sokszor mi is megbeszéltük a rosszul sikerült dolgozatjegyeket. Volt, hogy magas is úgy éreztem, a tanárok túlzó követelményeket támasztanak az osztályban tanuló diákokkal szemben. Az iskolaváltás is szóba került, igazából mind a kettőnk részéről, de az ő lánya nagyon visszahúzódó nehezen barátkozó, csendes gyerek, ezért nem szeretne volna új környezetbe vinni a kislányt. A problémák és nehézségek tornyosultak, az édesanya pedig láthatóan egyre nehezebben viselte a kislány gyenge tanulmányi eredményét. Mivel sokszor játszottak együtt a gyerekek az én felügyeletem alatt is, otthonunkba. Én, mint szülő, kicsit talán, mint pedagógus is néha furcsának éreztem a kislány viselkedését. Nagyon visszahúzódó volt nem vette fel a szemkontaktus. A más gyerekek is jöttek az utcából és hívták őket ki játszani ő sosem akart velük menni, volt, hogy inkább ült egyedül a mi nappalinkban. Persze ilyenkor mindig rávettem, hogy menjen ki velük, de nem találta a helyét köztük. Volt olyan is, hogy a lányok együtt tanultak, neki sokkal lassabban ment, mint az én lányomnak, főleg a matematika. Az asztal alatt az ujjain számolt, holott már rég az volt a tanárok elvárása, hogy fejben kell a számolásokat végezniük, és ez más tanulóknak nem is okozott nehézséget.

Ami még feltűnő volt a viselkedésében, hogy a gyerekek mellett is a felnőtt társaságot kereste. Sokszor nekem mesélt, hiába volt ott az vele korú kislányom. Néha viccelődtem vele, mikor ott voltak nálunk játszani, majd az édesanyjától jöttek vissza olyan jelzések, amikből egyértelműen láttam, hogy nem értette amikor viccelődtem vele. Az egyik reggel az iskola sarkánál találkoztunk össze. Hiába üdvözöltük, köszöntünk neki, a kislány vissza se reagált, nem is köszönt, még a fejét sem fordította felénk, egyenesen ment a sulis felé, pedig elég hosszú szakaszon mentünk együtt, de mintha észre sem vett volna minket. Az édesanyján érezni lehetett, hogy kicsit zavarban van, elkezdte magyarázni, hogy azért van, mert régen találkoztak. Hozzá teszem, a kislány a legjobb barátjának tartja az én lányomat. Az édesanyjára máskor is jellemző volt ez a viselkedés. Sokszor, ha adott helyzetben a kislány „furcsán” viselkedett, akkor „ráfogta”, hogy valamelyik nagyszülő is pont ilyen volt, vagy innen – onnan örökölte. Ami még nekem feltűnt a viselkedésében, hogy az ilyen korú kislányok legtöbbször találkoznak üdvözlik, megölelik egymást és ez jellemző az elköszönésüknél is. Ennek a kislánynak ez láthatóan nagyon nehezére esett. Volt, hogy szabályosan ellökte az én lányomat mikor meg akarta ölelni egy elköszönésnél. De rendszeresen azért is az anyuka szólt, hogy köszönjön el, vagy hogy mit mondjon ilyenkor. Szinte a szájába adta a szülő a szavakat.

Aztán egy-egy kettesben töltött beszélgetés alkalmával azért elmondta, hogy már hároméves korától kezdve fejlesztő foglalkozásokra hordta a kislányt. Természetesen 7 évesen vitte csak iskolába, a hatéves iskolakezdés szóba sem jöhetett. Mégis már az iskola első napjaitól kezdve nagy nehézséget okozott neki a főként a matematika és összességében az iskolai követelmények teljesítése. Nehezen ment neki a folyékony olvasás megtanulása is. Hozzá kell tenni, erős követelmények elé vannak állítva a diákok ebben az osztályban. Pici elsős koruktól kezdve rengeteg házi feladattal terhelve délutánonként és hétvégén egyaránt. Így kezdetben a szülő a tanárokat, és a követelmény irreális szintjét okolta a kudarcokért. Elvitte pszichológushoz is a kislányt egy felmérése, elbeszélgetésre, ennek a tartalmát mélyen nem mondta el, de azt tudom, hogy a szakember iskolaváltást javasolt. Előfordult, hogy gyógypedagógusként dolgozó szülőtől erősen érdeklődött arról, hogy mi van, ha autizmust, vagy részképességszavart állapítanak meg egy tanulónál. Milyen könnyítéseket kap egy gyerek, ha ilyen jellegű diagnózisa van?

Az édesanyján egyre jobban látszódtak a kétségbeesés jelei, leginkább azt nem tudta feldolgozni, hogy a kislánya tanulmányi eredménye gyenge, az iskolában rosszul érzi magát, sikertelen napokat tölt ott és elcsüggedve jön ki az iskolából. Hangsúlyoznám

még, hogy az édesanya egy élvonalbeli középiskolában dolgozik tanárként, elmesélése alapján a saját általános iskolájában ő maga iskolaelső volt, kiváló tanulmányi eredménnyel. Komoly lelki válságban esett ez miatt. Számára ez elfogadhatatlan és feldolgozhatatlan volt, hogy a kislánya nem kitűnő tanuló.

Én a saját pedagógiai tapasztalatom és tudásom alapján úgy éreztem és a mai napig is úgy érzem, hogy autisztikus tünetei vannak a kislánynak, de ezzel a szülő már végképp nem szeretett volna szembenézni.

Az édesanya megszállott kutatómunkába kezdett, hogy mit lehet ezzel a problémával kezdeni, hogy lehetne könnyebbé tenni a kislány számára a tanulást. Egy az Egyesült államokban élő rokona segítségével talált rá a BrainRX programra, ami akkor még Magyarországon nem volt elérhető. Az édesanya eltökélt volt, hogy minden áron a kislány számára elérhetővé kell tenni ezt a terápiás kezelést. Mivel az édesapa nem támogatta, ebben a vállalkozásban a párját, a nagyszülők siettek a segítségére, anyagi támogatást nyújtva. Az USA-ban élő rokon pedig a kint lakáshoz biztosította számára a segítséget, és le is foglalták a repülő jegyeket, hogy ki tudjanak menni és részt vegyenek egy ilyen fejlesztő programon. Ekkor tört ki a Covid járvány első hulláma. Így a repülőre már fel sem tudtak volna szállni. Nem sokra rá azonban tájékoztatták az édesanyát, hogy érkeznek Magyarországra az első ilyen gépek, és a hozzá megfelelő tudással, rendelkező az Egyesült Államokban kiképzett neurológus szakorvosok is. Az külön szerencse volt számára, hogy Budapesten kívül még Debrecenben vált elérhetővé a fejlesztő program, ami nyíregyházi lakosként könnyen elérhető.

Így jutott el a Debreceni Klinikán dolgozó neurológus doktornőhöz, aki elvégzett egy felmérést a kislányon. Minden területen kiváló, átlagon felüli képességekkel rendelkezik a kislány, amivel problémája van az a hallás utáni értés, valamint a figyelem, koncentráció. Ezen a területen főleg súlyos hiányosságokat hozott a felmérés eredménye. Az édesanya úgy fogalmazta meg, hogy ez a terület egy teljesen „sötét” folt a gyerek agyában, nem fejlődött ki. Nyilván ez egy nagyon egyszerűsített megfogalmazása a problémának, de nekem így mondta el. A neurológus doktornő véleménye szerint ez olyan súlyos mértékű, hogy a kislány hiába lenne jó képességű ez miatt arra sem lát esélyt, hogy érettségi bizonyítványt szerezzen valaha. Az édesanyát ez teljes kétségbeesésbe és depresszióba sodorta. Nem tudta elfogadni a helyzetet. Ilyen konkrét kijelentéseket tenni.

Természetes, hogy az édesanyját porig sújtotta ez a diagnózis. Az édesapa, nem is értett ezzel egyet, nem vette ezt ilyen komolyan, nem is igazán támogatta az édesanyját

Ezzel párhuzamban az első osztály második félévében a mi kis elsős diákjaink online oktatásra kényszerültek. Mivel erre nem csak a diákok, és mi szülők, de a tanárok sem voltak felkészülve, nyilván ez a gyerekek számára csak annyit jelentett, hogy a tanárok minden nap kijelölték, hogy a különböző tankönyvek mely oldalait töltsék ki, online óra nem volt. Szabadabban lehetett gazdálkodni az idővel. Viszonylag kevés feladatot kellett beküldeni megoldva a tanároknak. Ez a helyzet megkönnyítette számukra a programban való részvételt. Az édesanya áldozatkészsége nem ismert határokat. Felment Budapestre, hogy egy képzett Bosu oktató megtanítsa neki azokat a gyakorlatokat, amiket a kislánynak a fejlesztő foglalkozás előtt kellett végig csinálni. Hetente kétszer kellett a foglalkozáson részt venni ezeken napokon reggel kialudta magát, délelőtt pihent, nem tanult, hogy leginkább az aznapi fejlesztésre tudjon koncentrálni. Elvégezték az otthoni Bosu feladatsort, majd elmentek Debrecenbe a BrainRX tréning-re. Két órás foglalkozásokon kellett a kislánynak részt vennie. Rengeteg feladatot kellett végezni, nagyon intenzív volt és fárasztó az édesanya és a gyerek elbeszélése alapján. A foglalkozás első felében feladatlapokat végeztek el, majd ez után következtek a számítógépen végzett feladatok. A kislány nem szerette. Az édesanya elbeszélése alapján sokszor az ajtó előtt lefeküdt, nem akart bemenni. Gyakran pszichológus segítségét kérték, hogy rávegyék a kislányt, hogy egyáltalán bemenjen az ajtón és elkezdje a feladatokat. Mire az első évfolyam befejeződött a kislány számára is véget ért a program. A program végén elvégzett felmérés eredmény szerint a figyelem koncentráció szinte a normál szintre emelkedett, a szóbeli információfeldolgozásban még mindig mutatta a teszt, hogy gyengébb a kislány.

Természetesen ez tréning még nem mentette meg attól a kislányt, hogy az első osztályt nagyon gyenge eredménnyel zárja. Akkor az édesanya ezzel annyira nem tudott szembesülni, hogy meg sem nézték a kislány bizonyítványát, haza sem vitték. Mindezzel együtt az otthoni online oktatás során a kislány nem haladt az iskolai anyaggal, hiszen minden energiájukat erre a programra fordították. Így június végétől, amint a befejezték a BrainRX fejlesztő programot, elkezdte az édesanya a tanév során, főleg az online oktatás során elmaradt tananyagok bepótlását. Egész nyáron tanultak a kislánnyal. A BrainRX fejlesztő program hatása érezhető volt. Az júniusban még csak szótagolva olvasó kislány augusztusra folyamatosan olvasott. Az édesanya minden téren komoly fejlődést tapasztalt a kislánynál. A tanév elején az első nyelvtan felmérését hibátlanul írta meg. Az

édesanya is sokkal nyugodtabb volt. A második tanévben már sorra érték a sikerélmények. A matematika továbbra is nehézséget okozott számára, még a második osztály végén is az ujján számolt a pad alatt, hogy a tanár ne lássa, de az eredménye már a második évfolyam végére elérte a négyes szintet és minden másból ötös eredménnyel zárta a tanévet. Persze nem volt ennek az eredménynek az elérése küzdelmekről mentes. Rengeteg energiát és időt fordítottak továbbra is a tanulásra. A kislány jobb kedvelt ment az iskolába, több sikerélmény érte. A tanárok részéről is sok volt a pozitív visszajelzés. Visszahúzódó természete megmaradt. Továbbra is problémái vannak a szociális érintkezéssel, persze mostanra már nagyon sokat változott, nyitottabb kommunikatívabb lett, mint volt. Természetesen véletlenül sem tudom elítélni az édesanyát, hogy nem törődött bele a kislány gyenge tanulmányi eredményébe, kedvtelenségébe, és hogy bármire képes volt, hogy ezen segítsen. A mai napig a mai napig önbizalom növelő táborba jár a kislány, és minden egyéb személyiségfejlesztő programokon is részt vesz. Az édesanya rengeteget foglalkozik vele, egyedül a matematika, amivel a mai napig nehézségekkel küzd.

Én személy szerint most olvastam utána pontosabban ennek a BrainRX programnak, tréningnek. Lényegében olyan program egy kognitív képességfejlesztő program, ami az általános tanulási és gondolkodási képességet fejleszti. A terápiát Dr. Ken Gibson fejlesztette ki az Egyesült Államokban. 1985 óta segíti betegeinek, akik tanulási nehézségekkel küzdöttek. 2014-ben kutatóközpontot hozott létre. A módszere az egész világban elterjedt. A leghatékonyabb, mint a leghatékonyabb kognitív képességfejlesztő program. (www.gem.hu)

A program 6 éves kortól alkalmazható, felnőtt korhatár nincs. Nem csak tanulási nehézségekkel, részképességzavarokkal küzdő gyerekeknél alkalmazható, figyelemzavar, autizmus esetén is, valamint felnőttek esetében demencia vagy valamilyen traumás sérülés esetén. Először a Gibson kognitív teszttel felméri, hogy az adott gyerek milyen téren küzd nehézségekkel, és összeállítják az ő saját személyre szabott képzési programját. A program 3-5 hónapot vesz igénybe. Legalább kétszer kell végezni egy héten. 95, 125 és 145 terápiás foglalkozást tartalmazó programokon lehet részt venni. A program növeli mind az IQ-t, mind a mentális életéveket. A program lényege, hogy az agyban nem megfelelően kialakult idegsejtek közötti összekapcsolódásokat újra konstruálja, hogy megfelelően működjön. A program fele egy BrainRx-trénerrel végzett egyéni terápiás óra, míg a másik fele számítógépes, digitális programok segítségével történik. A program legalább két órát vesz igénybe egy alkalommal. Nagyon intenzív foglalkozás. Rövid időn

belül javul tőle a koncentrációs készség és a memória, valamint a logikai gondolkodás. A hatása hosszú távon megmarad.

Magyarországon a program Budapesten és Debrecenben érhető el jelen pillanatban tudtommal. A program folytatásához az orvosoknak az Egyesült Államokban kell részt vennie egy képzésen. Illetve meg kell vásárolni magát a gépet. A programot kórházi körülmények között végzik, neurológus szakorvosok vezetésével. A program barátnőm elmondása szerint több millió forintba kerül.

Őszintén megmondom, amikor először elmesélte, hogy mibe vágnak bele kislánynyal, kissé szkeptikus voltam. Realista emberként azt gondolom, hogy csodák nincsenek. Sok gyerek kissé nehezebben veszi az első osztály megpróbáltatásait, és azt persze nem tudjuk, hogy milyen lenne a kislány tanulmányi eredménye a program nélkül, de tény, hogy rohamos fejlődésnek indul a kislány minden területen. Most is rengeteget tanul, és most is akadnak rossza eredménnyel sikerült dolgozatai, és továbbra is félénk kislány, de tény, hogy jó tanulmányi eredménnyel végzi az iskolát, és sokkal nyitottabb beszédesebb mint korábban volt. Mind a szülő, mind a gyerek boldogabb, és kiegyensúlyozottabb lett a program után. Nekik ezt mindenképp érdemes volt elvégezniük.

Szülői vélemény BrainRX-ről:

„Egy elsős kislány édesanyjaként végső elkeseredésemben fordultam a pszichológushoz és a BrainRx terápiához. Iskolai kudarcok sorozata árnyékolta be a mindennapjainkat-olvasási, számolási nehézségek, a korosztályától lényegesen lassabb munkatempó, a hallott információ feldolgozásának hiánya, megcsappant önbizalom-hogy csak néhányat említsek a problémáink közül.

Mindez már a múlté

120 BrainRX terápiának, a pszichológusnő szakértelmének, türelmének és empátiájának köszönhetően pár hónap leforgása alatt, gyermekem tanulmányi eredményei szárnyra kaptak. Kitűnő osztályzatok, dicséret, jelentősen megnövekedett önbizalom jellemzi

ezt a tanévet. És még valami, ami nekem édesanyaként mindennél többet jelent: gyermekem bátran és boldogan megy reggelenként iskolába, mert az iskolai munka számára többé már nem megterhelő.

Felbecsülhetetlen értéket képvisel a terápia minden elkeseredett szülőnek, diáknak. Őszinte szívvel ajánlom, mert általa könnyebb lesz az élet és valóra válhatnak az álmok!

Vincze Annamária”

Források az esettanulmányhoz

1. http://tmt-archive.omikk.bme.hu/show_news.html?id=6003&issue_id=567
(2022. 11. 23.)
2. http://www.nyf.hu/bgytk/sites/www.nyf.hu.bgytk/files/docs/06_tanari_portfolio.pdf (2022. 11. 26.)
3. <https://geniustudaskozpont.hu/brainrx/> (2022. 11. 26.)
4. (<http://tanulas-fejlesztes.hu/>) (2022. 11. 26.)

2. Melléklet – Esettanulmány 2.

Jelenleg Nagykállóban dolgozom a Mátészalkai Szakképzési Centrum Kállay Rudolf Szakképző Iskolában testnevelő tanárként. Az intézmény kizárólag tiszta profilú szakképző iskola. Két évvel ezelőtt a szaktanári munka mellett osztályfőnöki feladatok ellátásával is megbíztak az intézményben, így lettem a már jelenleg végzős pincér osztály osztályfőnöke. A tanévnnyitó ünnepség után lépett oda hozzám egy szülő a fiával továbbiakban KK, hogy bár hegyesztő szakra vették fel fiát, de ő inkább az én pincér osztályomba szeretne járni, jobban tetszik neki ez a szakma. A kéréssel megkerestük az intézmény vezetőjét, aki nem adott választ a kérésre, de a diák megkezdte a tanulmányokat az én osztályomban. Ezután szembesítettek azzal, hogy a tanuló komoly diagnózisokkal érkezett az intézménybe, és már a beiratkozáskor látszott, hogy problémás a magaviselete. Velem nagyon kedves volt. Már a harmadik nap odajött, megölelt, hogy „én nagyon szeretem tanárnőt”! Én magam sem tudom megmondani, hogy ezt mivel érdemeltem ki tőle, úgy tűnt, hogy ez első perctől kezdve kötődni kezdett hozzám, érezhető volt, hogy nagyon igyekszik megfelelni nekem. Viselkedésében látszódtak kisebb furcsaságok, pedagógiai tapasztalatom, és tanulmányaim alapján enyhe autisztikus tünetek látszódtak rajta. Észrevettem, hogy nehézséget okoz neki az írás, még a saját nevét is nagyon lassan és nehézkesen tudja leírni. Az első egy-két hét még nyugalomban telt. A harmadik héten már jelezték a lányok, hogy rácsapott a fenekükre, tiszteletlenül viselkedett velük, amikor pedig ezt jelezték a lányok neki erősebben, ő sértően válaszolt vissza. Megbeszéltük a konfliktust. A tanuló arra hivatkozott, hogy ő csak viccelt.

Közben megkaptam a szülő által hozott diagnózisokat. Ezek szerint a tanulónál asperger szindrómát diagnosztizáltak, valamint részképesség zavarokat, diszlexiát, diszgráfiát, és diszkalkúliát. A leletek pusztán ambuláns lapok voltak, a papírok alapján nem járt semmilyen fejlesztésre, foglalkozásra. A diagnózis melle az általa készített rajzok is mellékelve voltak. A képeken véres kardal álló emberek voltak rajzolva, szétvágott testek, fegyverek, lelőtt hullák. Közben hivatalosan is az én osztályomba került át a tanuló az intézményvezető engedélyével, a tanuló és a szülő nagy örömeire.

Hát, nem tagadom, amikor én ezekkel a diagnózisokkal szembesültem megrettenem kissé. Nem kevés ideje, dolgozom a pályán, mindig szakiskolában dolgoztam, mindig

hátrányos helyzetű gyerekekkel, sok mindent megtapasztaltam már, de aggódni kezdtem, hogy fogok tudni bánni a tanulóval, milyen hatással lesz az ő személye az osztályközösségre, de a leginkább attól féltem a képek láttán, hogy agresszív lesz környezetével. Sajnos itt Szabolcs – megyében egyébként is nagyon jellemző, hogy a konfliktusokat a mai napig erőszakkal, verekedéssel oldják meg. A tanuló egyébként is egy javarészt cigány lakta kisfaluból érkezett. Saját elmesélése szerint, nagyon sok a településen a verekedés, agresszió.

Ahogy teltek a hetek a konfliktusok száma is megnövekedett az osztályon belül, kezdtek a többiek zúgolódni. Persze valamilyen szinten ők is érezték, hogy osztálytársuk kicsit különbözik tőlük. Minden konfliktus esetén együtt beszéltük meg a problémát. K.K-nak is elmondtam, hogy miben hibázott egy adott konfliktus esetén mit kellett volna máshogy csinálnia az adott szituációban. Az osztályt is mindig csitítottam, mindig finoman, de próbáltam feléjük jelezni, hogy legyenek kicsit jobban türelemmel osztálytársuk felé. Persze értették, de nyilván az ő tűrőképességük is véges volt. Láttam, hogy tényleg nem könnyű eset a tanuló. Rövid időn belül megmutatkoztak a kollégák számára is a tanuló nehézségei. Jelezték, hogy nem tudják, hogy fog alakulni a tanulmányi eredménye, mert nagyon komoly képesség és kompetencia hiányosságokkal rendelkezett. Ugyan akkor érezhetően, amit én mondtam neki azt maximálisan elfogadta. Tőlem mindig bocsánatot kért, mindig megígérte, hogy nem fog ilyen többet előfordulni. Mindig elmondta, hogy nagyon szeret engem. A szülővel persze folyamatosan tartottuk a kapcsolatot. Megbeszéltük a problémákat. Mindig együttműködő volt, mindig mondta, hogy gyermekének csak egy kis biztatás, meg segítség kell, nem buta, csak az kell, hogy bízzunk benne. A sokadik ilyen beszélgetés alkalmával mondta el a szülő, hogy gyermeke a teljes felső tagozatot magántanulóként járta ki. Az előző tanévben már a Nyírbátori tagintézményünkben tanult orientációs osztályban. Ennek az lett volna célja, hogy a tanulót felkészítse a szakképzési osztályban való megfelelésre, kiscsoportos foglalkozások keretében pótolják az általános iskolai hiányosságokat. Nem igazán részletezte a szülő, hogy mi volt az oka, de az kiderült, hogy ott sem nagyon szorgalmazták a tanárok, hogy gyermeke részt vegyen az iskolanapokon. A tanév legnagyobb részét otthon töltötte. Mindazzal együtt, hogy nekem egyre szorosabbá vált vele a kapcsolatom, és egyre jobban úgy éreztem, hogy hallgat rám, és elfogadja a véleményem, ismét elfogott az aggodalom, hogy fog az ő sorsa alakulni és hogy én osztályfőnökként, hogy kezeljem ezt a helyzetet. Egyre többször előfordult, hogy az nem csak az osztálytársaival, de a folyóson is konfliktusba

keveredett az iskola tanulóival. Ezen információk birtokában szembesültem vele, hogy valójában neki a diagnosztizált problémáin túl az is a gondja, hogy nem szocializálódott iskolai környezetben. Egyszerűen rosszul értelmez helyzeteket. Ha valaki a lépcsőn nekiment a vállával rögtön azt gondolta, hogy az illető bele akar kötni és rögtön agresszíven lépett fel ellene. Ennek két oka volt. Egyrészt egy olyan kis falusi környezetben szocializálódott, ahol a konfliktusokat a mai napig fizikai erőszakkal oldják meg, másrészt pedig az édesanya elmondta egy beszélgetés alkalmával elmondta, hogy mivel iskolába nem járt a lefőbb szórakozása a fiának a számítógépes játék volt. Nagyon valószínű, hogy agresszivitása innen is fakadt. Némi magyarázattal szolgál a véres rajzaikra is. Én felelősséggel és már küldetéstudattal álltam a feladathoz, hogy szocializálni tudjam az iskolai környezetbe, integráljam az osztályba és az iskolatársai közé, valamint a környezete is elfogadja őt, és a nehézségeit.

A szeptemberi hónap folyamán rengeteg beszélgetést kellett folytatnom mind vele mind az osztálytársaival. Számtalanszor az osztályban hosszasan kibeszéltük a konfliktusokat. Az osztálytársai is nyíltan, de nem bántóan elmondták neki, hogy mi az, ami bántó volt a viselkedésében, vagy abban, amit mondott osztálytársainak. Sokszor előfordult, hogy azt gondolta, vicces és „menő”, amit mondott az osztálytársának, vagy az ahogy mondták, osztálytársai azonban sértőnek érezték, felháborodtak rajta. Ezeket, mindig megbeszéltük az osztályban. Közben folyamatosan próbáltam megfelelő szinten az osztályba is tudatosítani, hogy KK-nak vannak nehézségei, amikről nem tehet, persze ezt úgy, hogy Őt magát ne bántsam, vagy alázzam meg. Szerencsére elég elfogadó volt az osztály. Október közepére jelentősen csökkent a konfliktusok száma az osztályban. KK- is kezdte tanulni az osztályközösségben való kapcsolatépítést kommunikációt. Az osztály is türelemmel megértéssel viszonyult hozzá, persze nem néztek el neki mindent, de tényleg megértőek voltak, segíteni próbáltak neki. Október közepén már az osztály elmondta, hogy mennyit változott, sokkal tiszteltudóbb az osztálytársaival, rengeteget javult a kapcsolat közöttük. Érezhető volt, hogy örült a pozitív visszajelzéseknek.

Amit még tapasztaltam rajta, hogy egyre szorosabban kötődött hozzám. Egyre jobban lekezdett adni a véleményemre. Fontos volt neki, hogy megdicsérjem, számtalanszor odajött, megölelt, elmondta, hogy nagyon szeret engem. Sokszor meg kellett erősíteni benne, hogy sokat javult. Az osztályban működni látszik az integráció és az inklúzió együttes alkalmazása.

Bár az osztállyal egyre jobban tudott a tanulóm együttműködni az iskolában egyre több konfliktusba keveredett az iskolatársaival. Szünetekben, folyósókon egyre több volt a kisebb nagyobb szóváltás, vagy egymásnak feszülés. Konkrét verekedésre nem került sor. A legtöbbször szerencsére a tudomásomra jutottak ezek a konfliktusok. Ilyenkor igyekeztem mindig odamenni, és beszélni mind a két féllel. Csitítottam a többi tanulót is, elmondtam nekik, hogy tanulóm egy kicsit nehezen szokja az iskolai környezetet és ne vegyenek tőle mindent olyan komolyan. Próbálatam ebben az esetben is a környezetet is befogadóvá tenni. Szerencsére hallgattak rám a tanulók, és persze mindig elmagyaráztam KK-nak is, hogy mi volt a konfliktus ok, hogy nem kell mindig minden olyan komolyan magára venni, el lehet engedni egy – egy beszélést, és hogy neki mit nem kellett volna tennie adott esetben. A konfliktusok okának azt éreztem, hogy mindent támadásnak, „belekötésnek” élt meg, még egy kamaszos, vicces beszélést is társaitól, amire az ösztönös reakciója a visszatámadás volt, hiszen ebben szocializálódott. Mivel az iskola többi tanulója is hasonlóan szocializálódott, azok sem hagyták magukat. Komoly verekedés nem volt szerencsére. A problémák akkor csúcsosodtak ki amikor egy ilyen konfliktus alkalmával tanulóm egy nuncsaku nevű fegyvernek számító láncos, botos eszközt vette elő. Mivel iskolánkban iskolaőr is van azonnal rendőrt hívott. Tanulóm elmondása szerint megfenyegették őt, hogy többen is meg akarják verni ezért hozta magával ezt az eszközt, hogy megvédje magát. Természetesen fogalma sem volt róla, hogy ez fegyvernek minősül. Kiderült, hogy az édesanyja vásárolta neki a piacon 5000 forintért, aki szintén nem tudta, hogy ez mi is valójában. Ennek az eszköznek a birtoklása szabálysértési eljárást von maga után, de az orvosi diagnózisaira való tekintettel ez alól fel lett mentve. A rendőrök lefoglalták az eszközt.

Természetesen annyira meg volt ijedve a helyzettől, remegett, sírt majdnem a rendőrök előtt, folyton azt kérdezgette, hogy ugye nem lesz semmi baj, nem fognak kirúgni. Igazából annyira megsajnálta, hogy csak nyugtatni próbáltam, természetesen másnap komolyan elbeszélgettem vele, hogy ez mennyire súlyos dolog volt, amit csinált.

A problémáknak ezen a pontján online oktatást vezettek be az intézményben, Covid járvány miatt. Ez az mi esetünkben azt jelentette, hogy hetente négy napot voltak otthon a diákok és heti 1 alkalommal gyakorlati oktatáson vettek részt itt az intézményben szigorú szabályok betartásával, a májusi visszajövetelig nem volt probléma. Május 10-én tértünk vissza az intézménybe, természetesen az iskolai konfliktusok ismét felütötték a fejüket, nem nagy mértékben, kezelhető volt a helyzet, de előfordult. Amit észrevettem

év végére, hogy már az osztálytársai is próbálták védeni, terelni, hogy ne foglalkozzon minden beszéléssel. A sok beszélgetés eredményeként az iskolába már szinte minden tanuló tudta, hogy KK kicsit nehezen igazodik el az iskolai környezetben. Részben az én integrációs munkámnak köszönhetően, de azt tapasztaltam, hogy az osztálytársai is kivették ebből a részüket és adott helyzetben csitították a többi diákot is, próbálták meggyőzni őket, hogy ne bántsák KK-t. Összeségében én azt éreztem, hogy sokat fejlődött változott, persze még mindig sok volt a probléma.

A 10. évfolyamot pozitívabban kezdtük már el. Az osztályt kicsit ismét össze kellett kovácsolni, tanulóm az osztályban már egyre jobban tudta a határokat. Az egyetlen problémája azt volt, hogy folyton járt beszélt órán, mindet kommentált. Sajnos talált partnereket is magának az osztályban a kamaszos esztelenkedéshez. Néha olyanok voltak a legjobb barátjával, mint két óvodás. Rengeteget kellett fegyelmezni őket, sok gondot, nehézséget okoztak a kollégáknak és már az osztálytársak is mérgesek voltak, hogy zavarja az órát. Persze ezek révén a tanárokkal is összetűzésbe került. Gyakran, ha rászóltak fegyelmezési szándékkal természetesen támadásnak vette, tiszteletlenül reagált vissza. Sorra jöttek a panaszok a kollégáktól. Ezt is külön el kellett neki mondani, hogy ha a tanár rászól vagy figyelmezteti, azt nem támadó szándékkal teszi, nem neki akar rosszat. Ha ezeket letisztáztuk, mindig ment és bocsánatot kért a kollégáktól. Természetesen ők tudtak a nehézségeiről. Ami számukra nagyobb gondot okozott, hogy egyre jobban érezték, hogy nehézségei miatt nem tudja még a minimális szintet sem teljesíteni a vizsgán. Sokszor beszéltünk erről a kollégákkal, hogy mi lesz vele, hogy fogja teljesíteni a vizsgakövetelményeket. Nem volt képes felvenni osztálytársai tanulási tempóját. Egyre kevesebb esélyt láttunk rá, hogy sikeres szakmunkásvizsgát tegyen. Az édesanyával beszéltünk a problémáról. Felajánlottuk neki, hogy gondolják meg a segédszakmás csoportba való átmenetelt. Nem volt meggyőzőhető. Az édesanya egyedül neveli KK tanulót. Az édesapa meghalt. Anyuka meg volt róla győződve, hogy fia képes rá, hogy teljesítse a szakmunkásvizsga feltételeket, „tud tanulni”! A kollégák nem így látták a helyzetet. A másik probléma volt tanulómmal, hogy sok esetben nem hiányzott az iskolából, egy-egy napokat. Elkéste a buszt, elaludt, és hasonló indokokkal. Többször az édesanya hívott fel és magyarázta meg miért nem jött KK az iskolába. Egy idő után elfogytak, mind a szülői mind az osztályfőnöki igazolási lehetőségek, meg plusz kedvezményeket is kapott, de még mindig voltak hiányzásai. A szülő is kezdett kifogyni a magyarázatokból, míg csak elmondta, hogy előfordul, hogy nem bírja reggel felkelteni az ágyból, nem tud vele mit

csinálni. Ennek év végére meg is lett az eredménye a 20%-ot meghaladó hiányzás miatt osztályozó vizsgára lett utalva szakmai tantárgyból, amit nem tudott sikeresen teljesíteni. Így pótvizsgára lett utalva. Augusztusban sikeres pótvizsgát tett, persze kellett hozzá egy kis tanári jóindulat is.

A 11 évfolyamnak nagyon lelkesen vágtunk neki, végre ők voltak a végzős osztály. KK is nagyon büszke volt magára, hogy eddig elért. Sőt komoly tervei lettek, hogy a szakma megszerzése után az érettségit is megpróbálja megszerezni. Ezen az évfolyamon komoly változás történt vele. Konfliktusok problémák elcsitultak, és a kollégákkal együtt azt vettük észre, hogy szinte egyáltalán nem hiányzik az iskolából. Nincsenek reggeli „elalvások”, sőt sokszor a kötelező tanítási órái után is bent marad az iskolában. Kisebb nagyobb dologba segíteni kell valamelyik tanárnak ugrik elsőként jelentkeznek. Egyre több barátja lett az iskolában. Sajnos tanulmányi eredménye még mindig nagyon gyenge, de igyekezetét, szorgalmát tanárai értékelik. Úgy tűnt sikerült beilleszkedni az iskolába. Közben viszont az édesanya anyai nehézségek miatt elment külföldre dolgozni. Nem volt más választási lehetősége. KK-t a nagymama és egy nagybácsi gondjaira bízta. Ez nagyon megviselte őt. Én magam is támogattam az édesanyját, mondtam neki, hogy nyugodjon meg nem lesz semmi gond. KK-ban is tudatosítottam, hogy most már neki is fel kell nőnie. Fontos, hogy most támogassa az édesanyját azzal, hogy helyt áll az iskolában. Mindezt megérti, de nagyon nehéz neki, mindig az édesanyjával éltek ketten.

Valószínűleg ennek hatására két hónapja megtörtént az első verekedése, a városban működő másik középiskolának a tanulóival több diákunk is összetűzésbe került. Az intézményt a rendőrség is felkereste, beszélt a tanulóinkkal. Szerencsére rendőrségi ügy nem lett belőle, kellemetlen volt mind a két intézmény számára. Néhány hete pedig az egyik idősebb diákunkkal került összetűzésbe. Komoly verekedés lett belőle, a tanárok alig tudták szétszedni őket. A tekintete teljesen elvult homályosodva, önuralmát elvesztette. A verekedést KK kezdeményezte. Fegyelmi tárgyalást kezdeményeztek ellene, aminek eredménye kizárás az intézményből 6 hónapra felfüggesztve. Ez annyit jelent a számára, hogy bármilyen kisebb probléma, szaktanári figyelmeztetés esetén kizárják az intézményből. A fegyelmi tárgyaláson a nagymama jelent meg, mint törvényes képviselő. Elmondta, hogy a szülők soha nem akarták elfogadni, hogy KK-nak nehézségei, betegségei vannak. Nem hordák fejlesztésre! A fegyelemi tárgyaláson sokat számított az én véleményem, mint osztályfőnöknek. Tény, hogy rengeteget fejlődött, változott amióta az intézménybe került. Nagyon nagy hátrányokkal érkezett hozzánk minden téren. Mind én

mind kollégáim hatalmas eredményeket értek el nála. Mai napig még szeret az iskola közösségébe járni, az osztálytársaival lenni pedig főleg. Nincsenek gondok, problémák, sőt most már azt látom, hogy társai megvédik, terelni próbálják. Figyelmeztetik, ha azt látják, hogy olyan iskolatársakkal barátkozik, akik nem lennének rá jó hatással. Sokat vigasztalják, ha azt érzik, hogy gondja problémája van. Nagyon jó kis közösség kovácslódott körülötte, amibe már akkor is bejön, ha orvosi igazolással maradhatna otthon.

Velem most is szoros kapcsolatot ápol, szinte mindig beszélünk négyszemközt. Igényli is. Számtalanszor elmondja, hogy tanulni fog és büszke leszek rá. Még néhány hónap van vissza a szakmunkásvizsgáig. A szaktanárok kevés esélyt látnak rá, hogy sikeres szakmunkás bizonyítványt szerezzen. Úgy gondolom, hogy sajnos ő az a tanuló, aki „normál” követelményeket támasztó iskolában, mint a mi intézményünk nem tud megfelelni a követelményeknek, de a részképesítést adó kisegítő iskoláktól egyrészt a szülő is elzárkózik, másrészt valószínűlet ott sem tudná jól érezni magát. Attól többre képes véleményem szerint.

Fogalmak, rövid szakirodalom az esettanulmányhoz:

A szegregáció jelentése: A szociális, kulturális vagy biológiai determináltságú, egyéni különbségekkel rendelkező gyermekeknek, tanulóknak a többségi gyermekektől, tanulóktól elkülönítetten, külön intézményben vagy csoportban, illetve osztálykeretben biztosított nevelése, oktatása. (www.okt.ektf.hu)

Az iskolában a szegregáció a bizonyos diákok elkülönítését jelenti, például hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, vagy roma származású tanulók esetében. Vitatott kérdés, hogy a szegregáció előnyös vagy hátrányos bizonyos a nehézségekkel, lemaradással küzdő tanulók számára. Nyilván sok múlik a tanulót körül vevő pedagógusokon is, hogy ők mennyire tudnak egy hátránnyal küzdő tanulónak segíteni nehézségeinek leküzdésében, magának a tanulónak a személyiségén, hogy a környezet mennyire tud toleráns lenni vele. Ha folyton kudarcok érik, vagy nem tudja felvenni a versenyt társaival. Ez kihathat felnőttkori életére is. (www.tani-tani.info)

Az inkluzív, befogadó iskolai oktatás személyiségre orientált. Feladata, hogy megteremtse minden tanuló egymással való sokoldalú interakciós, kommunikációs és kooperatív nevelési-oktatási lehetőségét. Biztosítsa a tudáselsajátítás, a jártasságok, készségek, képessége, kompetenciák, gondolkodási erők, megszerzésének, fejlesztésének aktív, konstruktív ösztönzési folyamatát. Az inkluzív didaktika gyermekcentrikus, mivel az

adott fejlődési-gondolkodási- és tevékenységi szint bázisára épít. Az inkluzív iskolában - a comeniusi és ratkei elvek alapján - mindenkinek mindent meg szabad tanulnia. Legfontosabb módszere a reflektív tanulást elősegítő, a felfedezést, a kreativitást, a kooperációt előtérbe helyező oktatási stratégia. Sokat és bátran merít a reformpedagógia gyakorlatából is. (www.wikipedia.org/)

Források az esettanulmányhoz

1. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/03_david_04_15/321szegregci_integrci_inklzi.html) (2022. 12. 12.)
2. https://www.tani-tani.info/szegregacio_vagy_integracio (2022. 12. 12.)
3. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Inkl%C3%BAzi%C3%B3#Fogalma> (2022. 12. 12.)

3. Melléklet – A pedagógus szerepkonfliktusai

„Régi kulccsal nem nyílnak új ajtók”

Kicsit nehéz helyzetben érzem magam, mert én már évek óta nem vagyok pedagógus, oktatóként dolgozom, és egyre jobban érzem, hogy bár alapjaiban én is iskolában dolgozok és diákokat tanítok, mint a pedagógusok, mégis egyre jobban érzem a két tanári feladat közötti különbséget, és hogy az oktatói munka, egyre távolabb kerül a pedagógiai munkától, és pedagógiai alapelvektől. Persze 15 éve dolgozom a pályán ennek jelentős részét pedagógusként töltöttem. Ez alatt a rövid idő alatt is éreztem a pedagógus munkában bekövetkezett változásokat. Sokat változott a tanuláshoz iskolához való hozzáállása a diákoknak, valamint életcéljaikhoz is. Ennek megfelelően nekünk tanároknak is változunk kell. A nehéz ebben az, hogy egyetemi tanulmányaink során kaptunk egyfajta irányítást a pedagógus munkájáról, szerepéről, majd megszereztük első tapasztalatainkat, és ezek összességéből kialakul bennünk saját magunkkal, munkákkal szemben támasztott elvárás, hogy mi, hogy képzeljük saját pedagógus szerepünket. A tanári stílus és gondolkodás alakulásában a munkában eltöltött első néhány év, a gyerekek, illetve a kollégák visszajelzései hatással vannak. Ahogy haladunk a pályánk során ez persze folyamatosan formálódik, változik, bár én úgy érzem, hogy a főbb alapelveinket nem adjuk fel.

A pedagógusok szerepe és feladata a különböző korszakokban eltértek egymástól, de vannak elemek, amik mai napig egységesek és érvényesek. A tanár legfőbb feladata, a tanítás, nevelés és tudásátadás. Már az ókorban is ezek voltak a tanárokkal szemben támasztott elvárások, akár intézményi keretek közt folyt az oktatás mind Mezopotámiában és Indiában háznál, mint Egyiptomban. A nevelés eszköze akkor még a fegyelmezés volt, amelynek eszközei a fenyítés vagy a hideg vízben való megfürdetés volt. A középkorban az oktatás irányát az egyház határozta meg. Papok, plébánosok irányítása alatt folyt az oktatás. Ebben a korban is jellemző volt a testi fenyítés. Ez a humanizmus kora nagy változás hozott az oktatásban. Felléptek a papok nevelési módszerei, főként a fenyítés ellen. Fontosnak tartották, hogy az oktatás és a nevelés módszere igazodjon a gyerek korához, egyéni sajátosságaihoz és képességeihez, valamint a lexikális tudás elsajátítása helyett a logikus gondolkodás megtanulását helyezték előtérbe. A 17-18. század átmeneti

időszak, melynek legfőbb sajátossága, hogy a szülők és a nevelők közelebb kerülnek egymáshoz, és megjelenik az elvárás, hogy a tanár ne csak tanítsa, nevelje, de szeresse is tanítványait. A 19. században válik a pedagógia önálló tudományággá. Az ebben a korban megfogalmazott elvek a tanár feladatáról sokáig meghatározóak lettek. Megfogalmazzák, hogy a tanár legfőbb feladata a tanuló felkészítése a felnőtt életre. A 20. század pedagógusának már komplex a feladata. Az 50-es évekig nem volt jellemző a szoros kapcsolat tanár és diák között. Az 1960-as évektől jelentősen változott a pedagógusok feladata. Meg jelenik a kolléga szerep, együttműködés a kollégákkal és a szülőkkel, felettesekkel. (www.wikipedia.org)

Napjainkban a pedagógus szerep nem egységes. Tanárnak lenne egyre összetettebb feladat, és ebben a felgyorsult világban a pedagógusoknak is egyre gyorsabban kell reagálni a megváltozott tanuló fiatalságra, valamint a világ új kihívásaira.

„Mindenkinek, aki felelősségének tartja szakmai fejlődését, szembe kell néznie azzal, hogy a tanár manapság nem a tudás kútfője – az információs technológia és a tanulási lehetőségek egyre nyitottabbá válása valószínűleg lehetetlenné teszik, hogy ez a szerep tovább fenntartható legyen –, hanem pedagógiai szakember, aki a tanulási folyamatok hatékonyságáért felelős.” (Day, 1993, 45)

(www.jgypk.hu)

Saját tapasztalatom szerint is a tanár továbbra is a tudás közvetítője, legalábbis szerintem hazánkban ez jellemző, tény, hogy a tanulóknak rengetek információforrás áll rendelkezésére az ismeretszerzéshez, és számos új információ feldolgozási lehetősége van. A tanár feladata olykor tényleg csak, hogy segítse a tanulót ebben a folyamatban. Ez által kicsit a tanár a diák partnerévé válik a tanulásban, de legalábbis kevésbé van fölérendelt szerepben, inkább az együttműködés jellemző rá. Az együttműködés nem csak a tanulókkal fontos, hanem kollégákkal, és a különböző segítő intézményekkel szervezettekkel is. (www.okt.ektf.hu)

„A tanár szerepkörei napjainkban:

pótszülő

- terapeuta (SNI, stb. gyermekek esetén)

- facilitátor (aktivizálja a gyermeket)
- menedzser (szervező)
- rendező (műsorok, rendezvények)
- szakértő
- tanácsadó
- team-munkatárs
- kutató-fejlesztő
- innovátor
- alkotó – szerző (szakmai publikációk készítője)
- pályázattíró,
- stb.”

(www.jjgypk.hu)

Napjainkban a tanárnak nem csak a tanulók, a szülők, kollégák az iskolavezetésnek a társadalmi elvárásoknak kell megfelelnie, de az oktatáspolitikai elvárásainak is és mindezt össze kell egyeztetnie a saját tanári identitásával, és a saját magának a munka terén támasztott elvárásaival, értékrendszerével. Ennyi szerepben önmagában is nagyon nehéz megfelelni, de mindezt tegye a tanár úgy, hogy lehangoló munkakörnyezetben dolgozik sok esetben, valamint az oktatás optimális feltételei sem adóttak, nemhogy a legmodernebb eszközök és lehetőségek állnának a rendelkezésünkre. Gyakran nem érzi a munkájával szembeni megbecsülést a diákok részéről, számtalan esetben a szülők részéről sem. Az intézményi sajátosság, hogy a kollégák, vagy az iskolavezetés részéről mennyire érzi magát megbecsülve egy tanár. Tény, hogy közérzetünkre önértékelésünkre némileg hatással van, amit ismeretségi körünkben tapasztalunk, hogy viszonyulnak az emberek a pedagógusi munkához, és tény, hogy fontos pedagógusi szerepkörünkben munkánk anyagi megbecsültsége is.

„Mint már utaltunk rá, a pedagógusok megváltozott helyzetével együtt járt a megbecsülés fokának a csökkenése. Ezzel szinkrónban a pálya (és a pályán levők) társadalmi presztízse is meggyengült, ami az eddig élvezett biztonságot alapjaiban kérdőjelezte meg. A

szerepváltozás miatti stabilitás elvesztésének a megélése a minél jobb szakmai munkára való orientáltságot jelentősen megváltoztatta, átrendezte.” (www.epa.oszk.hu)

A tanárookra irányuló szerepek és elvárások olyan mértéket öltenek, hogy szinte kizárt dolog mindezeknek megfelelni, kiegyensúlyozottan, elégedetten szinte lehetetlen a munkát végezni. Elkerülhetetlenek a szerepkonfliktusok.

Szerepkonfliktusról akkor beszélünk, amikor az egyénben feszültség keletkezik a szerepe, szerepei miatt. A szerepkonfliktusok három főbb formáját különíthetjük el (Gross–McEachern–Mason 1973).

A konfliktusok egy része a pedagógusban alakul ki, bennünk játszódik le. Sokszor „örlődünk”, hogy tanári szerepünk a saját gyermekünk nevelésének rovására megy. Türelmetlenek, fáradtak vagyunk amikor hazaérünk és míg egész nap minden tanulókkal türelmesek voltunk addig a sajátunkra már nincs. Ezek lehetnek a szerep-én konfliktusok amikor a személyiségünkől távol álló szerepet kényszerítenek ránk, valamint *Státuszinkongruencián alapuló konfliktusok, amikor rangunkon, képzettségünkön alulinak érezzük a ránk bízott feladatot*. Ezek az intraperszonális konfliktusok, amelyek bennünk alakulnak ki. Én magam is megéltem ezt, sőt a mai napig küzdök vele. A tanári konfliktusok másik nagyobb csoportja az interperszonális konfliktusok, amikor másokkal kerülünk konfliktusba. Ezek közül a leggyakrabban a diákokkal előforduló konfliktusok, de gyakran konfrontálásunk szülővel, kollégával vagy az iskola vezetésével is.

(Új pedagógiai szemle 1994)

- *A konfliktusos szerepek elkülönítése*. Amikor a személy eldönti, hogy bizonyos helyzetekben az egyik, míg más helyzetekben a másik szerepnek tesz eleget.
- *Szerepek összeolvasztása*. Például a segítő- és az ellenőrző-, értékelőszerep összeolvasztása szakértő- (vagy régen szakfelügyelő-) szerepbe.
- *Menekülés a helyzetből*. A harmadik lehetőség a körülmények megváltoztatását jelenti, a helyzetből való kilépést. Ezt az egyén szociális (pl. munkahely-változtatás) és földrajziértelemben is megteheti (pl. másik városba költözés).

(N. kollár Katalin Szabó Éva, 2017)

Mint minden tanár én is több szerepkonfliktust életem meg a pályám során. A legnagyobb szerepkonfliktusomat önmagamban. Úgy gondolom, hogy benne az

intraperszonális konfliktus mindkét fajtája lejátszódott. A tanári pályám elején bár testnevelő tanári végzettséggel rendelkezem egyéb gazdasági és kereskedelmi végzettségeimből fakadóan felajánlottak számomra egy kereskedő szaktanári feladatkört, amire én nagy kihívásként tekintve el is fogadtam. Rögtön a munka sűrűjébe csöppentem, mert ezen a területen egyedüli szaktanár voltam az intézményben. Így az első tanévtől kezdve rám hárult, hogy megtanuljam az akkor indult moduláris rendszer sajátosságait, valamint ennek a munkakörnek a plusz feladata volt, hogy a szaktanár segítette, a tanulók gyakorlati helyre való kiközvetítését a képzés során, valamint a gyakorlati helyekkel való együttműködés, és rögtön az első tanévben a tanulók szakmunkásvizsgára való felkészítése és a vizsga lebonyolítása. Több oldalról nagy volt a felelősségem. A tanulóknak az idegen nyelvi részen kívül minden szakmai tantárgyat én tanítottam. Nagy volt a nyomás, hogy ha én nem kellő szinten adom át a tananyagot, vagy nem követelem meg diákjaimtól a kellő mennyiségű tanulást akkor alul, vagy akár sikertelenül teljesítenek a vizsgán. Én ezt nagyon felelősségteljesen kezeltem, sokat követeltem a diákjaimtól, ami meg is hozta a várt eredményt. Diákjaim javarészt 4-es 5-ös bizonyítvánnyal fejezték be a képzést. Az intézménye az én diákjaimnak voltak a legjobb szakmunkásvizsga eredményei. A gyakorlati helyekkel problémamentes volt az együttműködés. 5 sikeres szaktanári év után a gyermekvállalás időszaka következett az életembe, mi más változásokat is hozott. Elkerültem szülővárosomból és három évvel később egy kisalföldi kisvárosban vállaltam állást, mint testnevelő tanár 10 évvel a testnevelő tanári diplomám megszerzése után. Az oktatás világa is sokat változott ez idő alatt. A szakmunkás képzőkben visszahozták a hároméves szakmaképzést, amiben úgy gondolom, hogy a közismereti tantárgyak fontossága nagy mértékben lecsökkent, főleg a testnevelés tantárgyé. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy kis túlzással, de kimondatlan elvárás volt, hogy minden tanuló legalább kettős érdemjegyet kapjon. Én a kemény, magas szinten követelő szaktanár, akinek a munkájának, tantárgyának korábban „súlya” volt, testnevelő tanár lettem, aki szinte nem is követelhet a diákoktól, és mivel 10 évvel korábban szereztem tanári diplomámat, nem volt tapasztalatom, rutinom a testnevelés oktatásban, és mindezt egy régi varró tanműhelyben kellett végeznem, ami 13 m hosszú volt, lakóépületnek megfelelő belmagassággal, és két 1x1-es oszlop volt a közepén. Szinte lehetetlen volt benne testnevelés órát tartani normális 20 fő feletti osztálylétszámok számára. Hatalmas „presztízs veszteségnek” éltem meg a helyzetet. Én magam nem tudtam ezzel a tanári szereppel azonosulni, jelentősen változtatnom kellett tanári habitusomon, értékeléshez való hozzáállásomon. Voltak pillanatok amikor szenvedtem attól, hogy a munkám java abból áll, hogy

számonkérem a diákokat, hogy miért nincs testnevelés felszerelésük, azok után, hogy korábban a diákok nálam írták a legfontosabb dolgozataikat. Változtatnom kellett saját tanári mentalitásomon, hozzáállásomon is, nemcsak a megváltozott tanári szerepköröm miatt, hanem azért is, mert szülőhelyemtől távol eső régióban kellett helyt állnom, ahol még a diákok és a tanárok gondolkodásmódja a helyi mentalitás is más volt, mint amit szülőhelyemen megszoktam. Változtatnom kellett nekem is. Sokáig nehezen fogadtam el ezt a helyzetet, főként, hogy nem saját elhatározásból történ ez a lakhelyváltozás az életemben. Sokáig hordtam magamba ezt a feszültséget, és én ezek megoldását abban találtam meg, hogy kerestem az életemben olyan kiegészítő tevékenységeket, amelyekben a diákok részéről jó eredményt tudok elérni és ez nyilván az én számomra is sikerélményt okoz. Elkezdtem úszásoktatással foglalkozni, amiben a korábban megszokott eredményes munkát sikert meg tudtam élni. Így váltak könnyebbé a hétköznapiak az intézményben. Jelenlegi szintén testnevelő tanári állásom mellett nem folytatok oktatást vagy egyéb tevékenységet, de az iskolán belül sok dologba részt veszek. Én vagyok a diákönkormányzat vezető tanár, számos programot, vetélkedőt szervezek a tanulók számára, sokat foglalkozom az iskola díszítésével. Jelenleg is testnevelőként dolgozom, és most is nagyon nehéz régióban, ahol kevés sikerélmény ér minden szakiskolában dolgozó oktatót, de ezekkel a kis sikeres plusz feladatokkal kompenzálni tudom.

Források a dolgozathoz:

1. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Pedag%C3%B3gus> (2022. 10. 13.)
2. www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Plyakezd_vodapedagogusok_tllkszteV3/22_az_idelis_pedagogus_a_trsadalom_pedagguskpe.html (2022. 10. 14.)
3. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/16_pedagogus_mesterseg/623_a_pedagogusok_megvltozott_szerepe.html (2022. 11. 16.)
4. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Plyakezd_vodapedagogusok_tllkszteV3/22_az_idelis_pedagogus_a_trsadalom_pedagguskpe.html (2022. 11. 16.)
5. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00014/1998-03-ta-Ferenczi-Pedagogusszerp.htm> (2022. 11. 18.)
6. Új pedagógia szemle 44. évf 11sz (1994)
7. Pedagógusok pszichológia kézikönyve 412. old N. kollár Katalin Szabó Év

4. Melléklet – Köznevelési intézmény szervezete

A Mátészalkai Szakképzési Centrum Kállay Rudolf Szakképző Iskola bemutatása

Az MSZC Kállay Rudolf Szakképző Iskola több mint 30 éve várja a tanulókat Nagykállóban. Névadója Dr. Kállay Rudolf orvos és kórházigazgató, nagykállói ősi földbirtokos család leszármazottja. Nagykálló Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeszékhelye volt, most már kisváros, Ma valamivel kevesebb, mint 10 000 lakosa van. A város 3 középiskolának is helyet ad. Nyíregyházától, néhány kilométerre és Debrecentől, Magyarország második legnagyobb városától 47 km -re található, valamint Nyírbátortól 30-re.

Iskolánk meghirdetett szakmai képzései is hozzájárulnak a város munkaerőpiaci igényeinek a kielégítésében. Jelen pillanatban duális rendszerű képzés folyik. Iskolánk 25 duális képző partnerrel áll a kapcsolatban.

Az iskola megmaradt szakképző iskolának, ahol a nappali rendszerű szakképzés mellett egyre nagyobb számban felnőttoktatást is folytatunk. Jelenleg nappali és felnőttképzésben is 5 ágazatban 10 képzés folyik. Ágazatok: Építőipar, Gépészet, Kereskedelem, Szociális és Turizmus-vendéglátás. Az elmúlt 3 évben a Turizmus-vendéglátás, Kereskedelem és Gépészet ágazat beiskolázási mutatója meghatározó, az Építőipar bádigos szakma iránti igény és kereslet csökkent. Sajnos az elmúlt években kevesen választották ezt a szakmát, annak ellenére, hogy keresett a munkaerőpiacon, Magyarországon még egy intézményben oktatják.

Iskolánk, a nappalis tanulólétszámot figyelembe véve a centrum legkisebb iskolája, de a felnőttek beiskolázása terén az előkelő 2. helyet foglalja el. Az elmúlt 5 évben a diáklétszám emelkedő tendenciát mutat: 2016-ban nappali képzésben 180, felnőttképzésben 159, összesen 339 fő tanult, míg a 2022/2023-es tanévben nappalin 326, felnőttképzésben

531, összesen 957 diákot oktatunk. 2021-től érettségivel rendelkező technikai képzés is indult: a vendégtéri szaktechnikus és a szakács szaktechnikus.

A 2021-2022-es tanév felnőttoktatásába új szakmákat vezettek be:

- Turizmus-vendéglátás ágazat Cukrász
- Turizmus-vendéglátás ágazat Szakács szaktechnikus
- Turizmus-vendéglátás ágazat Vendégtéri szaktechnikus

2021 szeptemberétől iskolánk is csatlakozott a centrumban a kárpátaljai fiatalok képzéséhez. 15 fő szakács szaktechnikus és 10 fő vendégtéri szaktechnikus kezdte meg a képzést. A 2021/2022-es tanév 2. félévétől egy műhelyiskola csoportot is indított az intézmény vendéglátás ágazatban, konyhai kisegítő részsakképesítéssel. A Műhelyiskola a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek a sakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába állásához szükséges ismeretek megszerzésére szolgáló képzési forma. A műhelyiskola folyamatos mentori támogatással folyik, hogy nehézségeiket leküzdve önálló életkezdéséhez szükséges oktatást kapjanak.

A műhelyiskolában kizárólag részsakma megszerzésére irányuló felkészítés folyik, amelyet az iskola a tanműhelyében, egy-öt fős csoportokban szervez. A részsakma megszerzésének időtartama legalább hat, legfeljebb huszonnégy hónap. A műhelyiskolában értékelés, minősítés nem alkalmazható. Iskolánkban számos különböző szerkezetű, be és kimenetelű képzés folyik különböző szintű képzésekben lehet az intézményben részt venni.

Az én intézményem a sakképzési centrum alá tartozik. A centrumok is köztulajdonban lévő szolgáltató intézmények. A sakképzési centrumok az Innovációs és Technológia Minisztérium fenntartása alatt van. Közszolgálati szerv vagyunk, iskolaként működünk, de mégis a versenyszférába tartozunk. Az intézmény tanárai nem pedagógusok, hanem oktatók, valamint az intézmény bevételeit az beiskolázási létszám, jelentős részben az esti oktatásban beiratkozott tanulók száma határozza meg. Gazdálkodásának alakulása hatással van az intézmények beruházásaira és az intézmény dolgozóinak bérezésére is. Ez érezteti hatását, az vezetők elvárásain, a dolgozók munkamoráljában is. A szervezeti struktúrában a legmagasabb szinten a Kancellár áll. Ő az intézmény pénzügyi vezetője. Vele egy szinten áll a Főigazgató, aki a Centrum szakmai vezetését látja el, persze a szakmai törekvések jelentős része is pénzzel valósul meg. A Mátészalkai Szakképzési

Centrum vezetése alatt áll 5 intézmény áll. Az intézmények önálló vezetőséggel rendelkeznek, amely az Igazgatóból, egy igazgatóhelyettesből, és egy gyakorlati oktatásvezetőből áll. Ők irányítják, az oktatói testület és az intézmény technikai személyzetének feladatait. A tantestületen belül munkacsoportok lettek kialakítva, a különböző feladatok ellátására.

A centrum felső vezetőse alapvetően a Quinn féle modellben én a célorientáltnak kategorizálnám, de nem gondolom, hogy kellő tudásom és tapasztalatom van a centrum felső vezetésének működéséről. Ezek főként a beiskolázási adatokra vonatkoznak, valamint a lemorzsolódásra vonatkozó elvárások jelennek meg, valamint oktatásszervezési és minőségirányítási kérdéseket határoznak meg. Fontos szintén az intézmények gazdálkodása is. Költséghatékonyabb gazdálkodás esetén több fejlesztés, eszközvásárlás, és oktatói jutalmazás valósul meg az intézményekben. Az intézményben egyre nagyobb jelentősége van az ellenőrzésnek, és a teljesítmény, illetve a munka ellenőrzésének. Ez több oldalról történő vizsgálattal és minősítéssel valósul meg.

A Kállay Rudolf Szakképző Iskolában tevékenykedő három főből álló vezetésre az innovatív, rugalmas és cselekvőképes hozzáállás jellemző leginkább. Iskolán igazgatója egy nagyon motivált nyitott az új ötletekre és kiemelkedően nagy hangsúlyt fektetünk a marketingtevékenységre, nem csak a beiskolázások időszakában. Kiemelten fontos az esti oktatásban rész vevő felnőtt tanulók beiskolázása, mert ez komoly bevételi forrás az intézménynek. Fontos az intézményvezető számára, hogy minden környékbeli nyilvános eseményen megjelenjünk, népszerűsítve ezzel iskolánkat, illetve az intézményben folyó képzéseket. Úgy gondolom, hogy iskolánk igazgatójának döntéseit, illetve adott helyzet-höz való hozzáállását befolyásolja a célorientált vezetése, persze egy ilyen struktúrában ez érthető

Quinn által értelmezett szervezeti kultúra típusok közül a mi oktatói testületünkre a célorientált, teljesítményközpontú szervezeti kultúra jellemző! Intézményünkben több versenyszférában jellemző sajátosság is megjelenik. Az intézménynek az előző tanévben el kellett készítenie a saját SWOT – analízisét, és cselekvési tervet kellett készíteni, az ebben szereplő lehetőségek kiaknázására a jövőben. Ezen kívül szintén kielemezte eladata az intézmény vezetőinek az oktatók munkájának ellenőrzése, amely szintén jellemzője a célorientált, teljesítményközpontú intézményi kultúrának. Az oktatók munkájának ellenőrzése, és értékelése szinte folyamatos és teljeskörű. Az oktatók munkáját nem csak az

intézményvezetők ellenőrzik és minősítik, de a minősítési folyamat részét képezi a szülők minősítése, a tanulók minősítése, és hogy a kollégák, hogy látják egymás munkáját. Az ezekből az értékelésekből elkészül az oktatók teljes értékelése valami pontértékben határozza meg az oktató munkavégzésének minőségét, és ez a bérezés alapja is egyben. Természetesen ezek a tényezők jelentősen hatással vannak az intézmény dolgozónak közérzetére egymáshoz való viszonyára a munkahelyi légkörre is, lévén, hogy valójában mindannyian alapvetően pedagógusok vagyunk emberi értékeinkben és mentalitásunkban.

Intézményünk szervezeti struktúrája a funkcionális szervezeti sémának felel meg. Intézményünkben munkacsoportok működnek egymással szoros összefonódásban. Egyrészt úgy gondolom, hogy egy iskolában nagyon fontos a csapatmunka, de a mi intézményünk alacsony oktatólétszámmal rendelkezik, összesen 32 teljes foglalkoztatottságú alkalmazottja van az intézménynek. Az intézményben nappali tagozaton lévő 326 tanuló van. Ilyen alacsony oktatói és magas tanulói létszám mellett minden nagyobb intézményi feladat kivitelezéséhez szinte minden oktató együttműködésére szükség van. Természetesen nem azonos arányban veszik ki részüket a feladatokból az oktatói testület tagja, de a mindenkinek segíteni kell valamivel a projektek feladatok megvalósulását.

Mint már említettem iskolánk több nagyváros közelében helyezkedik el. Ez fontos eleme iskolánk környezeti tényezőinek. Sok energiát fordítunk arra, hogy ezen a téren fel tudjuk venni a versenyt a nyíregyházi, nyírbátori intézményekkel. Az iskola külső és belső környezetére nagy hangsúlyt fektet az iskola. Mind belsőleg, mind külsőleg megújult iskolánk az elmúlt néhány évben. Intézményünk minden szakmaterületen magas színvonalon felszerelt szaktantermekkel rendelkezik. Iskolánk környezeti tényezőinek fontos részét képezik a duális képzőpartnereink. Szerencsére partnereik között nívós belvárosi éttermek és magas színvonalú termelő cégek is vannak, amik vonzóvá teszik a diákok számára a szakmatanulást, és hogy iskolánkat válasszák. Iskolánk nem támaszt felvételi követelményeket a tanulókkal szemben, csak az általános iskola sikeres befejezése a felvételi követelmény.

Az intézményben folyó oktató, nevelő munka legfontosabb részét képezi a tanulók felzárkóztatása, fejlesztése, felelősségérzet, és kötelességtudat kialakítása, amely a gyakorlati képző helyeken a munka világába való integrálással folytatódik, amelyben főleg mi osztályfőnökök szorosan együttműködünk a külső gyakorlati helyekkel. Ha sikeresen végezzük ebben a rendszerben mindannyian a munkánkat akkor a tanulók sikeres

szakmunkásbizonyítvánnyal zárják a harmadik tanévet, és megállják helyüket a munka világában, akár szakmájukban, akár más munkát választanak.

Iskolánk formális működését elsősorban a szakképzési törvény határozza meg, amely alapján az intézmény vezetése elkészítette a Szakmai Programot. Az iskolai munka belső szabályozása a Szervezeti és Működési szabályzatban van lefektetve. Természetesen iskolánkban is a diákok iskolán belüli viselkedésének, kötelességeinek fő szabályozó dokumentuma a házirend.

Az intézmény szervezeti struktúrája a funkcionális szervezeti sémának felel meg. Intézményünkben szakmai csoportokat működtetünk melyek ellátják részfeladataikat az iskola vezetőinek irányításával. A csoportok feladataikat nem elkülönülve végzik, a feladatok sikeres elvégzéséhez szükséges a tantestület együttműködése, mivel kevesen vagyunk.

Az intézményünk szervezetének fontos részét képezi a minőségirányítási csoport. Az ő munkájuk révén minősítik minden oktató munkáját, ami alapját képezi az oktatók bérezésének. Ez egy nagyon összetett és bonyolult folyamat. Több oldalról vizsgálják az oktatók tevékenységét. A minősítés részét képezi az évente két óralátogatás, illetve ezek értékelése, valamint az oktató által végzett egyéb feladatok az intézményben, valamint, hogy milyen területen dolgozik az oktató, hogy vizsgáztatási feladatokat lát-e el vagy sem. Az oktatók egymásról kitöltött értékelése és a diákok, szülők egyaránt értékelik az intézményben dolgozókat.

A Handy féle szervezeti kultúra modell közül intézményünkre leginkább a szerepkultúra modellje mutatja be leginkább iskolánk vezetését és működését. Mivel intézményünk működési is szakterületekre van osztva, a már korábban említett munkacsoportok formájában. Az szűk felső vezetést a modellben nem az intézmény vezetése, hanem inkább a szakképzési centrum vezetése jelképezi leginkább.

Intézményünk szervezeti kultúrája úgy gondolom jelentősen eltér egy általános iskola, vagy egy gimnáziumban jellemző kultúrától. Ennek fontos tényezője, hogy az oktatói testület jelentős része nem rendelkezik pedagógus végzettséggel. Ebből kifolyólag máshogy viszonyulnak a mindennapi helyzetekhez, problémákhoz, főleg a pedagógiai kihívásokhoz.

„A szervezeti kultúra nem más, mint a szervezet tagjai által elfogadott, közösen értelmezett előfeltevések, értékek, meggyőződések, hiedelmek rendszere. Ezeket a szervezet tagjai érvényesnek fogadják el, követik s az új tagoknak is átadják, mint a problémák megoldásának követendő mintáit, és mint kívánatos gondolkodás- és magatartásmódot.” (Bakacsi István: A szervezeti magatartás alapjai 87. old).

Intézményünk szervezeti kultúráját jelentősen meghatározza az a versenyszféra légkör, amiben tevékenykedünk, itt ki kell lépni a hagyományos pedagógus szerepkörből, feladatokból.

A közismereti és szaktárgyak oktatása ugyan olyan elvek alapján történik, mint minden intézményben, de tanári munka fontos részét képező osztályfőnöki munka feladatkörei már sokkal összetettebb, mint más iskolatípusban. Ennek egyes elemeivel elég nehéz azonosulni, mint például a külső gyakorlati helyekkel való kapcsolattartás és az ő munkájuknak koordinálása, ellenőrzése. Az egyéni célok kevésbé fontosak, inkább az centrum fő célkitűzéseinek teljesítést kell megoldani. Az intézményi feladatokból mindenkinek ki kell vennie a részét. A centrum felső vezetése erős kontrollt gyakorol az intézmény felett, ami egyre inkább megjelenik az oktatók felett gyakorolt kontrollban is. Az intézményvezetés folyamatosan spontán óralátogatásokat tart minden előzetes bejelentés nélkül. Az intézményi légkört a teljesítmény folyamatos értékelése nagyban meghatározza. Az értékelés egyik alapköve az is, hogy az oktató milyen területen dolgozik. A szakképzésben dolgozók munkája, mind a vezetői visszajelzésekben, mint a bérezésben eltér a közismereti tárgyat oktató tanárok munkájától, bérezésétől. Elsősorban a szakmai oktatók munkája határozza meg az intézmény eredményességét, hiszen az ő feladatuk a diákok felkészítése a szakmunkásvizsgára. A szakmunkásvizsga eredmények, pedig nagyban meghatározzák az iskola megítélését, és ez az intézményben folyó munka legfőbb eredményességi mércéje. Természetesen ez azért okoz tantestületen belül feszültségeket. Az intézményi kommunikációra nagy hangsúlyt fektet az iskola vezetése. Az igazgatótól szinte minden héten kapunk heti összefoglaló email-t. Majdnem minden hétfőn tartunk egy oktatói testületi megbeszélését az előttünk álló feladatok megbeszélésére. Ezen kívül a napi szinten felmerülő plusz feladatokról, a tantestület Messenger csoportjából értesülünk, melybe az igazgatóhelyettes szokott írni, illetve mi is ezen keresztül tájékoztatjuk egymást a programokról, feladatokról. Sajnos még így is sokszor „elakadnak” információk nem jutnak el a tantestület minden tagjához. Ez sok feszültséget okoz, de akár mennyire küzdünk ezzel a problémával még nem tudtuk teljesen megoldani. Ennek a legfőbb oka,

hogy egyrészt most tanuljuk az új szakképzési rendszert, amelyben sok problémára nekünk kell megtalálni a megoldást, és sokszor módosítanak az utasításokon. Az oktatói szobában mindezek mellett szerencsére jó hangulat uralkodik legtöbbször.

Mind a szervezeti működés, mind a szervezeti kultúra a tevékenységek két fő cél köré csoportosulnak az intézményben. Az egyik a minél magasabb beiskolázási adatok elérése nem csak nappali tagozaton, hanem felnőttképzésben is, valamint, hogy minél alacsonyabb legyen az intézményi lemorzsolódás, és minél több tanuló tegyen sikeres szakmunkásvizsgát. Ez mind a centrum vezetésének, mind az intézmény vezetésének fő célkitűzése, amely cél érdekében szervezzük az intézmény felépítést a feladatkörök kiosztását, és hogy az egyéb feszültségeket csökkentsük, az oktatók munkáját, együttműködését hatékonyabbá tegyék nagy hangsúlyt fektetnek a közösségépítő programokra is. Intézményünk a beiskolázási és adatokban kimagaslóan szerepel és viszonylag alacsony lemorzsolódási statisztikával rendelkezik az intézmény, a végzős évfolyamot elvégző diákjaink szinte kivétel nélkül bizonyítvánnyal zárják tanulmányaikat és magas arányban maradnak érettségit adó képzésen, ami a jó és hatékony szervezeti felépítés és működés bizonyítéka, valamint a motivált közös munka eredménye.

Nyíregyháza, 2022. 11. 27.

Máténé Mikola Éva

5. Melléklet – Köznevelési intézmény hatékonysága

A Mátészalkai Szakképzési Centrum

Kállay Rudolf Szakképző Iskola

Az MSZC Kállay Rudolf Szakképző Iskola több mint 30 éve várja a tanulókat Nagyállóban. Névadója Dr. Kállay Rudolf orvos és kórházigazgató, nagyállói ősi föld-birtokos család leszármazottja. Nagyálló Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeszékhelye volt, most már kisváros, Ma valamivel kevesebb, mint 10 000 lakosa van. A város 3 középiskolának is helyet ad. Nyíregyházától, néhány kilométerre és Debrecentől, Magyarország második legnagyobb városától 47 km -re található, valamint Nyírbátortól 30-re.

Iskolánk meghirdetett szakmai képzései is hozzájárulnak a város munkaerőpiaci igényeinek a kielégítésében. Jelen pillanatban duális rendszerű képzés folyik. Iskolánk 25 duális képző partnerrel áll a kapcsolatban.

Az iskola megmaradt szakképző iskolának, ahol a nappali rendszerű szakképzés mellett egyre nagyobb számban felnőttoktatást is folytatunk. Jelenleg nappali és felnőttképzésben is 5 ágazatban 10 képzés folyik. Ágazatok: Építőipar, Gépészet, Kereskedelem, Szociális és Turizmus-vendéglátás. Az elmúlt 3 évben a Turizmus-vendéglátás, Kereskedelem és Gépészet ágazat beiskolázási mutatója meghatározó, az Építőipar bádigos szakma iránti igény és kereslet csökkent. Sajnos az elmúlt években kevesen választották ezt a szakmát, annak ellenére, hogy keresett a munkaerőpiacon, Magyarországon még egy intézményben oktatják.

Iskolánk, a nappalis tanulólétszámot figyelembe véve a centrum legkisebb iskolája, de a felnőttek beiskolázása terén az előkelő 2. helyet foglalja el. Az elmúlt 5 évben a diáklétszám emelkedő tendenciát mutat: 2016-ban nappali képzésben 180, felnőttképzésben 159, összesen 339 fő tanult, míg a 2022/2023-es tanévben nappalin 326, felnőttképzésben

531, összesen 957 diákot oktatunk. 2021-től érettségivel rendelkező technikus képzés is indult: a vendégtéri szaktechnikus és a szakács szaktechnikus.

A 2021-2022-es tanév felnőttoktatásába új szakmákat vezettek be:

- Turizmus-vendéglátás ágazat Cukrász
- Turizmus-vendéglátás ágazat Szakács szaktechnikus
- Turizmus-vendéglátás ágazat Vendégtéri szaktechnikus

2021 szeptemberétől iskolánk is csatlakozott a centrumban a kárpátaljai fiatalok képzéséhez. 15 fő szakács szaktechnikus és 10 fő vendégtéri szaktechnikus kezdte meg a képzést. A 2021/2022-es tanév 2. félévétől egy műhelyiskola csoportot is indított az intézmény vendéglátás ágazatban, konyhai kisegítő részsakképesítéssel. A Műhelyiskola a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába állásához szükséges ismeretek megszerzésére szolgáló képzési forma. A műhelyiskola folyamatos mentori támogatással folyik, hogy nehézségeiket leküzdve önálló életkezdéséhez szükséges oktatást kapjanak.

A műhelyiskolában kizárólag részszakma megszerzésére irányuló felkészítés folyik, amelyet az iskola a tanműhelyében, egy-öt fős csoportokban szervez. A részsakma megszerzésének időtartama legalább hat, legfeljebb huszonnégyszáz nap. A műhelyiskolában értékelés, minősítés nem alkalmazható.

A felnőttképzési jogviszonyban tanulók számának, egy tanév alatt történő 77%-os emelkedésével már nem tudta megoldani a tanulók oktatását az iskola épületében lévő szaktantermekben a kárpátaljai tanulócsoporthoz, ezért Nagykállói Önkormányzattól 3 évre kibérelte a Centrum a Kálló Éttermet. Az étteremben a szakács, pincér és a cukrász tanulók oktatására egyaránt van lehetőség.

Szakmai bizonyítvánnyal rendelkező diákjaink 2 év alatt érettségit szerezhettek. Ebben a képzésben jelenleg 2 osztály vesz részt.

A sok iskolában országosan, de a környéken is inkább a csökkenő tanulólétszám a jellemző. Mi iskolánk sincs könnyű helyzetben, hiszen fel kell vennie a versenyt a közeli nyíregyházi, illetve nyírbátori iskolákkal, valamint a szomszéd településen Biriben a tanulók számára könnyű tanulási feltételeket biztosító alapítványi iskolával. Az iskola menedzser szemléletű vezetője már régen felismerte, a marketingtevékenység, és a 8.

osztályos tanulók személyes megszólításának fontosságát. Hosszú évek óta a tanárok személyesen mennek el a környéken lévő általános iskolákba és mutatják be intézményünket a tanulóknak. A felkeresett intézmények köre folyton bővül. Ebben a tanévben már 45 iskolába látogattunk el, köztük Nyíregyházi általános iskolákba is. A tantestületen belül külön pályaválasztási csoport koordinálja ezt a munkát. Ezen felül nyílt napokat is szervezünk iskolánkban. Vonzáskörzetünkbe számos kis alföldi falu tartozik, amelyben a családok nagy száma szegénységben él. Nem lenne lehetőségük saját erejükből eljutni egy ilyen nyílt napra. Ezért az iskolánk által bérelt busszal hozzuk be a tanulókat a nyílt napi rendezvényre. Szervezetten betekintést nyernek a tanulók minden szakmába. A nyílt napok lebonyolításában is nagy gyakorlata van az intézménynek. A tanműhelyeken tudnak a 8. osztályos tanulók megismerkedni a szakmákkal az iskolánk diákjainak vezetésével, és bemutatásával. A tantestület ezen a napon egységes iskolai pólóban várja a tanulókat. Ami mutatja a tantestület egységességét, a jól szervezettséget.

Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk az online marketingre is. Felismertük, hogy ez a korosztály nem keres rá a honlapunkra, ezért nekünk kell olyan felületen „reklámozni magunkat, amelyet figyelnek a fiatalok. Évek óta az iskola Facebook oldalán számos eseményt, reklámfilmet osztunk meg, valamint ettől a tanévtől az iskolának már Tik Tok oldala is van. Még azt is figyeljük, melyik napszakban érdemes anyagainkat megosztani. Ezen kívül minden városi, valamint gasztronómiai rendezvényen személyesen is megjelenünk.

Iskolánk másik erőssége, és véleményem szerint vonzerője is, hogy családias kis iskola vagyunk még mindig. Szinte minden tanár név szerint ismer minden tanulót, és főként az osztályfőnökök, de a szaktanárok is személyes odafigyelést, egyéni bánásmódot biztosítanak a tanulóknak. Szoros kapcsolatot ápolunk a szülőkkel. Bár a sajnós rájuk nem jellemző, hogy keresnék a tanárokat, mi annál inkább keressük őket, közvetlen, együttműködő kapcsolatot kialakítva a szülőkkel. Tanulóink sok toleranciát, empátiát és megértést kapnak a tanároktól. Valamint, minden lehetőséget megragadunk, hogy anyagilag is támogatást kapjanak a tanulók Apáczai és útravaló ösztöndíjra minden tanulóval pályázunk, aki megfelel a pályázati feltételeknek.

Tantermeink jól felszereltek, az oktatók egyre magasabb szinten vezetik az óráikat. Az osztályfőnökök szoros kapcsolatot ápolnak a duális képzőhelyeken tevékenykedő gyakorlati oktatókkal az iskolavezetés pedig a cégvezetőkkel. Így minden munkahelyi probléma,

illetve konfliktus azonnal a tudomásunkra jut, ennek kezelésében is részt veszünk, így sokkal több tanulót tudunk a gyakorlati helyekre kiküldeni és ott is tartani őket. Persze a belső gyakorlat lehetősége is fennáll számukra. A gyakorlati képzőhelyen a tanulók magas munkabérben részesülnek.

Fontos számunkra, hogy tanulóink jól érezzék magukat iskolánkban. Ezért igyekszünk számukra minél több programot szervezni. Ebben aktív részt vállal az iskolában működő diákönkormányzat és a benne tevékenykedő diákok. Az idei tanévben a 9. évfolyamosoknak a tatnév első hete szocializációs hét volt. A program célja az volt, hogy a tanulók megismerjék iskolánkat, jó élményeket szerezzenek az első héten, szeressenek az iskolába járni. A program zárása volt a csapatépítő jellegű verébnap, de Halloween, télapó, farsang idején is mindig kitalálunk egy kis programot, ami változatossá teszi az iskolaéletet. Valamint diák és sportnapot is szervezünk az iskolában. Fontos az iskola számára a tanulók környezettudatos nevelése. Ezért minden évben tartunk egy fenntarthatósági témahetet, valamint kupak és fémdoboz gyűjtés is folyik az intézményben. Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola címet is birtokol az intézmény.

A sportolási lehetőség biztosítása is fontos az intézményben. Adottságainkhoz igazodva hetente egyszer röplabda edzés folyik az intézményben, valamint lány és fiú csapatunk részt vesz a centrum, illetve a környéken lévő sportintézmények által szervezett focikupákon.

Piacképes szakmák és szakemberek képzése, a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően. A hátrányos helyzetű tanulóink felzárkóztatása, alapkompenciáik fejlesztése, egy olyan emberi, közösségi, igényes iskolai környezetben, amelyben jó tanítani és jó tanulni. A szakmai képzés presztízsének növelése a beiskolázási és marketingkommunikációs tevékenységünk során, a modern technológia és a tanulásra, új módszerekre nyitott oktatók segítségével. Az oktató – nevelő munka mellett fontos az egészséges és sportos életmódra való nevelés, illetve a fenntartható életmód igényének kialakítása.

Összehangolt osztályfőnöki, szakszerű gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint prevenciós munkával törekszünk a különböző hátrányok kompenzálására, a szakmaszerzési, továbbtanulási esély növelésére.

Az intézmény alapvetően sikeres időszakban van. Ennek eddig kulcsa szerintem, hogy tantestületünk hatékonyan működik együtt, és bizonyos időszakokban szinte erején felül teljesítve tesz meg mindent az iskola sikereiért.

Az intézményi hatékonyság növelés érdekében az centrum vezetősége verseny-szférában jellemző módszereket alkalmazását is elvárja az intézmények vezetőitől. Az egyik ilyen a SWOT -analízis, amit el kellett készítenünk az elmúlt tanév végére. Ebben fő hangsúly lehetőségeken van. A centrum vezetősége azt várja az intézményektől, hogy a következő években aknázzák ki a lehetőségeiket. Ez a mi intézményünkben főként a terjeszkedés lenne. A környezetünkben vannak üres, leadó telkek, amiknek a felvásárlását el is kezdtük, hogy további műhelyeket tudjunk kialakítani a megnövekedett tanulói létszám oktatására. Ezen kívül, amiben potenciált lát az intézmény vezetősége, hogy oktatói nagyon elkötelezettek és lojálisak, sok pedagógia tapasztalattal rendelkeznek, viszont pedagógia tudással nem rendelkeznek, ezért a tantestület jelentős részének szüksége lenne a módszertani fejlődésre, amit továbbképzésekkel próbálnak támogatni a gyakorlati oktatók fejlődését.

Az iskola hatékony működésének érdekében fontos mind a centrum, mind az intézmény-vezetők számára, hogy az oktatók minőségi munkát végezzenek a tanteremben. Ezért dolgozták ki a minőségirányítási rendszert. Ez több elemből áll, és kiterjed nem csak az oktatókra, de az intézmény vezetőire is. Az oktatók tekintetében az egyik sarkalatos eleme a minőségirányítási rendszernek az óralátogatások. Ennek módszerei és rendszere még ebben a tanévben forrja ki magát. Évente két óralátogatáson vesznek részt vezetők. Ezek után két kolléga tölt ki egy 25 pontból álló értékelő lapot az értékelés alatt álló oktatóról. Egyet saját maga jelöl ki, a kollégát a vezetőség kéri fel úgy, hogy ennek személyét az értékelési eljárás alatt álló oktató nem tudja. Ezek után a tanulók is töltenek kérdőívet az őket oktatót tanárokról. Ezek mind pontértéket jelentenek az oktató számára és az elért pontszáma egy egységes szorzóval fogja kiadni az oktató bérét.

Az intézmény működésének főbb irányvonalát a centrum vezetősége, célkitűzése határozza meg. Ennek intézményi megvalósítása az intézményvezetők irányításával az oktatók feladata. úgy gondolom, hogy intézményünk folyamatosan növekvő gyereklétszáma mindenképp azt mutatja, hogy hatékonyan működik az intézmény, de a fentiekből az is látszik, hogy rengeteg munka van ez mögött a sikeres működés mögött, valamint, hogy egyre fontosabbá kezd válni a magas szintű munkavégzése minden szinten, persze bőven van még mit javítani, fejlődni.

Ami a jól sikerült programok és a jó eredmények mögött nem látszik az az oda vezető út, ami sokszor nem zökkenőmentes. Az intézmény alacsony dolgozói létszámára

nagyon sok feladat hárul. Sokszor nincs elég idő és kapacitás a rendezvények előkészítésére, a háttérmunkára, hiszen mindenki tartja az órát, nem lehet összehangolni, hogy 3-4 oktató egyszerre tudjon leülni megbeszélni, elosztani a részfeladatokat. Ebből kifolyólag sok a kapkodás, a félreértés és feszültség az oktatói testületben. Sok tanáron érezni a kiégés jeleit, valamint sokszor a fáradtság miatt generálódnak konfliktusok. Annyi feladat és probléma és program van az intézményben, hogy ezzel a leterheltséggel nehéz mindet összeegyeztetni. sokszor fontos információk nem jutnak el az érintett személyekhez. Sokszor, kaotikusnak érezzük a mindennapokat. Nagyban segítené a munkánkat az intézményben egy pedagógiai asszisztens, vagy mentor tanár segítsége. Egyrészt csökkentené a tantestületre háruló terhet, másrészt sok feladatban jó lenne segítené összehangolni a feladatokat.

Amit még problémának látok, az intézményi kommunikáció. Az intézmény vezetősége elzárkózik a napközbeni kommunikációtól. Reggel 9.00 - 13.00-ig a vezetőségi irodák ajtajai zárva vannak. Ez megnehezíti a munkánkat, sokszor mi oktatók azért nem tudunk haladni a feladatainkkal, mert sokszor kérdésünk van a kiadott feladattal kapcsolatban, de nem tudjuk feltenni, így nem tudjuk elvégezni. Ennek egyik ok, hogy ebben az új szakképzési rendszerben még most kerültünk bele. Sok dolgot még tanulunk és sok minden kiforratlan, ami szintén plusz teher az intézmény vezetése és az oktatók is. Sok problémát közösen kellene megoldani, de megnehezíti ezt, ha elzárkóznak a napközbeni kommunikációtól. Én ezt személy szerint sokszor email küldésével oldottam meg, ami azért kicsit talán nevetséges egyik irodából a másikba. A kommunikációval nem csak a vezetőség felé van probléma, hanem a tantestület tagjai között is. Sajnos tényleg rengeteg a megoldandó probléma, feladat, sokszor egy nap többször változik valamilyen feladat megoldási módja, és az információk gyakran elakadnak, csak a tantestület egy részéhez jutnak el.

Amit még problémának látok, hogy ez a negyedik tanév, hogy nem pedagógusnak számítunk. Erről a néhány éve formálódó új helyzetről, egyénenként elég eltérő módon vélekedünk sok területen. Már nem elvárás az intézményi oktatói státuszhoz a pedagógus végzettség sem, sőt a diploma megléte sem. Ugyan akkor azt kérik, hogy bemutató órákon mutassuk meg a „pedagógia eszköztárunkat, minél több módszert vonultassunk fel”. Azért ezt az, amit a pedagógus képzésen sajátít el egy tanár. Aki nem rendelkezik ilyen végzettséggel, hogyan várják el tőlük, hogy változatos pedagógia és módszertani eszköztárral rendelkezzen. Ez komoly feszültséget és nehézséget jelent számukra. Viszont, egy

szakiskolában a képzés a szakmai tárgyakon múlik, így nyilván a szakmai tanárok szerepe fontosabb az intézményben. A közismereti tárgyakat nem tartják egyenrangúnak a szakmai tárgyakkal. A közismereti tárgyakat oktató tanároknak a bérezése is alacsonyabb, kisebb szorzóval szorozzák a pontjaikat, ami feszültséget okoz tantestület tagjai között. Igazából ennek ebben a rendszerben nem is igazán látom a megoldását, ezt központilag így határozták meg. Talán annyi, hogy mivel a közismeretet oktató tanárok mégis leginkább pedagógus lelkülettel rendelkeznek, talán sokszor elég lenne pár elismerő szó, néhány pozitív visszajelzés is a vezetőség részéről. A feszültségek csökkentésére gyakran próbál mind az oktatóitestület, mind a vezetőség programokat szervezni. Tanári kirándulásokkal, kötetlenebb vacsorákkal színesítik a tanévet.

Az intézményben tanuló diákok jelentős része hátrányos helyzetű, vagy halmozottan hátrányos helyzetű. Sok esetben diagnosztizálatlan részképesség zavarokkal, mentális problémákkal küzdenek. Szükségünk lenne gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus munkájára az intézményben. Vannak erre vonatkozóan törekvések, de igazi megoldás nincs, ezek a problémák meghaladják a pedagógusi kompetenciákat.

A legfőbb probléma, hogy a tanárok körében a feszültségek és a túlterhelés miatt, egyre több a fáradt, túlterhelt kiégett pedagógus. Ebben a tanévben bővült 4 fővel a tantestület, azzal a törekvéssel, hogy több felé lehessen osztani a feladatokat, viszont a feladatok ezzel egyszerre bővültek is. A tantestületben az elmúlt egy-két tanévben nem volt nagy mozgás, tartok tőle, hogy a közismereti tanárok el fogják hagyni az intézményt, és egyre kevesebb lesz a stabil, tapasztalt, terhelhető oktató, annak ellenér is, hogy a bérezésünk magasabb, mint a közalkalmazotti bértábla.

Összeségében egy rugalmas, mondhatni innovatív vezetővel az élén, egy jól terhelhető lojális oktatói testülettel, az elmúlt néhány évben folyamatos növekedést mondhat magáénak az intézmény. A fejlődés folyamatos, reméljük, hogy ez az erős, összetartó egymást támogató, a munkát mindig maximális erőbedobással végző szellemiség megmarad az intézményben akkor is, ha esetleg néhány tagja más irányban folytatná az életét, akkor is.

Nyíregyháza, 2022. 11. 28.

Máténé Mikola Éva

6. Melléklet – Multikulturális nevelés

Filmelemzés

Dolgozatom alapját három film szolgáltatta, amelyek főszereplői roma származású emberek. Életkorukat tekintve, az első film egy kislányról, a második mű egy felnőtt férfiről, a harmadik alkotás pedig egy idős emberről szól. Háromféle korosztály, mégis közös a problémájuk alapja, mégpedig a származásuk. Sorsuk, életútjuk alapján, bármelyik főhős egyszerű halandó, aki éli mindennapi életét. Leginkább az első filmben, a cigánylány esetében éreztem a kiszolgáltatottságot, ahol az ő családi volta jelentette a kialakuló konfliktusok alapját. A felnőtt férfi esetében, a pénztelenség volt a keletkező problémáinak a kiinduló pontja. A harmadik filmben pedig otthon- lakhely váltás eredményezte az idős ember tragédiáját. Engem legjobban a gyerekek sorsa érint meg, amelynek egyik oka az, hogy én is a fiatal korosztállyal élem meg a mindennapjaimat, ők azok, akiknek igyekszem a lehető legtöbbet adni.

Lakatos Kati nehéz sorsa, valaha megérintett. Várakozással tele vettem most újra elő ezt a könyvet, és néztem meg ismét ezt a történetet. Bár több dolog már a múlté, és rengeteg benne a naivság, mégis aktuális még ma is a mondanivalója.

Az utolsó padban (Halasi Mária)

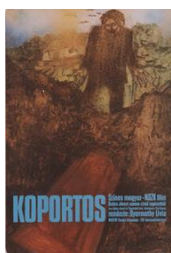
A történet egy roma származású kislányról szól, aki édesapjával és testvéreivel felköltözik Budapestre. Az ő beilleszkedését, elfogadását követhetjük nyomon, amely megmutatja, miként lehet akarattal, elszántsággal, alkalmazkodással kilépni az utolsó padból. Lakatos Kati nagy izgalommal készült az iskolába. Az osztályterembe a tanító nénivel érkezett, de így is rosszul sikerült az első találkozás. Érthetetlen volt számára, hogy a gyerekek miért nevetik ki a rózsás-fodros szoknyáját, amikor ő még arra is ügyelt, hogy a szebbiket vegye fel reggel. Na és miért olyan nagy baj, hogy mezítláb érkezett, hiszen nincs hideg. A hajával pedig mi a bajuk, amikor azt is szépen megigazította. Az első nap már az utcán megszégyenült Kati, amikor a cukrászda előtt ellökdöste az eladónő. Az osztályban pedig kiszolgáltatottá vált, hiszen nem dönthetett abban a kérdésben, hogy ki mellé szeretne ülni. Őt meg sem kérdezte senki. Nélküle döntöttek, önként jelentkező hiányában, az utolsó padba száműzték. Ő ezen hamar felülemelkedett, és gondolatai már régen az emlékeiben és régi társai körében jártak. A sokat csúfolt cigánylány vadócnak, rendetlennek és megbízhatatlannak tűnt társai és tanítója szemében. Lassan bontakozik ki a történetet, és válik Kati az osztály elfogadott tagjává. Amíg azonban ez megtörténik, több ellentmondónak tűnő helyzet is végig vonul a történeten. Az egyik például az, hogy a kiközösített kislány szétszórtnak tűnik az osztályban, ugyanakkor otthon ő látja el édesapját és két fivérét. Másrészt, dacos és ellenséges kortársaival, ugyanakkor a falábú virágáruhoz kedves és jószívű volt. Hasonlónak érzi a férfi kiszolgáltatottságát, másságát a magáéhoz. Természetesen viselkedik, miközben az is kiderül róla, hogy segítőkész, vidám gyerek. Lakatos Kati különnek tűnő egyedi külsejét, erősen ellensúlyozzák pozitív belső tulajdonságai. Elkeseredettségével nem tud egyedül megbirkózni. Folyamatosan attól fél, hogy az emberek, elsősorban társai kilökik maguk közül. A kis cigánylánynak, önmagát is le kell győznie, mert benne is munkálkodnak ellenérzések a nem cigányok iránt. Szüksége van valakire, aki meghallgatja őt, bátorítja és ellátja jó tanácsokkal. Kedves történet, mely humoros és melegszívű is egyben. Szép példája annak, hogy milyen sokat számít az, ha vannak, akik melléd állnak és segítenek, amiről manapság

elfelejtkeznek az emberek, hogy segíteni, adni jó. Édesapját és fivéreit nagyon szereti, de tisztában van vele, hogy ők azt várják el tőle, hogy jól viselkedjen, és ne okozzon problémát nekik. Eta, a fiatal lány barátsága lendíti túl Katit, a nehéz percekben. Ezután jön az igazi segítség, Györgyi néni személyében. Ő az, aki meg akarja ismerni Lakatos Katit, aki meg akarja érteni, miért olyan, amilyen. Sikerül a tanító néninek a kislány bizalmába férkőzni, és kiderül, miért tűnik felelőtlennek, szertelennek a kis cigánylány. A jó tanító személye kitűnik a történetből, aki meghallgatja a kislány élettörténetét, és mosolyával, tekintetével segít neki abban, hogy az önbizalma és a másokba vetett hite, szép lassan visszatérjen. Itt éreztem először azt a jóérzést, amire már a könyv, illetve a film eleje óta vártam (vágytam). Azt az igazi pedagógusi elhivatottságot, ami áttörést eredményezett Kati életében. Györgyi néni tisztázta a dolgokat, és megtette az első lépést annak érdekében, hogy az osztály elfogadja a roma származású kislányt. A tanító néni a meggyőzés erejét használta, a többit a gyerekekre bízta. Bízott bennük, és a döntéseikben. Ez a módszer, hatásos volt akkor, és ott. Manapság, nem biztos, hogy ennyi elég lenne. A mai gyerekeknek szükségük van az irányításra, a folyamatos figyelemre, hiszen az osztályokba való beilleszkedés problémája, a másság elfogadása, a másokkal való együttérzés, a tolerancia, egyre nehezebben megy.

Ismét nagy hatással volt rám a történet. Sokat nevettem, de volt, hogy azon kaptam magam, könnyes lett a szemem. Elképzeltem magam Györgyi néni szerepébe. Ismerősnek éreztem a helyzetet. Jó érzéssel töltött el, hogy vannak olyan emlékeim, amikor én is hasonló problémákat, hasonlóképpen oldottam meg. Én egy olyan közegben élem a mindennapjaimat, ahol a tanulók nagy hányada él hátrányos körülmények között. Számos tanulónk az átlagosnál alacsonyabb színvonalú szociokulturális családi háttérben nevelkedik, jórésük nem él rendezett családi körülmények között. Elsődleges célomnak és feladatomnak tekintem a hátrányok leküzdését, a felzárkóztatást, a tehetséggondozást, és elsősorban azt, hogy minden tanulónak esélyegyenlőséget biztosítsak az indulási hátrányok leküzdésére.

Koportos (Balázs József – Gyarmathy Livia)

A történet egy folyóparti kis településen játszódik, Szabolcs megyében. Koportos megál-
lót jelent, a temető oldalába épült beállót hívják így. A főhős Balogh Mihály, aki a fővá-
rosban dolgozik egy útépítésen. Váratlanul elveszíti fiatal feleségét, ezért hazautazik a
faluba, hogy eltemesse az asszonyt. Ez a kiinduló pontja a történetnek, mely után kemény
próbátételek következnek a férfi életében. Mihály nem túl éles eszű, de nyíltszívű, becsü-
letes cigány ember. A legtöbb ismeretet, a főhős emlékképeiből tudjuk meg: például,
hogyan szép volt-e a felesége, hogyan boldogok voltak-e, hogyan hű volt-e hozzá a felesége?
Balogh Mihály számára nem fontosak ezek a kérdések, nem kezd nyomozásba felesége
rossz híre kapcsán. Számára nem ez a fontos, a figyelmét teljes mértékben a temetésre
fordítja. Azt mondogatja, hogy „szép temetést akarok”. Harangzúgásról, drága koporsó-
ról, tisztességes papi búcsúztatóról álmodik. Meg akarja adni feleségének a végtisztessé-
get. Ki akar emelkedni szülőföldje cigánytelepéből, hiszen szép, gazdag temetést akar az
asszonynak. Nagy próbatétel elé állítja az élet, hiszen mind anyagi, mind pedig társadalmi
lehetőségei korlátozottak. Konfliktusok sorozata kezdődik el, melynek oka, hogy ez a
feladat meghaladja anyagi és fizikai erejét, származása pedig nem segíti, sőt hátráltatja és
kiszolgáltatottá teszi a problémák megoldása közben. Sodródik, életét a sorshelyzetek
alakítják, és nem ő irányítja ezeket a helyzeteket. Minden erejét összeszedve igyekszik
eltemettetni feleségét, de nem elégedett a ceremóniával. Pedig ezért is drága, szinte

megfizethetetlen árat kellett adnia. A temetés után magába roskad. Meglopják, megverik és a sárba tapossák, megszégyenítik. Teljesen összetörik testben és lélekben is, a végtelen kudarcok után. A film, Balogh Mihály drámája, amely a végsőkéig fokozza a feszültségeket. Úgy érzem, ez még a mű végére sem oldódott fel. A főhős feladja küzdelmeit falujában, és visszatér vagy inkább visszamenekül régi életébe, távol attól a helytől, ahol a bukások sorozata érte.

Számomra a nyomorúságot, amelyben Balogh Mihály története játszódik, még inkább fokozta a környezet, a nyomor bemutatása. Ellentmondásosnak éreztem a végtelen sarat, a lepusztult környezetet, melyben egy cigány ember szeretne megmaradni tisztességesnek és becsületesnek. Nem segítette őt senki, még a természet sem, hiszen a lelkésznek tett ígéretét csak úgy tudta teljesíteni, hogy a szinte megmászhatatlan partoldaltól szerezte be a vesszőket. Nagyon sok természetesen tűnő pozitív emberi tulajdonság vonul végig a művön. A bizalom a fuvaros irányába, aki végül mégis becsapta, és meglopta. A becsület, mely szerint tartja a szavát, és mindenkinek igyekszik megadni, amit ígért. Indulatokkal teli alkotásról van szó, melyben hiteles minden szó és tett. Egy cigányéletből menekülő, cigányok és magyarok által is kifosztott emberről szól a történet, aki hiába él és dolgozik tisztességgel, mégis sok megaláztatásban van része. A végsőkéig küzdő Balogh Mihályt megsajnáltam, és nagyon szerettem volna, ha végre sikerül neki valamit elérni. Ez nem történt meg, hiszen beletörődve sorsába ment vissza a távoli helyre, ahol a munka várta. Becsülendő emberi tulajdonság, hogy mégsem süllyedt el a sárban, nem kezdett el inni, és még mélyebbre kerülni bánatában. Lehet, hogy menekülés volt számára a munka, de úgy érzem ebben látta az egyetlen kapaszkodót, hogy emberi tartását valamelyest visszanyerje. Szomorú, nyomasztó, megrázó, de valós és jó film. Hiteles történet, hiteles környezettel, és hiteles szereplőkkel. Ez az, ami engem ebben a filmben leginkább magával ragadott.

Balogh Mihály

Romani Kris – Cigánytörvény (Gyöngyössy Bence)

A történet főhőse egy apa, akinek van három lánya. A halál közeledtét érző idős roma, rendbe akarja szedni életét, mielőtt meghal. Két dolog hajtja, élete két bűnével szeretne szembenézni. Az egyik, amikor eltaszította magától legkisebb lányát, a másik pedig amikor megölte a tanácsi tisztviselőt. Úgy gondolja, hogy addig nem halhat meg, amíg bűneiért meg nem vezekelt földi életében. Földön futóvá válik, amikor a cigány települést elköltöztetik. Ekkor élete tragikus fordulatot vesz, hiszen tehetetlen dühében leszúrja a tisztviselőt. A főhős Lovér végignézi háza lerombolását, és elosztja lányai között a kapott pénzt. Ezután kezdődik meg az öreg mesemondónak a vándorlása. Ezen az úton nyomon követhetjük az ő válsághelyzeteit, és megoldási kísérleteit. Rajta keresztül találkozhatunk a roma kultúra legjellegzetesebb ősi értékeivel. Sőt életútja során beleláthatunk a környezettel folyamatosan összeütközésbe kerülő, alapvetően roma értékeket hordozó idős ember mindennapi viszonytásaiba. Ezen az úton végig kíséri Tamáska, az együgyű fiú,

akivel meglátogatja lányait. Ám ők és családjaik nem örülnek apjuknak. Mind a két lány már más életet él, más értékrendet bír, amit Lovér nem igazán tud elfogadni. Az egyik lány egy magyar paraszthoz ment férjhez, és minden erejével azon van, hogy beilleszkedjen a magyar paraszti kultúrába. Úgy tűnik, hogy igyekszik elfelejteni, honnan jött, míg apja meg nem érkezik, és minden szóval, tetteivel azon van, hogy emlékeztesse gyermekét származására. A másik lány megmaradt cigánynak, de apja számára elfogadhatatlan a családja boldogulása. Az öregember útját sok könny és megaláztatás kíséri. Nem tudja elfogadni az ő érzelmekben és értékekben gazdag múltbéli világával szemben álló kiüresedett, szegényes emberi kapcsolatokkal bíró jelent. Érezhetően fél attól, hogy a roma identitás, a roma kultúra már a múlté, válsághelyzetnek éli meg. A legkisebb lánya képviseli leginkább azokat az értékeket, melyet a roma közösségek sajátjukként kezelnek, s úgy érezhetjük, éppen ezek szabnak gátat a beilleszkedésüknek, az asszimilálódásuknak. Gondolok itt az öntörvényűsége, a nagyfokú szabadságszeretetre, és a megalkuvás elutasítására. Lovér, bűnei ellenére rokonszenves öregember, aki hosszú ideig nem talál megnyugvást, míg végre sorsával megbékélve éri a halál.

A történet szereplői nagyrészt cigányok. Varázslatos hangvételű és elgondolkodtató ez a film, melynek célja mégsem az, hogy megoldást találjon a cigányproblémákra. Ez jóval bonyolultabb kérdés, s talán ott kellene kezdeni, hogy elfogadjuk ezeknek az embereknek a másságát, s megpróbáljunk nekik egy kis bizalmat szavazni. A bizonytalanságot sugallja a film végének lezáratlan volta, mely éppen azt hivatott közvetíteni, hogy a cigányság sorsa, mivolta még mindig nyitott, kérdésekkel teli probléma.

A másság elfogadását, a toleranciára nevelést nem lehet elég korán elkezdni. Amikor toleránsak vagyunk, akkor úgy bánunk embertársainkkal, ahogyan mi is szeretnénk, hogy mások bánjanak velünk. A romák sajátos világának, gondolkodásmódjának megismerése, egy új látószöghöz vezet, amely első lépés az egymás kölcsönös elfogadásának útján. Éppen ezért a pedagógus felelőssége ebben a kérdésben nagyon nagy. Viselkedésével, személyes példaadásával észrevétlenül válik tanulói mintájává, mintegy modellként szolgál a gyerekek számára. Fontos feladata, hogy felismerje, megismerje és elismerje azokat a kulturális különbségeket, szocializációs értékeket, értékkülönbségeket (nyelv, szokások, hagyományok, szociális helyzetekből fakadó különbségek, szülők iskolázottsága...) amelyeket a romák magukban hordoznak. Minél korábbi életkortól kezdve, minél több tapasztalatot szereznek egymásról az emberek, annál inkább könnyebbé válik a társadalomba való beilleszkedésük.

Nekünk tanároknak, el kell hinnünk, hogy a jövő nemzedékének a kérdése, a mi kezünkben van. Így munkánk során, olyan értékeket kell közvetítenünk, amelyek túl mutatnak az iskola kapuin. Hiszen az elsajátított viselkedés és magatartásminták, meghatározzák a későbbi társadalmi értékek sorát.

Nyilatkozatok

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Cím: 7400 Kaposvár, Guba S. u. 40.
Tel.: +36-82/505-800
Honlap: <https://uni-mate.hu>

5. sz. függelék – Hallgatói és konzulensi nyilatkozat minta

NYILATKOZAT

Alulírott MATEVÉ MIKOLA ÉVA, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, KAPOSVÁRI Campus, GYÖGYÉSTISZVÉLÉS AZ ÖVOPÁBAN, ISKOLÁBAN SZAKTERÜLETEN VEDŐGÉPES SZAKVIZSGÁRZ FELKÉPZÉS SZAKIRÁNY TÖRÉKVER Szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár év április hó 28 nap

MatevÉ Mikola Éva
Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot/Portfóliót áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot/Portfóliót záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023 év 04. hó 28. nap

[Signature]
Belső konzulens

*Kérjük a megfelelő aláírni!

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Máténé Mikola Éva
A Hallgató Neptun kódja: SXFHCR
A dolgozat címe: Pedagógiai szemléletváltások különböző tanári szerepekben
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Szakdidaktikai tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

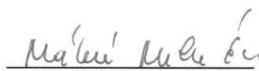
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Kaposvár, 2023. április 29.

Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.